

แนวทางการนิเทศ **เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** **(ฉบับปรับปรุง)**

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ

**แนวทางการนิเทศ
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
(ฉบับปรับปรุง)**

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อหนังสือ : แนวทางการนิเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง)

ISBN : 978-974-232-477-3

เอกสารวิชาการลำดับที่ : 1/2553

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กรกฎาคม 2552 จำนวน 1,200 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 : สิงหาคม 2553 จำนวน 1,200 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ : หน่วยงานนิเทศก์
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0 2281 5151
โทรสาร 0 2281 0438

เว็บไซต์ : <http://www.nfe.go.th/supervisoryunit/>

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์
44 ถนนบูรณศาสตร์ หลังศาลเจ้าพ่อเสือ
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 0 2224 1648-9
โทรสาร 0 2622 1395

คำนำ

สำนักงาน กศน. โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ได้พัฒนาเอกสาร “แนวทางการนิเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา” เมื่อปีงบประมาณ 2552 เพื่อเป็นแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งพบว่า สถานศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากเอกสารดังกล่าวได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเอกสารให้มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. จึงได้ปรับปรุงเอกสาร “แนวทางการนิเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา” โดยปรับเนื้อหาให้เหมาะสม พร้อมทั้งเพิ่มเติมสาระสำคัญและตัวอย่าง เพื่อที่สถานศึกษาจะสามารถศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงาน กศน. ขอขอบคุณสำนักงาน กศน. จังหวัดนครนายก และกศน. อำเภองครักษ์ ที่กรุณาอนุเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ครูปาริษา คงเจริญ กศน. อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่อนุเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และกศน. อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว ที่อนุเคราะห์หลักสูตรรายวิชาเลือกการปลูกข้าวโพด ที่ใช้ประกอบการจัดทำเอกสารฉบับนี้ และหวังว่าเอกสาร “แนวทางการนิเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง)” จะเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน. เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

(นายอภิชาติ จีระวุฒิ)

เลขาธิการ กศน.

สารบัญ

	หน้า
ตอนที่ 1 การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1
การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1
การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3
แนวคิดการนิเทศการศึกษา	3
การนิเทศภายในสถานศึกษา	7
บทสรุป	9
ตอนที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษา	11
หลักสูตร	11
หลักสูตรสถานศึกษา	15
บทสรุป	17
ตอนที่ 3 การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา	19
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	19
การนิเทศระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษา	22
การนิเทศระบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	51
บทสรุป	52
ตอนที่ 4 การนิเทศหลักสูตรระดับชั้นเรียน	53
การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน	53
บทสรุป	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 5 การนิเทศระบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	77
การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	77
รูปแบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	78
ระดับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	79
ระยะการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	82
กระบวนการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	86
ข้อสังเกตในการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	87
บทสรุป	88
เอกสารอ้างอิง	90
ภาคผนวก	93
• หลักสูตรสถานศึกษาของ กศน. อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก	95
• หลักสูตรระดับชั้นเรียนของ ครูปาริษา คงเจริญ กศน. อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก	130
• รายวิชาเลือก : การปลูกข้าวโพด ของ กศน. อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว	139
• ตัวอย่างแผนขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	141
• ตัวอย่างกรอบแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา	164
• ตัวอย่างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา	166
• การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง	172

การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงาน กศน. มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น ศึกษานิเทศก์และผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายในสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ ซึ่งผู้ทำหน้าที่นิเทศควรเลือกใช้วิธีการ รูปแบบและเทคนิคการนิเทศให้เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการศึกษาของสถานศึกษา กศน.

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน

1.2 การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2. การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

2.3 การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

เป้าหมายการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคมที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ

1.2 ภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

2. การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2.3 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

การนิเทศการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การนิเทศ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **Supervision** ซึ่งประกอบด้วย Super และ Vision โดยคำว่า **Super** หมายถึง ดีมาก วิเศษ ส่วนคำว่า **Vision** หมายถึง การเห็น การมอง การดู พลังในการจินตนาการ ดังนั้น **Supervision** จึงหมายถึง การมองเห็นที่ดีมาก เห็นโดยรอบ การดูจากที่สูงกว่า การมองจากเบื้องบน การมีโลกทรรศนะกว้างขวางกว่า

การนิเทศงานการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชน ผู้นำหมู่บ้าน และอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรในหน่วยงาน สถานศึกษา ให้มีขวัญกำลังใจ รู้จักใช้และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อนำมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและพัฒนางานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบาย จุดหมาย แผนงาน หลักการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยผ่านกระบวนการสื่อสารทั้งสองทาง คือ ทั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ บนรากฐานของมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแผนงานและความต่อเนื่อง ตลอดจนเจตคติของการพึ่งพาตนเอง

แนวคิดการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันจะเน้นกระบวนการนิเทศมากกว่าเน้นบทบาทของผู้ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งกระบวนการนิเทศที่ได้ผลควรได้รับการยอมรับและมีลักษณะการทำงานเป็นขั้นตอนตามกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เป็นการทำงานอย่างมีระบบ ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย ให้ความสำคัญแก่กระบวนการกลุ่ม และเน้นความมีมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มของผู้ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่คาดหวัง ดังนั้นทุกคนจึงมีส่วนร่วมในบทบาทผู้ทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

การนิเทศการศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพ เมื่อผู้ทำหน้าที่นิเทศเลือกใช้วิธีการนิเทศได้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้รับการนิเทศ นอกจากนี้ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องรู้เรื่องที่จะนิเทศ และลักษณะของผู้รับการนิเทศ เพื่อจะปฏิบัติกรนิเทศได้ตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ

แนวคิดการนิเทศการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การนิเทศการจัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีแนวคิด ดังต่อไปนี้

1. สามารถทำงานร่วมกันกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ
2. มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความเป็นมนุษย์และภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. รู้จักส่งเสริมเจตคติที่ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. สามารถทำงานเป็นทีมหรือร่วมงานกับเครือข่าย
5. ไม่มีผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศที่ถาวร บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

และบทบาทในการนิเทศซึ่งกันและกัน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การนิเทศการจัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งความสำเร็จของผู้เรียน
2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกระดับให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีหลักการจัดการที่ดี

รูปแบบการนิเทศการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การนิเทศการจัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อาจทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. **การนิเทศภายนอก** เป็นการนิเทศโดยบุคลากรภายนอกของหน่วยงาน เพื่อตรวจสอบนโยบายการบริหารงานและการส่งเสริมขวัญกำลังใจ
2. **การนิเทศภายใน** เป็นการนิเทศโดยบุคลากรภายในหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพงาน

3. การนิเทศโดยเครือข่าย เป็นการนิเทศโดยบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อกำกับ ดูแล ติดตามการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับพื้นที่

4. การนิเทศทางไกล เป็นการนิเทศโดยโทรศัพท์ โทรสาร E-mail หรือให้ข่าวสารทางโทรศัพท์ หรือการประชุมทางไกล (Tele-conference)

5. การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นการนิเทศโดยทั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศต่างมีส่วนร่วม ในการวางแผนนิเทศและแก้ปัญหาาร่วมกัน

6. การนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศรายบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับคลินิกของแพทย์โดยใช้วิธี สัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม จดบันทึก แล้วนำมาร่วมวิเคราะห์กับผู้รับการนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้คำปรึกษา เพื่อให้ทำงานมีประสิทธิภาพ

7. การนิเทศแบบคู่สัญญา เป็นการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศ 2 คน ใช้ศักยภาพ แต่ละคนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการจับคู่สัญญา เป็นการนิเทศที่พัฒนาคนและพัฒนางาน คือเน้นมิตรสัมพันธ์ (Concern for people) และกิจสัมพันธ์ (Concern for production)

8. การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหา และพัฒนากิจการอย่างเป็นระบบ ด้วยความร่วมมือ ร่วมทำ ฟังพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงใจต่อกันระหว่างผู้ทำหน้าที่ นิเทศ และคู่สัญญา

9. กัลยาณมิตรนิเทศ เป็นการชี้แนะและช่วยเหลือการทำงาน โดยผู้ทำหน้าที่นิเทศ ต้องสร้างศรัทธา สานิตรูปแบบการทำ ร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ

วิธีนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถนิเทศได้หลายวิธี ดังนี้

1. บรรยาย
2. สังเกต
3. สัมภาษณ์

4. ประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการ
5. อภิปราย
6. ทักนศึกษา
7. เยี่ยมเยียน
8. สนทนา
9. สาธิต/พาทำ/สอนงาน
10. ร่วมกันแก้ปัญหา

บทบาทของผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู กคน.นั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องกระตุ้นให้ครูรู้จักพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิเทศเพื่อให้ครูสามารถลงมือฝึกปฏิบัติได้ ผู้ทำหน้าที่นิเทศจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง เพื่อสามารถพัฒนาครูได้อย่างเหมาะสม อันมีผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู และมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องปฏิบัติภารกิจนิเทศ ดังนี้

1. ต้องรู้จักผู้รับการนิเทศ โดยสามารถวิเคราะห์บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของครู กคน.
2. ควรรู้จักจุดที่ต้องแก้ไข จุดแข็ง ของผู้รับการนิเทศที่จะไปนิเทศ เพื่อสามารถเลือกใช้จิตวิทยาในการนิเทศได้อย่างเหมาะสม
3. ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับการนิเทศ ยอมรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศ อย่างเป็นธรรมชาติ
4. ควรช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับการนิเทศ
5. เลือกรูปแบบ/กิจกรรมนิเทศและใช้สื่ออย่างเหมาะสม
6. ควรมีการประเมินผลการนิเทศร่วมกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงการนิเทศครั้งต่อไป

การนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เนื่องจากในอดีตการนิเทศการศึกษา เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาเท่านั้น โดยบุคลากรในสถานศึกษาเป็นเพียงผู้รับการนิเทศ แต่ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในหลายด้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายนอกกระบบการศึกษา ที่มีองค์ความรู้ใหม่ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงภายในระบบการศึกษา ที่อาชีพครู มีลักษณะเป็นวิชาชีพมากขึ้น ครูมีความชำนาญเฉพาะด้านเพิ่มมากขึ้น มีการพัฒนาหลักสูตร มีการขยายปริมาณสถานศึกษามากขึ้น ทำให้การนิเทศการศึกษามีความสำคัญมากขึ้น บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนจึงเข้ามามีบทบาทในการนิเทศการศึกษา ซึ่งเรียกระบบการนิเทศการศึกษานี้ว่า “การนิเทศภายในสถานศึกษา”

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการนิเทศโดยบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้างานที่สถานศึกษาคัดเลือกหรือแต่งตั้งขึ้น ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น จะต้องดำเนินการนิเทศอย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศ 4 ประการ คือ

1. พัฒนาคคน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เป็นการนิเทศเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
2. พัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรค์วิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. สร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

จากจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นความต้องการที่จะจัดให้มีขึ้นในสถานศึกษา โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา จะช่วยให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของสถานศึกษาหลายประการ คือ

1. เป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่เพียงพอที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

2. ผู้ทำหน้าที่นิเทศในสถานศึกษาเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในสถานศึกษา ย่อมเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดีและแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

3. ผู้ทำหน้าที่นิเทศในสถานศึกษามีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารภายนอกสถานศึกษา

4. ผู้ทำหน้าที่นิเทศสามารถจะติดตามการปฏิบัติงาน หรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน และสามารถทำงานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ โดยบุคคลทั้ง 3 ฝ่ายนี้ จะต้องยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร ในฐานะผู้นำและเป็นผู้บริหารของสถานศึกษา ต้องแสดงบทบาท ดังนี้

- 1.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจังและจริงใจ
- 1.2 ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส ให้คำแนะนำ ชี้แจงวิชาการให้แก่ครู
- 1.3 บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศในทุกด้าน
- 1.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- 1.5 สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. บทบาทของผู้ทำหน้าที่นิเทศ ผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ครูหรือบุคลากรคนใดคนหนึ่ง ในสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งคณะครูเต็มใจและคัดเลือกให้เป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศ มีบทบาท ดังนี้

2.1 ประชุมวางแผนร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ครูและบุคลากรกำลังเผชิญอยู่

2.2 ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา

2.3 ช่วยเหลือบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาและปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.4 ช่วยเหลือบุคลากรในสถานศึกษาประเมินผลผู้เรียน

2.5 ช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดกระบวนการเรียนรู้และมีความรู้ลึก

เชื่อมั่น มั่นใจ

2.6 ร่วมกับผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.7 ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขจากผลการปฏิบัติงาน

3. บทบาทของผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครู หรือบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน และจัดกิจกรรม กศน.ในพื้นที่ที่มีบทบาท ดังนี้

3.1 ร่วมประชุม วิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานของครูและบุคลากร

3.2 ร่วมวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา

3.3 ร่วมวิเคราะห์ข้อบกพร่องและหาแนวทางแก้ไข

3.4 ช่วยเหลือเพื่อนครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้

3.5 ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ทำหน้าที่นิเทศ

บทสรุป

การนิเทศภายในสถานศึกษา กศน. มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ อันนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีแนวคิด รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรนิเทศอย่างมีระบบ และเลือกใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการนิเทศให้เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ

หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง คือ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทของชุมชน ซึ่งผู้ทำหน้าที่นี้สมควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ หลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา จึงจะทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามี ประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียนในที่สุด

หลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง แผนงานที่กำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาในการพัฒนาการ ด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม โดยคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน ซึ่งพัฒนาโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์กว้างขวาง

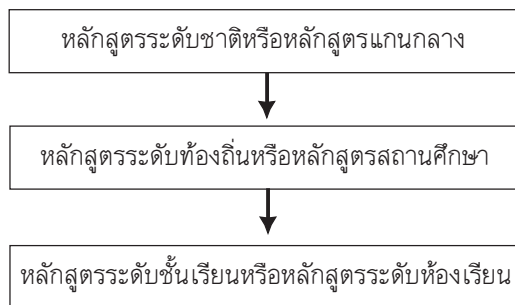
ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแกนกลาง เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นอย่างกลางๆ และกว้าง เพื่อให้ท้องถิ่นหรือสถานศึกษานำไปปรับใช้

1.2 หลักสูตรระดับท้องถิ่น หรือหลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่จัดทำโดยการนำหลักสูตร ระดับชาติมาพิจารณา ศึกษา วิเคราะห์ จุดมุ่งหมาย จัดเนื้อหา สาระ และประสบการณ์ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับ ท้องถิ่น

1.3 **หลักสูตรระดับชั้นเรียน หรือหลักสูตรระดับห้องเรียน** เป็นหลักสูตรที่ ครู กคน.แต่ละคนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและแปลงหลักสูตรไปเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนภูมิ 1 แสดงความสัมพันธ์ระดับของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

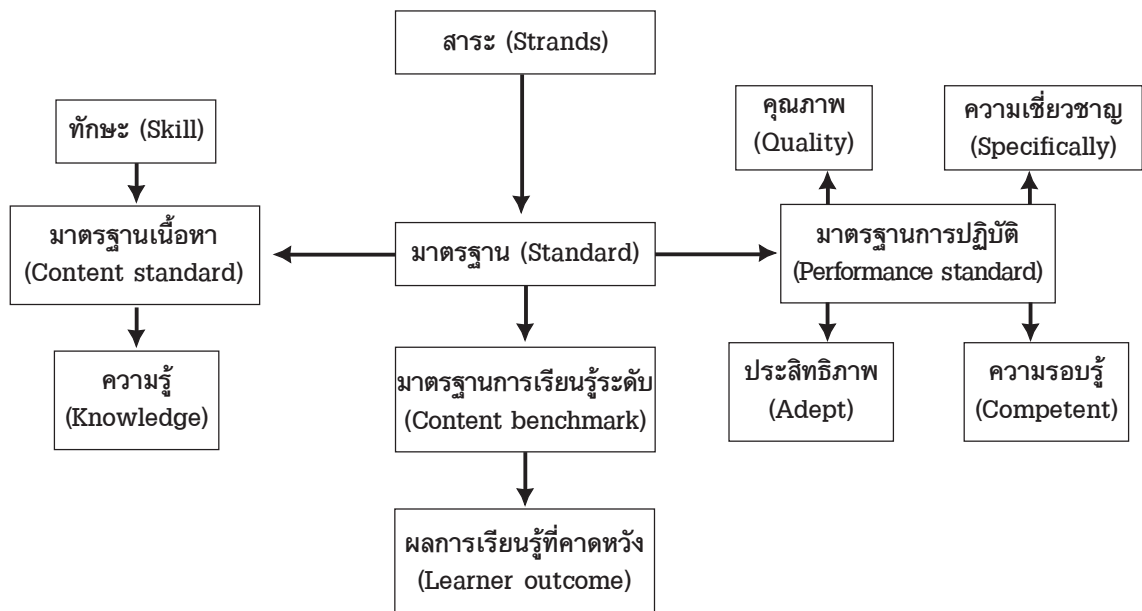
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี 15 องค์ประกอบ ได้แก่

1. หลักการ
2. จุดหมาย
3. กลุ่มเป้าหมาย
4. โครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่
 - 1) ระดับการศึกษา
 - 2) สาระการเรียนรู้
 - 3) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - 4) มาตรฐานการเรียนรู้
 - 5) เวลาเรียน

- 6) หน่วยกิต
- 7) ตารางโครงสร้างหลักสูตร
5. การจัดหลักสูตร
6. การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
7. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
8. วิธีการจัดการเรียนรู้
9. การจัดกระบวนการเรียนรู้
10. สื่อการเรียนรู้
11. การเทียบโอน
12. การวัดและประเมินผลการเรียน
13. การจบหลักสูตร
14. เอกสารหลักฐานการศึกษา
15. การบริหารหลักสูตร

รูปแบบของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง หลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย หรือกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหาทักษะกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และมีความสามารถที่จะกระทำได้ โดยมีมาตรฐานการปฏิบัติ (Performance standard) ทำให้มีความชัดเจนของระดับประสิทธิภาพที่คาดหวังตามมาตรฐานเนื้อหา (Content standard) ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรอิงมาตรฐานดังนี้

แผนภูมิ 2 แสดงองค์ประกอบของหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน

สาระ (Strands) หมายถึง การแบ่งล้นปันส่วนของวิชาตามความคิดหลัก โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขา เป็นแนวทางการกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่พันเกี่ยวร้อยกันเข้าไว้ เป็นเกลียว

มาตรฐาน (Standard) หมายถึง ข้อกำหนดที่เป็นเกณฑ์ (Criteria) ที่แสดงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน มีลักษณะเป็นมาตรฐานกลางที่ต้องเกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย (1) มาตรฐานเนื้อหา และ (2) มาตรฐานการปฏิบัติ โดยในแต่ละสาระอาจมีมาตรฐานเดียวหรือมากกว่าก็ได้

มาตรฐานเนื้อหา (Content standard) หมายถึง ข้อความที่แสดงถึง “ทักษะ” (Skill) และ “ความรู้” (Knowledge) ของผู้เรียนในวิชาใด ๆ เป็น 1 ใน 2 ขององค์ประกอบของมาตรฐาน (Standard)

มาตรฐานการปฏิบัติ (Performance standard) หมายถึง ดัชนี/เครื่องชี้บอกหรือบ่งชี้ถึงคุณภาพเฉพาะ (Quality) ความเชี่ยวชาญ (Specifically) มีประสิทธิภาพ (Adept) หรือความสามารถรอบรู้ที่ผู้เรียนต้องทำได้ (Competent) เป็น 1 ใน 2 ขององค์ประกอบของมาตรฐาน (Standard) คำหลักที่แสดงพฤติกรรมที่เกิดกับผู้เรียน ได้แก่ รู้ เข้าใจ วิเคราะห์ บอก แสดง ปฏิบัติ ฯลฯ

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ (Content benchmark) หมายถึง องค์ประกอบของมาตรฐานเนื้อหาที่กำหนดเป็นการเฉพาะในแต่ละระดับ ที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญที่สามารถทำได้สำเร็จ เหมาะสมกับการพัฒนา มีความก้าวหน้า มีความท้าทาย แต่บรรลุได้ด้วยความอดสาหะ พยายาม มีการระบุ เจาะจง บ่งชี้กำหนดไว้อย่างชัดเจน เพิ่มขึ้นอย่างก้าวหน้าระหว่างช่วงต่อช่วง มีความสัมพันธ์โดยตรงกับมาตรฐาน มีความสอดคล้องกันในด้านน้ำหนักของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น ไม่มากหรือน้อยเกินไป

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Learner outcome) หมายถึง ความต้องการต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อได้เรียนรู้ตามกระบวนการต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ หลายๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จะทำให้ผู้เรียนมีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น และเมื่อผู้เรียนมีมาตรฐานการเรียนรู้ระดับครบทุกมาตรฐาน ก็จะทำให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรสถานศึกษา

ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจัดทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม อย่างมีความสุข (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551)

ดังนั้น **หลักสูตรสถานศึกษา** จึงเป็นแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีรูปแบบหลักสูตรเป็นแบบอิงมาตรฐาน

องค์ประกอบของหลักสูตรระดับท้องถิ่น หรือหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

- 1) ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย
- 2) โครงสร้างหลักสูตร
- 3) คำอธิบายรายวิชา
- 4) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 5) การจัดการเรียนรู้
- 6) เกณฑ์การจบหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรระดับชั้นเรียน หรือหลักสูตรระดับห้องเรียน ได้แก่

- 1) คำอธิบายรายวิชา
- 2) หน่วยการเรียนรู้
- 3) แผนการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน ได้แก่

- 1) ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้
- 2) หน่วยการเรียนรู้เป็นหัวใจของหลักสูตรสถานศึกษา เพราะต้องให้ผู้เรียนมีความรู้ และปฏิบัติได้
- 3) การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ต้องทำให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหน่วยการเรียนรู้นั้น
- 4) การวัดและประเมินผลในหน่วยการเรียนรู้ ควรเป็นการประเมินการปฏิบัติ (Performance assessment) ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ
 - 4.1) การประเมินระบบความคิด (Cognitive system) เช่น ความรู้ความเข้าใจ ความคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้

4.2) การประเมินระบบความรู้ในตน (Meta-cognitive system) ได้แก่ ทำได้ถูกต้อง แม่นยำ คล่องแคล่ว ชำนาญ มีเป้าหมายในการกระทำ มีวิธีการกระทำ หรือกลยุทธ์ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

4.3) การประเมินระบบตนเอง (Self system) ได้แก่ เจตคติ แรงจูงใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5) ชิ้นงาน/ภาระงานที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ควรเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้

6) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ต้องมีความยืดหยุ่นในกระบวนการ และขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจเริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ความสนใจของผู้เรียน สภาพปัญหา/ความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นก็ได้

บทสรุป

หลักสูตรมีความสำคัญต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งการนิเทศเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรทุกประเภท ตั้งแต่ หลักสูตรระดับชาติ หลักสูตรระดับท้องถิ่น และหลักสูตรระดับชั้นเรียน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ เสนอแนะ แนะนำ หรือชี้แนะแก่สถานศึกษา

ตอนที่ 3

การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา

การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 วรรคที่ 2 กำหนดไว้ว่า “ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องนิเทศกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบร่างหลักสูตร ระบบการใช้หลักสูตร และระบบการประเมินหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 3 ระบบ ดังกล่าว โดยแต่ละระบบมีรายละเอียดดังนี้

1. ระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษา

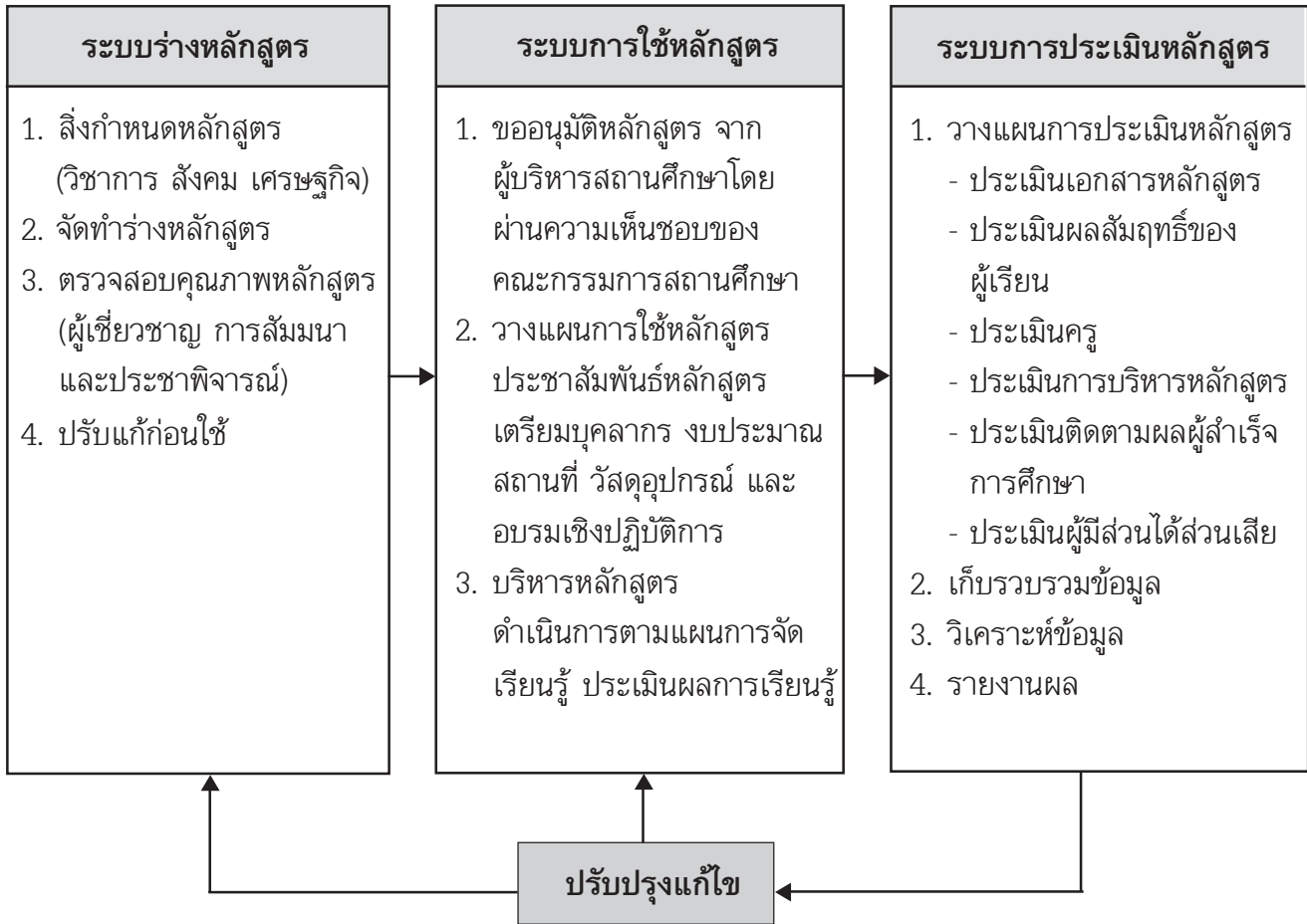
ระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการจัดทำร่างหลักสูตรจากสิ่งกำหนดหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ข้อมูลด้านวิชาการ สังคม เศรษฐกิจ พร้อมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ การสัมมนา การปรึกษาหารือ หรือการทดลองนำร่อง ต่อจากนั้นนำผลการตรวจสอบคุณภาพมาปรับปรุง แก้ไข ก่อนนำไปใช้

2. ระบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ระบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จากระบบที่ 1 คือระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ โดยหลักสูตรสถานศึกษาต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการใช้หลักสูตร ประชาสัมพันธ์หลักสูตร เตรียมบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ อบรมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

3. ระบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

ระบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยมีการวางแผนการประเมินหลักสูตร ซึ่งต้องกำหนดว่าจะประเมินจากอะไร กับใคร เช่น เอกสารหลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครู การบริหารหลักสูตร การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บริการผู้สำเร็จการศึกษา แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานข้อมูล

แผนภูมิ 3 แสดงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ในตอนนี้จะนำเสนอเฉพาะการนิเทศระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษา และการนิเทศระบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ส่วนการนิเทศระบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาจะนำเสนอในตอนที่ 5 ต่อไป

การนิเทศระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษา

การนิเทศระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษานั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรนิเทศองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศกระบวนการจัดทำองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา และนิเทศเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดการนิเทศ ดังนี้

1. การนิเทศองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน.จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง ที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน โดยผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องนิเทศองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาจากเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1.1 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาว่า หลักสูตรสถานศึกษามีกี่องค์ประกอบอะไรบ้าง

1.2 การกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาว่า ใครเป็นผู้กำหนดองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดอย่างไร

1.3 ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พิจารณาว่า องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางหรือไม่ อย่างไร

2. การนิเทศกระบวนการจัดทำองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องศึกษาว่า สถานศึกษานำข้อมูลอะไรบ้างมากำหนดในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนิเทศว่า สถานศึกษามีกระบวนการจัดทำแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรดังต่อไปนี้ หรือไม่

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจและวิเคราะห์บริบทชุมชน โดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม/อุปสรรค (SWOT Analysis) สภาพความเป็นมาของชุมชนตั้งแต่อดีต สภาพการดำรงอยู่ของชุมชนในปัจจุบัน และการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของชุมชน เพื่อนำมาจัดทำหัวข้อ “บริบทพื้นฐาน” ก่อนที่จะจัดทำองค์ประกอบแรกของหลักสูตรสถานศึกษา คือ *ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา* โดยในหัวข้อ “บริบทพื้นฐาน” เป็นการบรรยายให้เห็นสภาพของชุมชน ควรมีหัวข้อหรือประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

2.1.1 สภาพชุมชนเป็นอย่างไร และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร

2.1.2 สถานศึกษามีบทบาทจัดทำหลักสูตรอย่างไร และมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร

2.1.3 สถานศึกษามีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างไร และส่งผลให้เกิดคุณภาพต่อผู้เรียน ชุมชน ครู และสถานศึกษา อย่างไร

2.2 จัดทำปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพชุมชนหรือบริบทพื้นฐาน เพื่อมากำหนด ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ที่ประกอบด้วย คุณภาพตามมาตรฐาน และคุณธรรมของนักศึกษาร่วมกัน อันเป็นเป้าหมายที่ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ต่อไป

2.2.1 ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา

ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการแสดงออกถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยทุกสถานศึกษาต้องนำปรัชญา กศน. คือ “คิดเป็น” มาร่วมกับปรัชญาการศึกษาในปัจจุบัน ปรัชญาสังคม ปรัชญาสถานศึกษา ตลอดจน จิตวิทยาการเรียนรู้ มาพิจารณากำหนดเป็นปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า **ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างจากปรัชญาของสถานศึกษา ตรงที่ปรัชญาของสถานศึกษากล่าวถึง แนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกกิจกรรม ซึ่งปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกัน** ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง ปรัชญาของ กศน. อำเภอวัฒนานคร (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2553, กศน. อำเภอวัฒนานคร 2553)
“เทคโนโลยีก้าวไกล กระจายโอกาสก้าวหน้า จัดการศึกษาตลอดชีวิต”

ตัวอย่าง ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา กศน. อำเภอวัฒนานคร (หลักสูตรสถานศึกษา, กศน. อำเภอวัฒนานคร 2553)
“ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานเครือข่าย ถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย ใช้ชีวิตแบบพอเพียง เคียงคู่คุณธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

2.2.2 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นความคาดหวังหรือภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาอยากจะเป็นในอนาคต เป็นการบอกถึงทิศทางของสถานศึกษาในอนาคต เป็นการมองไปในอนาคต (Future perspective) ดังนั้น วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาจึงเหมาะสมในช่วงเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น อาจมีการปรับเปลี่ยน แต่ไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทุกปี

ลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดีต้อง คม ชัด ลึก กว้าง ไกล และใฝ่สูง ดังนี้

คม : ลั่น กระชับ รัดกุม ทำทนายความสามารถ

ชัด : ชัดเจน สื่อสารได้ง่าย มีเป้าหมาย และทิศทาง เป็นไปได้ในการปฏิบัติ

ลึก : มีความเป็นกลยุทธ์ในตัวเอง แสดงเอกลักษณ์ของสถานศึกษา มีความน่าเชื่อถือ

สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน (ท้องถิ่น)

กว้าง : เป็นสิ่งที่ปรารถนา สร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ไกล : บังเกิดผลคุ้มค่าในอนาคต เป็นอุดมคติที่แสดงความเป็นเลิศที่ต้องการ

ใฝ่สูง : มุ่งสู่ความสำเร็จ

การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ดี จะต้องเริ่มต้นจากการประเมินว่ามีปัจจัยภายนอกสถานศึกษาอะไรบ้าง ที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน และในอนาคต (ส่วนใหญ่วิสัยทัศน์จะใช้ในช่วงเวลาไม่เกิน 5 ปี) ปัจจัยภายนอกเหล่านี้อาจจะเป็นเรื่องนโยบายของรัฐบาล พัฒนาการของเทคโนโลยีใหม่ๆ สภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า **วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่สอดคล้อง สัมพันธ์กัน ที่เน้นความคาดหวังหรือภาพการจัดการศึกษา เฉพาะ การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น** ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง วิสัยทัศน์ของ กศน. อำเภอวัฒนานคร (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2553, กศน. อำเภอวัฒนานคร. 2553)
“ประชาชนอำเภอวัฒนานคร ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องเท่าเทียมกันและมีคุณภาพเพื่อให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้”

ตัวอย่าง วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา กศน. อำเภอวัฒนานคร (หลักสูตรสถานศึกษา, กศน. อำเภอวัฒนานคร. 2553)
“ยึดหลักพอเพียง เคียงคู่วิชาการ ประสานเครือข่าย หลากหลายแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ใฝ่คุณธรรม
ล้ำเทคโนโลยี”

2.2.3 พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา

พันธกิจ หมายถึง ข้อตกลง หรือภาระ หรือภาระที่ตกลงร่วมกันที่จะดำเนินการให้บรรลุ

วิสัยทัศน์

ขั้นตอนการเขียนพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา

- ◆ วิเคราะห์วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา/วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา
- ◆ พิจารณากระบวนการทำงานของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา

- ◆ กำหนดภาระหน้าที่/งานที่ต้องปฏิบัติ
- ◆ จัดทำรายละเอียดของงานที่ต้องปฏิบัติ (กิจกรรม) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของหลักสูตร

สถานศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาจะทำอะไร อย่างไร กับใคร และเพื่ออะไร

- ◆ สรุปเป็นข้อตกลงร่วมกัน
- ◆ เขียนเป็นพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า **พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษาไม่ใช่พันธกิจของสถานศึกษา** แต่เป็นพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง พันธกิจ กศน.อำเภอวัฒนานคร (แผนปฏิบัติการประจำปี 2553, กศน. อำเภอวัฒนานคร. 2553)

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมชุมชนให้มีกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
4. พัฒนาบุคลากรและภาคีเครือข่าย

ตัวอย่าง พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา กศน.อำเภอวัฒนานคร (หลักสูตรสถานศึกษา, กศน. อำเภอวัฒนานคร. 2553)
เพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามวิสัยทัศน์และสอดคล้องกับ
ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา จึงกำหนดพันธกิจ ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดตามกระบวนการคิดเป็น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. จัดการเรียนรู้พัฒนาประสิทธิภาพการคิด การตัดสินใจของผู้เรียนด้วยการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชนควบคู่การเสริมสร้างคุณธรรม
3. สนับสนุน ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายร่วมมือจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ภาคีเครือข่าย ด้วยการใช้องค์ความรู้ และปัจจัยดำเนินการของตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
4. พัฒนาประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัฒนานคร ให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2.4 เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่สถานศึกษาได้ตั้งความคาดหวังไว้ล่วงหน้าในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนว่าเมื่อเข้ารับการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาอะไรบ้าง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ

หลักการเขียนเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

- ◆ เขียนให้ชัดเจน เป็นรูปธรรม เห็นแนวทางการปฏิบัติ
- ◆ นำเสนอเป็นรายด้าน ความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา
- ◆ สอดคล้องกับพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา
- ◆ มองภาพรวมในการพัฒนาผู้เรียน

ตัวอย่าง เป้าหมายของ กศน.อำเภอวัฒนานคร (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2553, กศน. อำเภอวัฒนานคร. 2553)

1. ประชาชนได้รับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีความเสมอภาค และมีคุณภาพ
2. ประชาชนมีอัตราค่าเฉลี่ยระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น
3. ชุมชนมีการจัดการความรู้ภายในชุมชน มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้
4. ชุมชนมีความรู้ ทักษะการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นชุมชนเข้มแข็ง
5. บุคลากรและภาคีเครือข่ายมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตัวอย่าง เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา กศน.อำเภอวัฒนานคร (หลักสูตรสถานศึกษา, กศน. อำเภอวัฒนานคร. 2553)

สถานศึกษาจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนทั่วไปที่ไม่อยู่ในระบบสถานศึกษา และใช้การศึกษานอกระบบเป็นรูปแบบในการเรียนที่เหมาะสมสำหรับตนเอง ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนที่เน้นการประกอบอาชีพ กลุ่มผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อ

2.3 กระบวนการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (หลักสูตรแกนกลาง) และเอกสารประกอบ หลักสูตร (สาระการเรียนรู้ การเทียบโอน การจัดการเรียนรู้ เป็นต้น) เพื่อนำมากำหนดเวลาเรียนของแต่ละสาระ การเรียนรู้วิชาบังคับ และวิชาเลือก โดย 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ต่อจากนั้นจัดทำตารางโครงสร้างหลักสูตรให้เห็นชัดเป็นรูปธรรม ด้วยการบรรจุจำนวนเวลาเรียนของสาระการเรียนรู้ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดลงในตารางโครงสร้างหลักสูตรให้ครบระดับ การศึกษา

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดมวลประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ หรือ รายวิชาที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา/เรียนรู้อับสถานศึกษา

สาระการเรียนรู้ หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะสำคัญ รวมไปถึง มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนต้องรู้และปฏิบัติได้หรือข้อมูลความรู้หรือสิ่งที่ได้ผ่านการเลือกสรร เพื่อนำมาให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ มาตรฐานกำหนด

2.3.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย เอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ สาระการเรียนรู้ 5 สาระ แนวทางการจัด การเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือการดำเนินงาน และแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

2.3.2 กำหนดหน่วยกิตวิชาเลือก สถานศึกษาต้องกำหนดวิชาเลือกและหน่วยกิต ให้สอดคล้อง กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มเป้าหมายที่เน้นการประกอบอาชีพ ต้องกำหนดหน่วยกิตวิชาเลือกในสาระการประกอบ อาชีพ ซึ่งสถานศึกษาต้องร่วมกันวิเคราะห์ว่า วิชาเลือกที่ต้องให้ผู้เรียนเรียน ควรมีสาระการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติมจาก สาระการประกอบอาชีพอีกหรือไม่ ด้วยจำนวนหน่วยกิตเท่าไร

2.3.3 จัดทำตารางโครงสร้างหลักสูตร โดยมีแนวทางการจัดทำ ดังนี้

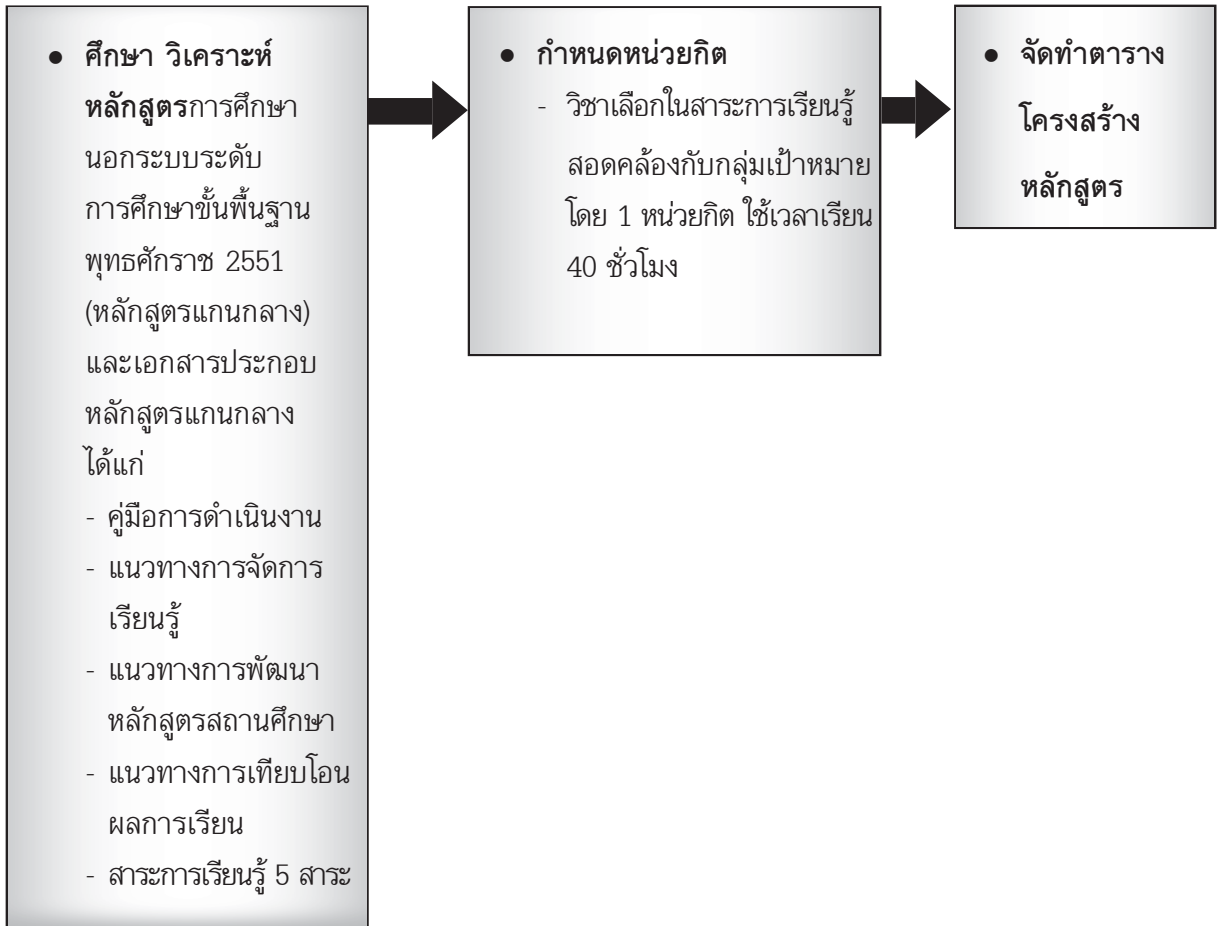
1) นำจำนวนเวลาเรียนของสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไปลง ในตารางโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ครบตามระดับการศึกษาที่สถานศึกษาได้จัดการศึกษา

2) นำรายวิชาที่ได้จัดทำไว้ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ซึ่งมีแนวทางการจัดทำในขั้นตอนต่อไป (2.4) ที่ได้มาบรรจุในตารางนำเสนอให้เห็นภาพรวม

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5	5	5
2	ความรู้พื้นฐาน	12	16	20
3	การประกอบอาชีพ	8	8	8
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	5	5
5	การพัฒนาสังคม	6	6	6
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

หมายเหตุ วิชาเลือกในแต่ละระดับ ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการทำโครงการ อย่างน้อยจำนวน 3 หน่วยกิต

แผนภูมิ 4 แสดงกระบวนการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวอย่าง การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละระดับ

ตัวอย่าง โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เน้นการประกอบอาชีพ

ที่	สาระการเรียนรู้	ระดับประถมศึกษา		หมายเหตุ
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	
1	ทักษะการเรียนรู้	5	-	
2	ความรู้พื้นฐาน	12	-	
3	การประกอบอาชีพ	8	12	
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	-	
5	การพัฒนาสังคม	6	-	
รวม		36	12	
		48 หน่วยกิต		
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		

หมายเหตุ กลุ่มผู้เรียนที่เน้นการประกอบอาชีพ จึงกำหนดรายวิชาเลือกเฉพาะสาระการประกอบอาชีพ

ตัวอย่าง โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้
 อย่างหลากหลาย (กลุ่มเป้าหมายทั่วไป)

ที่	สาระการเรียนรู้	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		หมายเหตุ
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	
1	ทักษะการเรียนรู้	5	2	
2	ความรู้พื้นฐาน	16	3	
3	การประกอบอาชีพ	8	6	
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	3	
5	การพัฒนาสังคม	6	2	
รวม		40	16	
		56 หน่วยกิต		
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		

หมายเหตุ กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จึงกำหนดรายวิชาเลือกคละกันทุกสาระการเรียนรู้

ตัวอย่าง โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาต่อ

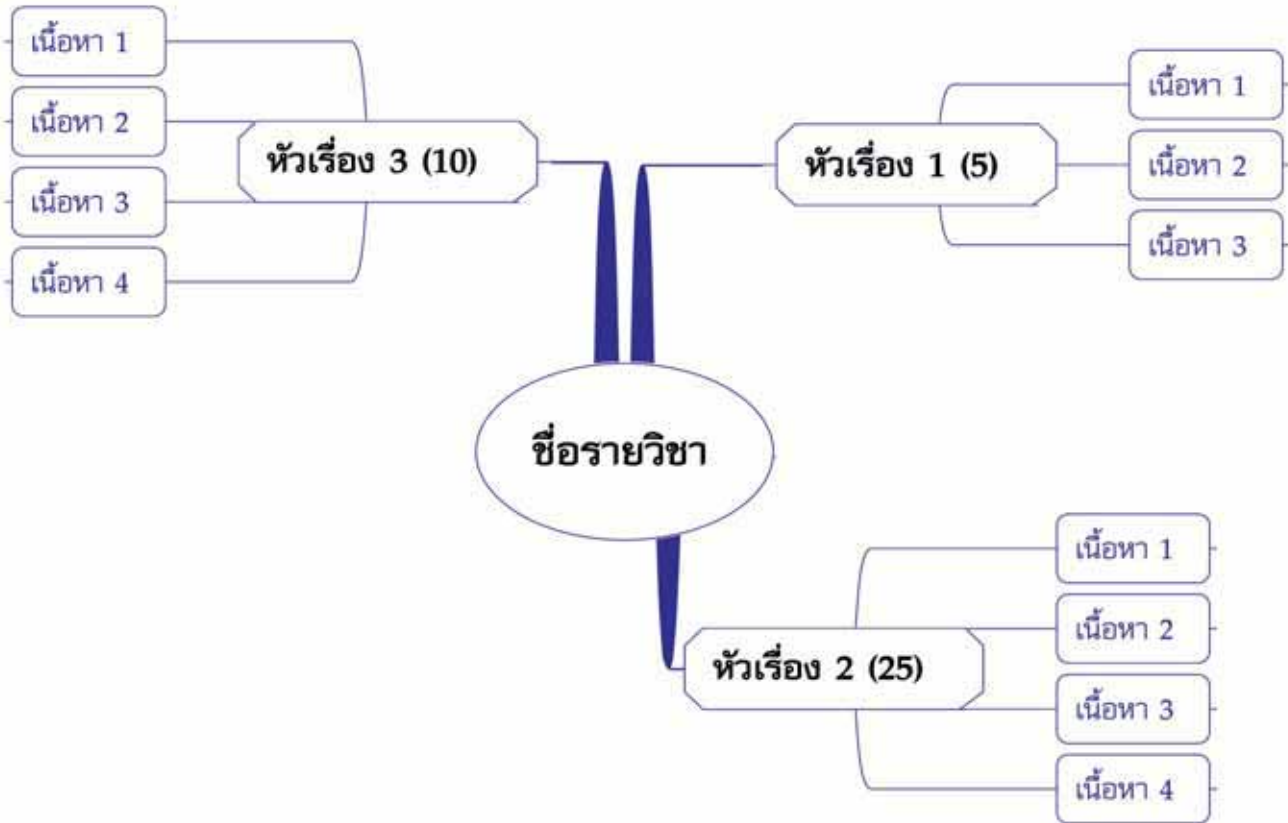
ที่	สาระการเรียนรู้	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		หมายเหตุ
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	
1	ทักษะการเรียนรู้	5	-	
2	ความรู้พื้นฐาน	20	32	
3	การประกอบอาชีพ	8	-	
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	-	
5	การพัฒนาสังคม	6	-	
รวม		44	-	
		76 หน่วยกิต		
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		

หมายเหตุ กลุ่มผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อ จึงกำหนดรายวิชาเลือกเฉพาะสาระความรู้พื้นฐาน

2.4 กระบวนการจัดทำรายวิชาของสาระการเรียนรู้ เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องจัดทำรายวิชา ทั้งในส่วนที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก แต่เนื่องจากสำนักงาน กคศ. โดยกลุ่มพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียนร่วมกับ สถานศึกษา กคศ. และภาคีเครือข่าย ได้จัดทำรายวิชาในส่วนวิชาบังคับ ในแต่ละสาระการเรียนรู้ ของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำรายวิชาในวิชาบังคับไปใช้ได้เลย ส่วนกระบวนการจัดทำรายวิชาในวิชาเลือกสามารถสรุปแนวทางการจัดทำได้จากเอกสารหลักสูตรรายวิชาเลือก สาระการเรียนรู้ต่างๆ ของกลุ่มพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กลุ่มพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียน. 2553) ดังนี้

2.4.1 ออกแบบรายวิชา โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของสังคม ชุมชน ด้วยการศึกษาดูแบบ สอดถามผู้รู้ ประชุมสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษารายละเอียดรายวิชาในวิชาเลือกที่ส่วนกลางเป็นผู้พัฒนาขึ้น และรายวิชาในวิชาบังคับ เพื่อให้การจัดทำรายวิชาเลือกไม่ซ้ำกับรายวิชาที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งวิเคราะห์ระดับการศึกษาของรายวิชาที่จะพัฒนา

2.4.2 จัดทำแผนผังความคิด (Mind map) ของรายวิชาที่จะพัฒนาในแต่ละระดับการศึกษา ประกอบไปด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หัวเรื่อง จำนวนชั่วโมงที่ใช้จัดการเรียนรู้ในแต่ละหัวเรื่อง และเนื้อหา ดังนี้

แผนผังความคิดของรายวิชาที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น

2.4.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับผังมโนทัศน์ที่ได้จาก

ข้อ 2.4.2

2.4.4 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับ ซึ่งต้องครอบคลุม ความรู้ ทักษะ และเจตคติ (KPA)

2.4.5 จัดทำคำอธิบายรายวิชา ซึ่งต้องครอบคลุมว่า ต้องการให้ผู้เรียนรู้อะไร และทำอะไรได้ (Mazano. 2001) โดยมีหลักการเขียนคำอธิบายรายวิชา (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543) ดังนี้

1. แสดงประเด็นหลัก ๆ (Main concepts)
2. ใช้คำกริยา (Action verb)
3. ใช้ภาษารัดกุม กระชับ สะท้อนภาพรวมของรายวิชา
4. ไม่ใช้คำ เช่น ได้แก่ เป็นต้น เพื่อขยายรายละเอียดเพราะส่วนนี้ผู้สอนจะนำมาขยาย

ในเค้าโครงละเอียดของวิชา

รูปแบบการเขียนคำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

สาระ ระดับ.....

จำนวน หน่วยกิต (..... ชั่วโมง)

มาตรฐานที่

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

.....

.....

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

.....

.....

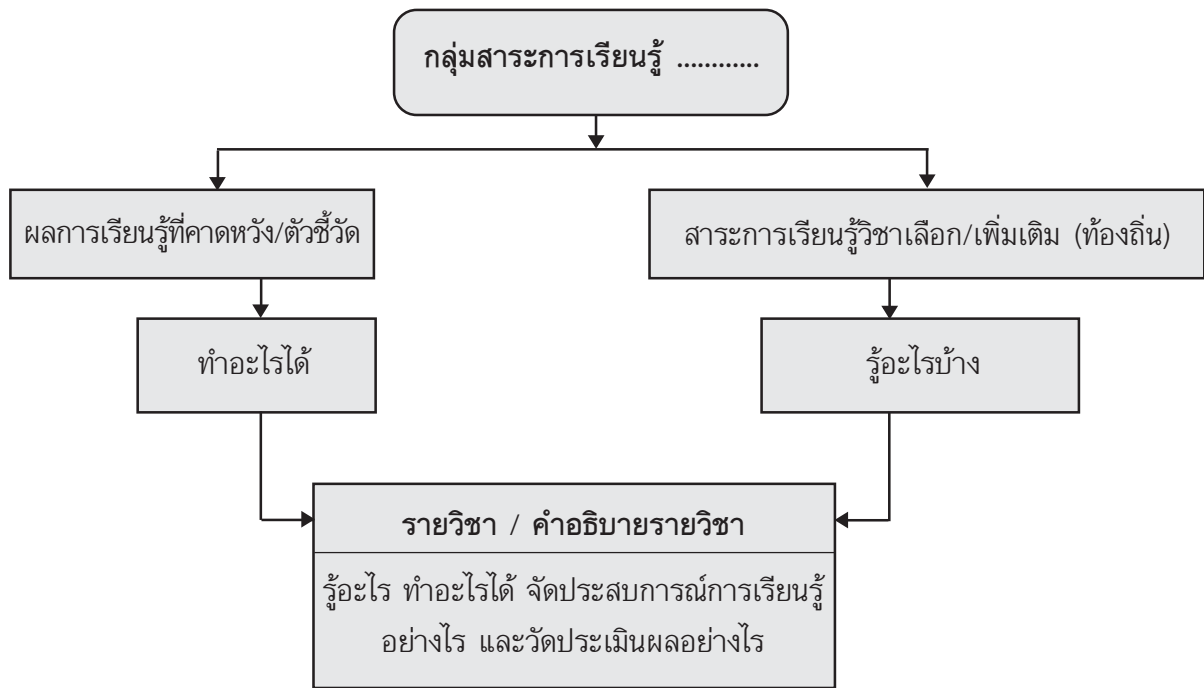
การวัดและประเมินผล

.....

.....

การเขียนคำอธิบายรายวิชา

- ◆ **คำอธิบายรายวิชา** ให้ระบุ รหัสรายวิชา ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดการกำหนดรหัสรายวิชาต่อไป และ ชื่อรายวิชา ซึ่งจะอธิบายการกำหนดรหัสรายวิชาต่อไป
- ◆ **สาระ** ให้ระบุ ชื่อสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น
- ◆ **ระดับ** ให้ระบุ ระดับการศึกษาที่ใช้รายวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นในการจัดการเรียนรู้
- ◆ **จำนวน** ให้ระบุ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น
- ◆ **..... ชั่วโมง** ให้ระบุ จำนวนชั่วโมงที่สัมพันธ์กับจำนวนหน่วยกิต โดย 1 หน่วยกิตเท่ากับ 40 ชั่วโมง
- ◆ **มาตรฐานที่** ให้ระบุ มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นสอดคล้องมากที่สุด
- ◆ **ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้** ให้ระบุ ความรู้ และทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษา และมีทักษะ ประกอบไปด้วยเนื้อหาอะไรบ้าง ซึ่งต้องสอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต และจำนวนชั่วโมง
- ◆ **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้** ให้ระบุ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความรู้ และ ทักษะ ตามที่กำหนดในหัวข้อ “ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้”
- ◆ **การวัดและประเมินผล** ให้ระบุ วิธีการและระยะเวลาได้มาซึ่งข้อมูลที่แสดงถึง ความรู้ และทักษะตาม ที่ได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น

แผนภูมิ 5 แสดงกระบวนการจัดทำคำอธิบายรายวิชาในวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น

2.4.6 จัดทำรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา เป็นการกำหนดลำดับที่ของรายวิชาเลือกที่สถานศึกษา พัฒนาขึ้น หัวเรื่อง ตัวชี้วัด เนื้อหา และจำนวนชั่วโมงในแต่ละเนื้อหา ซึ่งต้องสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา

รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา

สาระ ระดับ.....

จำนวน หน่วยกิต (..... ชั่วโมง)

มาตรฐานที่

ที่	หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง

การกำหนดรหัสรายวิชา

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารและมาตรฐานการเรียนรู้ 5 สาร
2. กำหนดรหัสรายวิชา ประกอบด้วย (1) ตัวอักษร จำนวน 2 หลัก และ (2) ตัวเลข จำนวน 5 หลัก
ดังนี้

ตัวอักษรหลักที่ 1-2 เป็นอักษรย่อที่ใช้แทนสารและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทร แทน ทักษะการเรียนรู้

พ... แทน ความรู้พื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 4 วิชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พท แทน ภาษาไทย

พต แทน ภาษาต่างประเทศ

พค แทน คณิตศาสตร์

พว แทน วิทยาศาสตร์

อช แทน การประกอบอาชีพ

ทช แทน ทักษะการดำเนินชีวิต

สค แทน การพัฒนาสังคม

ตัวเลขหลักที่ 3 เป็นตัวเลขที่ใช้แทนรายวิชาในระดับการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

0 แทน รายวิชาที่เรียนได้ทั้ง 3 ระดับ

1 แทน ระดับประถมศึกษา

2 แทน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3 แทน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวเลขหลักที่ 4 เป็นตัวเลขที่ใช้แทนประเภทของรายวิชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1 แทน รายวิชาบังคับ
- 2 แทน รายวิชาเลือกที่ส่วนกลางพัฒนาขึ้น
- 3 แทน รายวิชาที่เลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น

ตัวเลขหลักที่ 5-7 เป็นตัวเลขที่ใช้แทนลำดับที่ของรายวิชาในแต่ละสาระการเรียนรู้

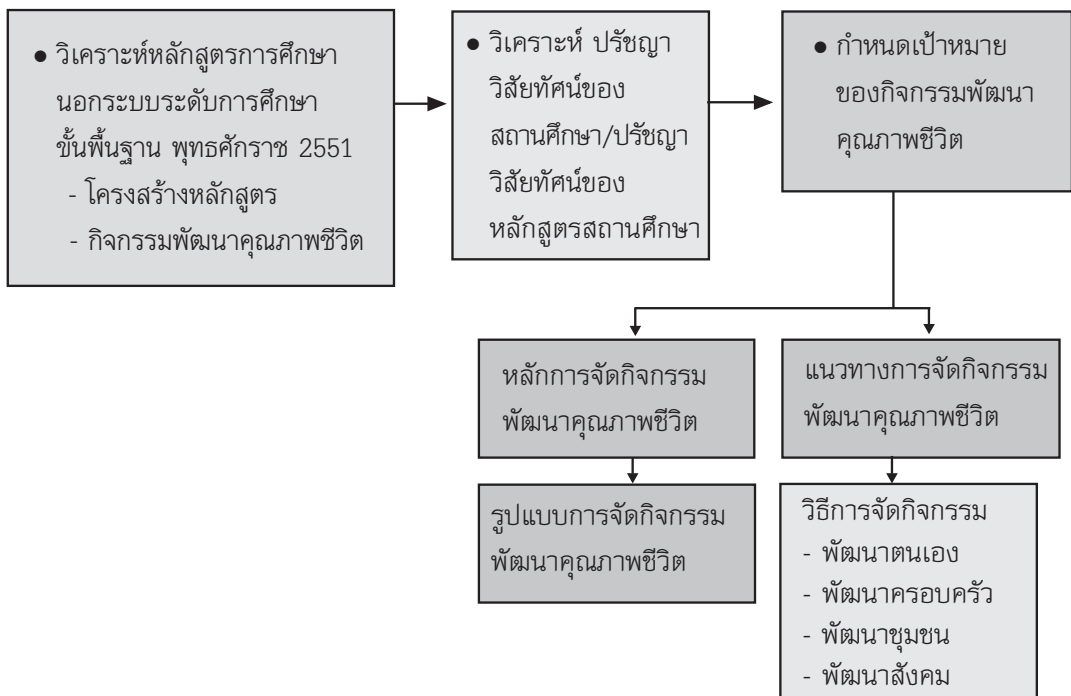
ตัวอย่างที่ 1 ทช11001 : สาระทักษะการดำเนินชีวิต ระดับประถมศึกษาเป็นรายวิชาบังคับ ลำดับที่ 1 ชื่อวิชา เศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่างที่ 2 ทร02001 : สาระทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทั้ง 3 ระดับ เป็นรายวิชาเลือกที่ส่วนกลางพัฒนาขึ้น ลำดับที่ 1 ชื่อวิชา วิจัยในชุมชน

ตัวอย่างที่ 3 พค23010 : สาระความรู้พื้นฐานวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้น ลำดับที่ 10 ชื่อวิชา การคิดดอกเบี๋ย

2.5 กระบวนการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 2) วิเคราะห์ปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา/ปรัชญา วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) กำหนดวิสัยทัศน์กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 4) กำหนดเป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และวิธีการจัดกิจกรรม ซึ่งได้แก่ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาครอบครัว การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสังคม

แผนภูมิ 6 แสดงกระบวนการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของหลักสูตรสถานศึกษา

2.6 การจัดการเรียนรู้ ต้องมีการเลือก กำหนด วิธีการจัดการเรียนรู้ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ดังนี้

1) วิเคราะห์วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) วิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา

3) วิเคราะห์จิตวิทยาการศึกษา

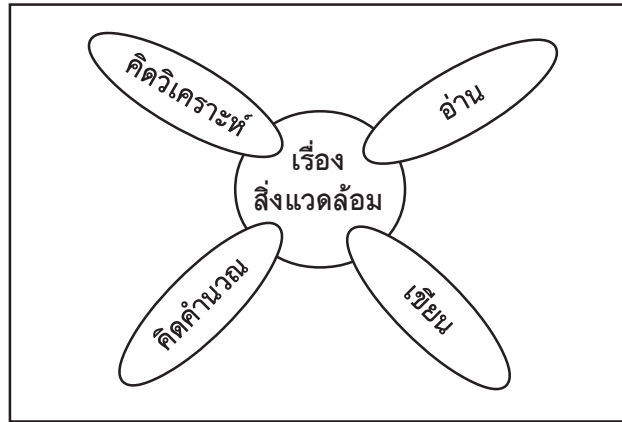
4) วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

5) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และตัวชี้วัด

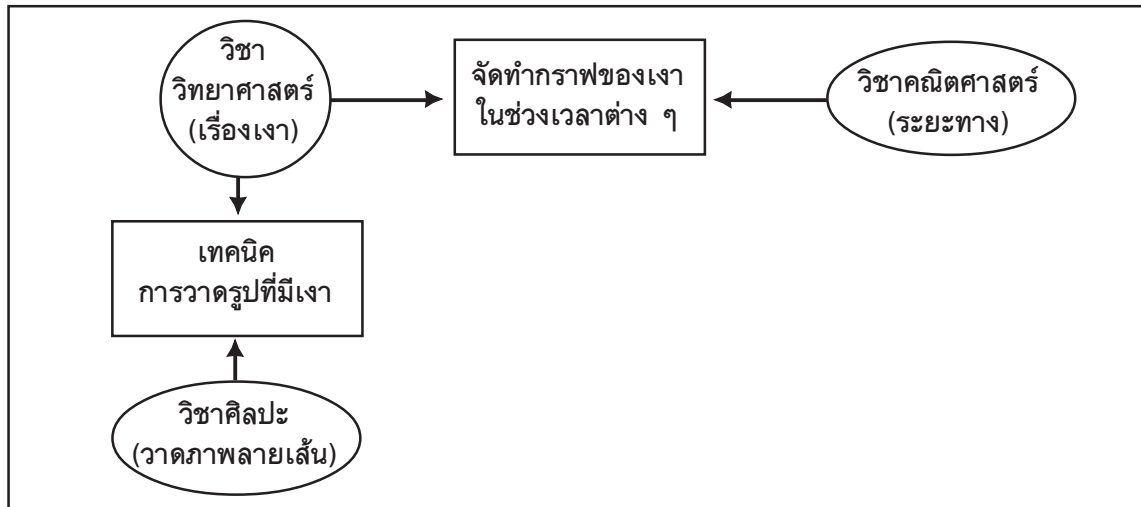
6) วิเคราะห์เนื้อหาสาระ และระยะเวลา (จำนวนชั่วโมง)

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ครูต้องคำนึงถึง พัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษา ควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จาก การปฏิบัติจริง และการเรียนแบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ คู่คุณธรรม การเรียนรู้ด้วยโครงการ ทั้งนี้ ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์ และพัฒนา สิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระ เดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น

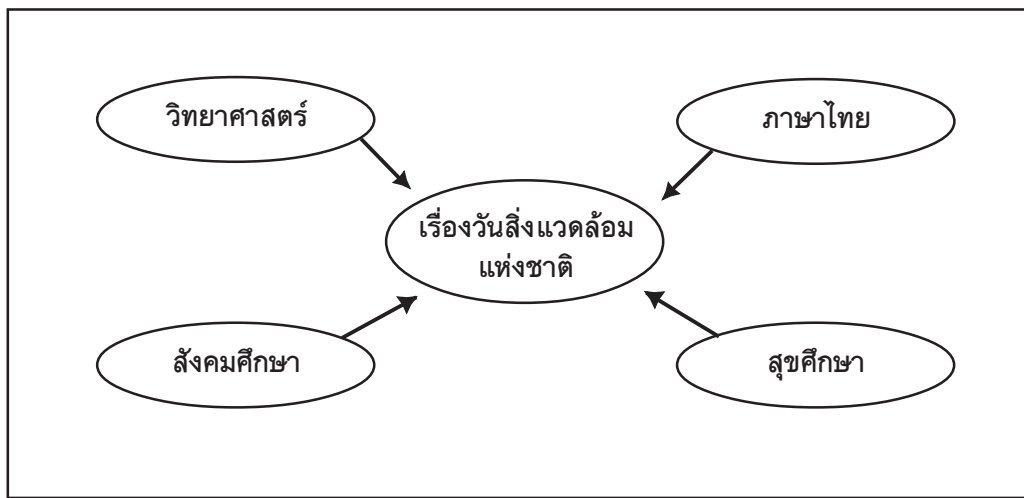
(1) การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระ การเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม ครูสามารถ เชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด เป็นต้น

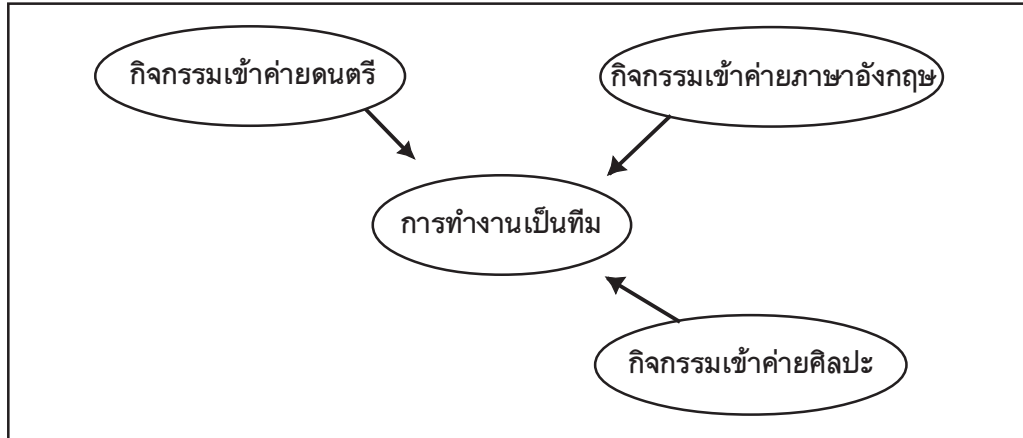
(2) การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีครูตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนรู้ โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ครูคนหนึ่งสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ครูอีกคนหนึ่งอาจสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่าง ๆ หรือครูอีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนเรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา เป็นต้น

(3) **การบูรณาการแบบสหวิทยาการ** การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปครูมักจัดการเรียนรู้แยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ครูจัดการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ครูวิชาภาษาไทยจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ครูวิชาวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ครูวิชาสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูวิชาสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

(4) **การบูรณาการแบบโครงการ** ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเป็นโครงการที่ผู้เรียนและครูร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น ซึ่งต้องใช้เวลาการเรียนรู้ต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ครูเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีมเรียนเป็นทีมในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

2.7 การจัดการทำการเทียบโอน ต้องสอดคล้องกับแนวทางการเทียบโอนที่สำนักงาน กศน. กำหนด

2.8 การจัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการจัดทำที่สอดคล้องกับหลักการ ดังนี้

- 1) การวัดและประเมินผลในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic assessment)

2.9 การจัดทำเกณฑ์การจบหลักสูตร ต้องสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. การนิเทศเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ สารการเรียนรู้ แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน หรือแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโดยการศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรระดับชาติ และแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามาจัดทำ ซึ่งเอกสารหลักสูตรสถานศึกษามีองค์ประกอบตามที่สถานศึกษาวิเคราะห์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลาง และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เช่น มี 13 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา
2. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา
3. พันธกิจ
4. เป้าหมาย
5. หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
6. กลุ่มเป้าหมาย
7. โครงสร้าง
8. วิธีการจัดการเรียนรู้
9. การจัดกระบวนการเรียนรู้
10. สื่อการเรียนรู้
11. การเทียบโอน
12. การวัดและประเมินผล
13. การจบหลักสูตร

3.2 เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.1 สารະการเรียนรูู้

การจัดทำเอกสารสารະการเรียนรูู้ 5 สารະ คือ 1) สารະทักษะการเรียนรูู้ 2) สารະความรู้พื้นฐาน 3) สารະการประกอบอาชีพ 4) สารະทักษะการดำเนินชีวิต และ 5) สารະการพัฒนาสังคม ในแต่ละสารະการเรียนรูู้ สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักสูตรของตนเอง โดยใช้แนวทางของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มาจัดทำ ซึ่งในแต่ละสารະการเรียนรูู้มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) สารະและมาตรฐานการเรียนรูู้

2) แผนผังความคิด (Mind map) สารະการเรียนรูู้ มาตรฐานการเรียนรูู้ในแต่ละระดับ

การศึกษา คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 3) มาตรฐานการเรียนรู้ระดับและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละระดับการศึกษา
- 4) คำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาในวิชาบังคับของแต่ละระดับ

การศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ คือ

4.1 เป็นการอธิบายเพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของรายวิชา โดยมีหัวข้อต่อไปนี้ รหัสรายวิชา ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต ระดับการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ ศึกษาฝึกปฏิบัติและประยุกต์ใช้เกี่ยวกับรายวิชานั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4.2 เป็นการอธิบายรายละเอียดของรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป โดยมีหัวข้อต่อไปนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ หัวเรื่อง ตัวชี้วัด เนื้อหา และจำนวนชั่วโมง

5) คำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาเลือกทั้งที่ส่วนกลางพัฒนาขึ้น และส่วนที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นของแต่ละระดับการศึกษา รายละเอียดการเขียนเช่นเดียวกับรายวิชาในวิชาบังคับ

3.2.2 แนวทาง/คู่มือการเทียบโอนผลการเรียน

การจัดทำเอกสารแนวทาง/คู่มือการเทียบโอนผลการเรียนจัดทำโดยใช้แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนที่สำนักงาน กศน.กำหนด มาจัดทำ ซึ่งต้องวิเคราะห์องค์ประกอบของเอกสาร ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา แล้วจึงนำมาจัดทำเอกสารแนวทาง/คู่มือการเทียบโอนผลการเรียน อาจมี 11 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความเป็นมา
2. หลักการ
3. วัตถุประสงค์
4. นิยามศัพท์
5. ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียน
6. คุณสมบัติของผู้เทียบโอนผลการเรียน
7. วิธีการเทียบโอนผลการเรียน
8. ขั้นตอนการเทียบโอนผลการเรียน

9. หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน
10. รายละเอียดการเทียบโอนผลการเรียนแต่ละประเภท
11. แบบฟอร์ม และเอกสารการเทียบโอนผลการเรียน

เมื่อสถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาต้องจัดประชุมสัมมนา หรือประชาพิจารณ์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ในชุมชน เช่น เกษตรอำเภอกพัฒนาชุมชน อบต./ตัวแทนผู้นำชุมชน พระ นักวิชาการศึกษา หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของร่างหลักสูตรสถานศึกษา ก่อนผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และอนุมัติ/ประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา

การนิเทศระบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่อยู่ในระบบร่างหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อได้ร่างหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว ผู้จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นการนำปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เลือกสรรอย่างดีแล้วไปสู่ผู้เรียนและเป็นกระบวนการตรวจสอบการนำไปใช้ และคุณภาพของหลักสูตร ดังนั้น บุคคลผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้จะต้องทำความเข้าใจหลักการ และควรมีการจัดทำแผนขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ดังตัวอย่างในภาคผนวก เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามจุดมุ่งหมายทุกประการ ตลอดจนการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษานั้น ๆ

ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ควรนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาว่า สถานศึกษามีวิธีการอย่างไร โดยใคร ซึ่งควรพิจารณาจากการดำเนินการของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษามีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้อย่างไร เช่น มีการจัดทำแผนขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดประชุม/อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจ เตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้หรือไม่ มีการวางแผนการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร
2. สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินงานทั้งบุคลากรในส่วนสำนักงาน กคน. จังหวัด และบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการ โดยทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดี ในแต่ละขั้นตอนของการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ นับตั้งแต่การเตรียมหลักสูตรสถานศึกษา การจัดเตรียมสื่อ การประเมินผล การจัดอบรมครู
3. สถานศึกษามีการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร
4. สถานศึกษามีการสนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการประชุมทางวิชาการ แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ประสบความสำเร็จ
5. สถานศึกษามีปัญหา อุปสรรคอะไรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ แล้วได้แก้ไขปัญหานั้นไปแล้วอย่างไร หรือมีแนวทางการแก้ไขปัญหายังไง โดยใคร เมื่อไร
6. สถานศึกษาร่วมกับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ กำหนดสิ่งที่ต้องการรับการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ เข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการใช้หลักสูตร ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

บทสรุป

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญและถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องร่วมมือร่วมใจ ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแผนหรือแนวทางที่ดีได้ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศตามอุดมมุ่งหมาย ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นจะต้องมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนาการด้านความรู้ ความคิดสติปัญญา และสามารถรับผิดชอบตนเองและสังคมได้

การนิเทศหลักสูตรระดับชั้นเรียน

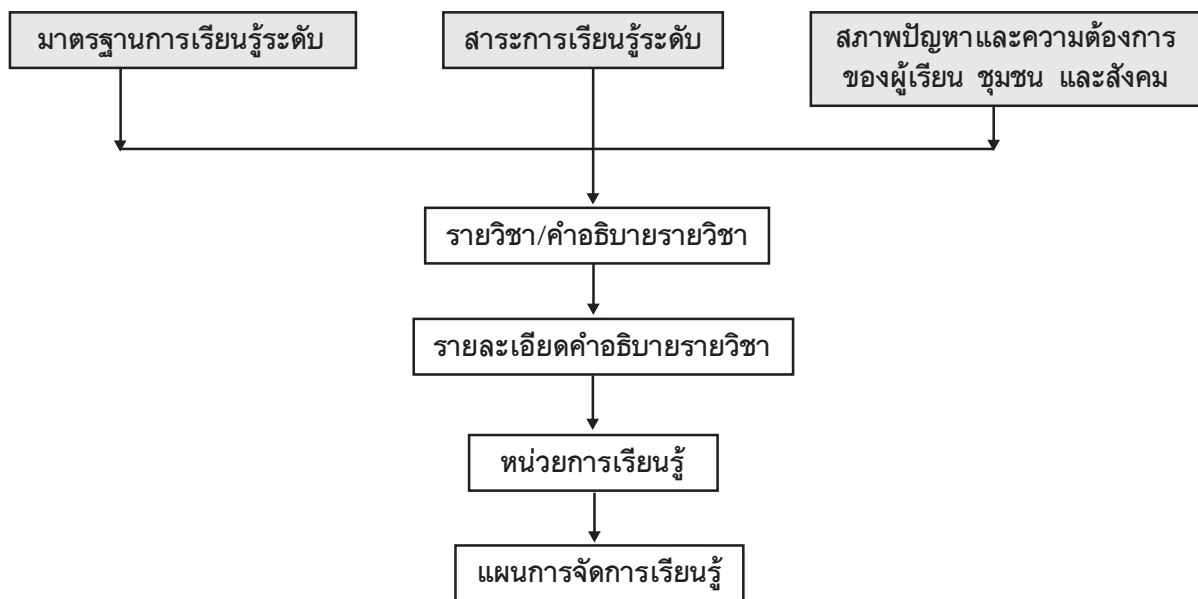
การจัดทำ/พัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน หรือระดับห้องเรียน มีหลักการที่ครู กศน. แต่ละคนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและแปลงหลักสูตรรายวิชาไปเป็นหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนดังกล่าว ซึ่งการนิเทศต้องมีความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน

การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน

การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการแปลงหลักสูตรรายวิชาไปเป็นหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางจะเป็นหลักสูตรแม่บทที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่จำเป็น แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ไม่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่กับผู้เรียน ละเลยมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งอันพึงอนุรักษ์ของท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน ต้องศึกษาคำอธิบายรายวิชา รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา ทั้งรายวิชาในวิชาบังคับ และวิชาเลือก เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

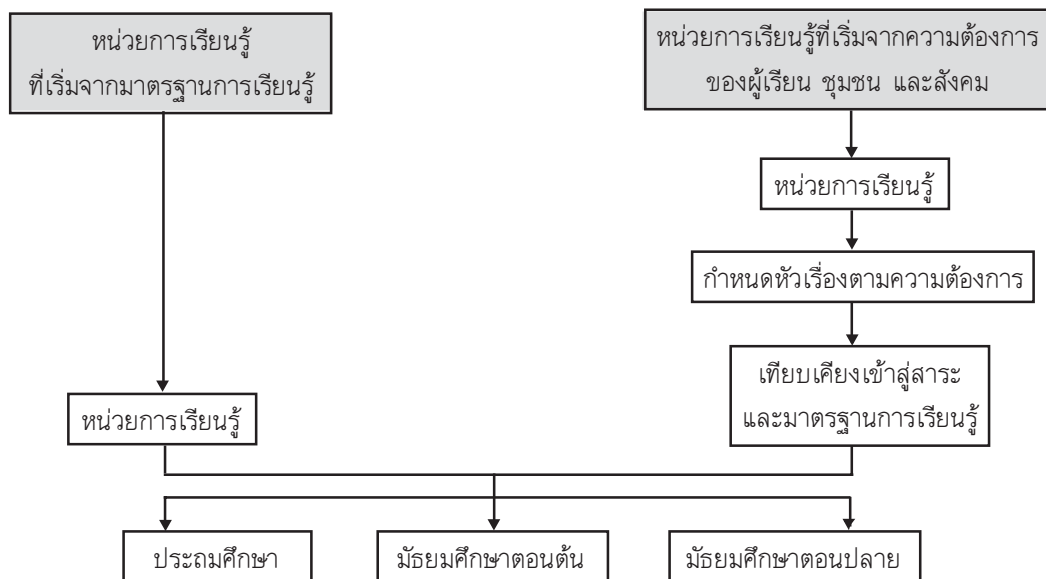
ตัวอย่าง : การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน

2. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้ระดับที่กำหนดไว้มาบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย เพื่อความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยการเรียนรู้ย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับของทุกรายวิชา

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่อง ตามลักษณะสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ โดยมีกระบวนการ จัดทำ 2 ลักษณะ ดังนี้ (กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2552)

แผนภูมิ 7 แสดงขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2.1 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่เริ่มจากมาตรฐานการเรียนรู้ มีกระบวนการจัดทำ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา องค์กรประกอบ โครงสร้างหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้

2.1.2 กำหนดจะใช้สาระใดเป็นแกนในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

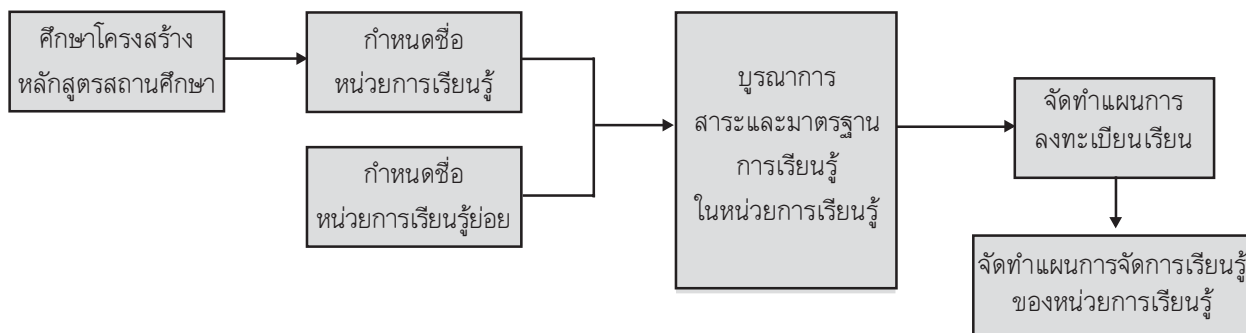
2.1.3 กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ตั้งชื่อให้สอดคล้องกับสาระแกน วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ในสาระแกน ที่สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.1.4 วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ใดที่เกี่ยวข้อง และสามารถบูรณาการกับ หน่วยการเรียนรู้ที่ได้ ตามข้อ 3) บ้าง

2.1.5 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ย่อยตามลำดับก่อนหลัง วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ สัมพันธ์กับแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย

2.1.6 บูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ย่อย ตามข้อ 5) กับ หน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในข้อ 4)

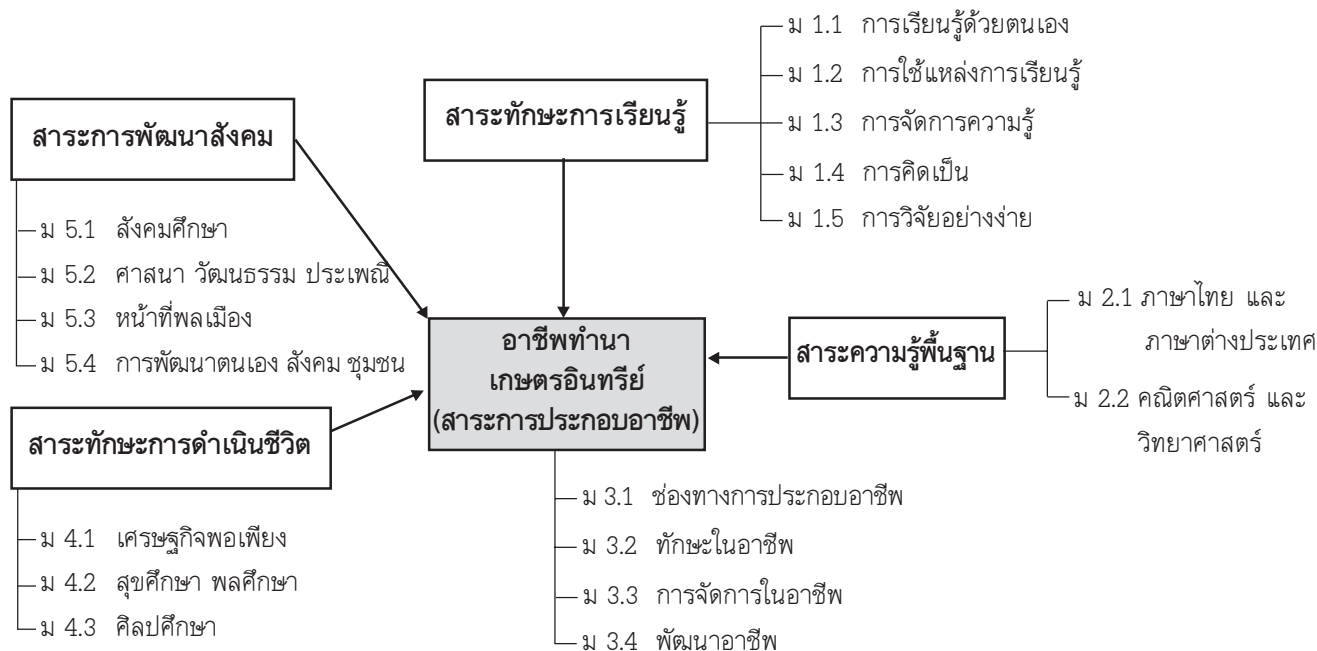
2.1.7 จัดทำตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการลงทะเบียเรียนของผู้เรียน และ แผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น

แผนภูมิ 8 แสดงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่เริ่มจากมาตรฐานการเรียนรู้

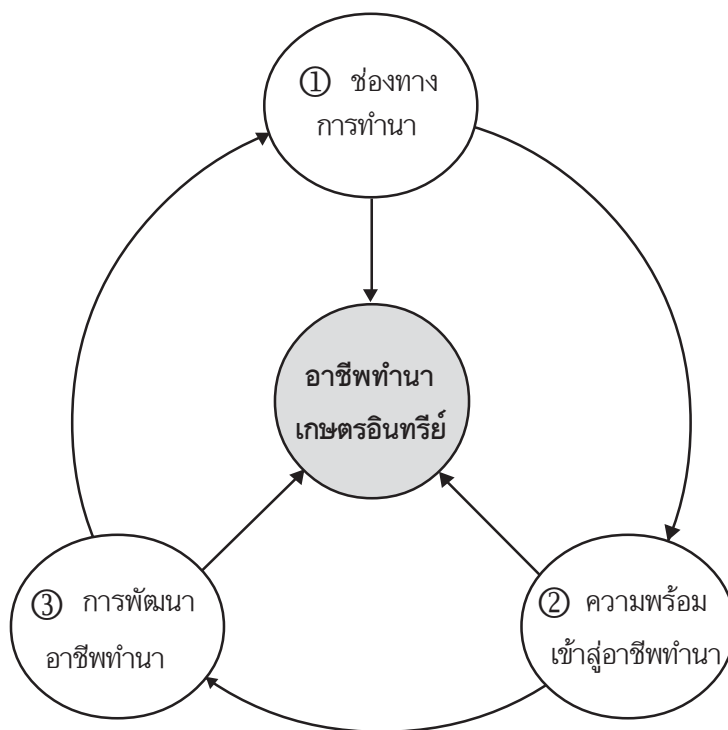
ตัวอย่างการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบ โครงสร้างหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ
2. กำหนดสาระการประกอบอาชีพเป็นแกนในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้
3. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ตั้งชื่อ **“อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์”** ซึ่งสอดคล้องกับสาระแกน คือ **“สาระการประกอบอาชีพ”** วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ในสาระแกนที่สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ **“อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์”**
4. วิเคราะห์สาระและมาตรฐานในการเรียนรู้ใดที่เกี่ยวข้อง และสามารถบูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้ **“อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์”** บ้าง ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังแผนภูมิ

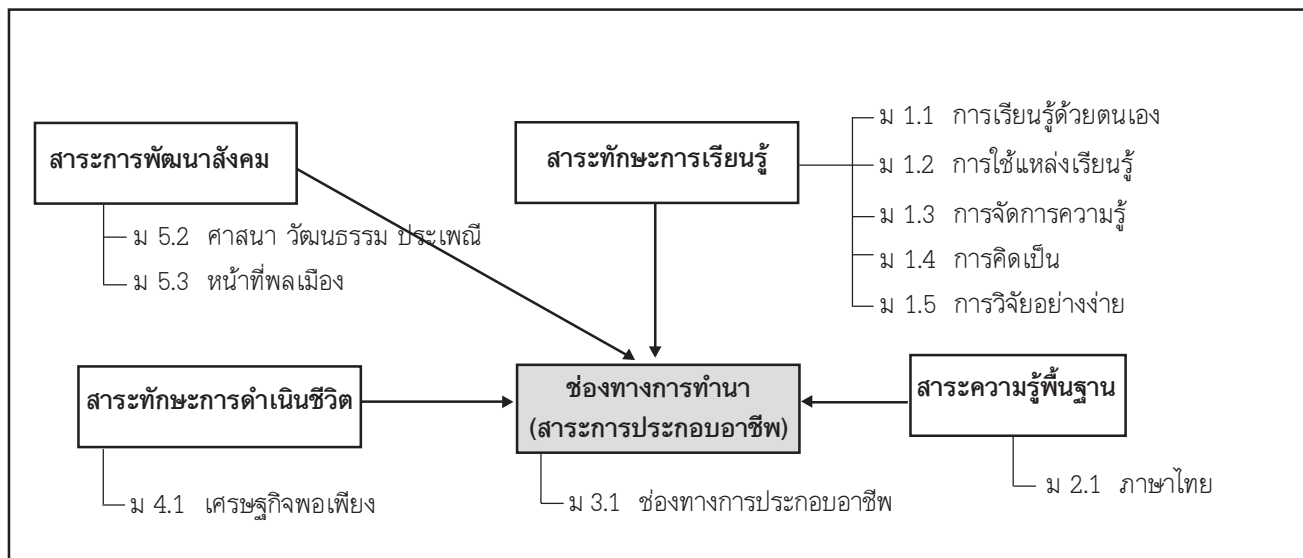
แผนภูมิ 9 แสดงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่เริ่มจากมาตรฐานการเรียนรู้

5. กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ย่อยตามลำดับก่อนหลัง โดยการวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แกน ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ “อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์” ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 3 หน่วย คือ (1) ช่องทางการทำนา (2) ความพร้อมเข้าสู่อาชีพทำนา และ (3) การพัฒนาอาชีพทำนา

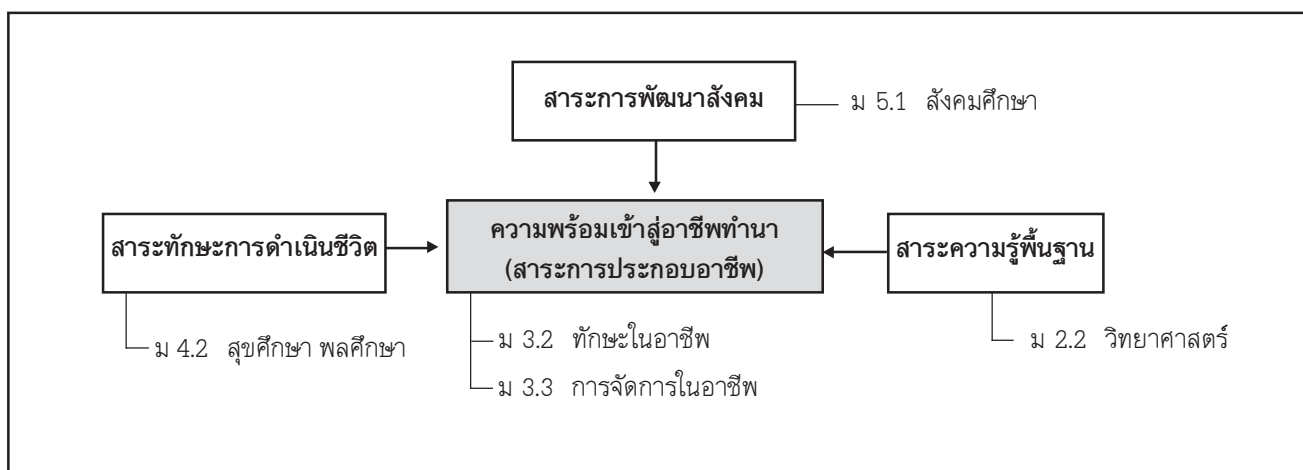

6. บูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ย่อยกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เพื่อพิจารณาว่า มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ใดที่นำมาบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ย่อยนั้นได้

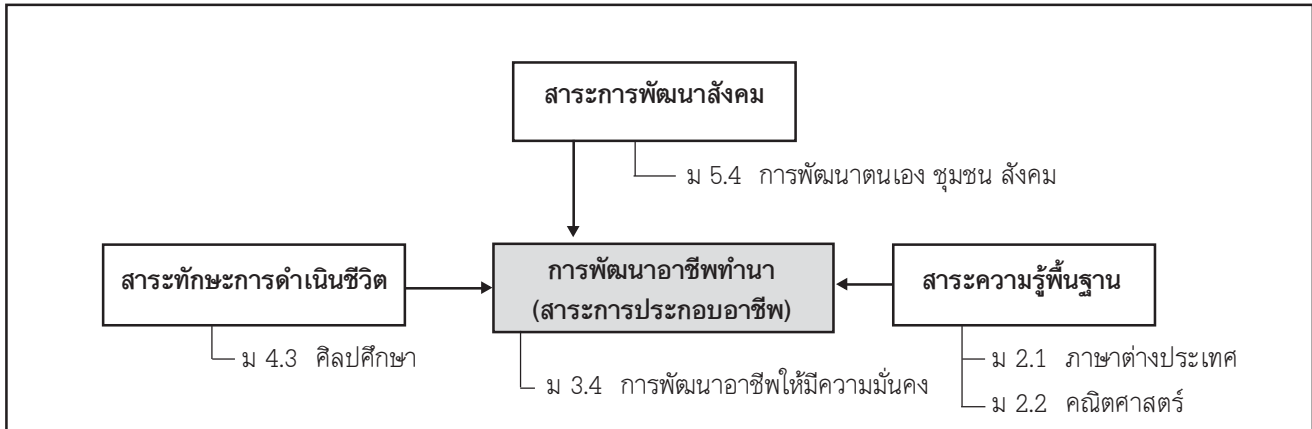
ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ย่อย 1 “ช่องทางการทำนา”

ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ย่อย 2 “ความพร้อมเข้าสู่อาชีพทำนา”

ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ย่อย 3 “การพัฒนาอาชีพทำนา”

7. จัดทำตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการลงทะเบียนเรียนของผู้เรียน แต่ละระดับการศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น

ตัวอย่าง ตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ “อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์” ระดับประถมศึกษา

ที่	หน่วยการเรียนรู้ย่อย	สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	รายวิชา	รหัสรายวิชา	จำนวนหน่วยกิต
1	ช่องทางการทำนา	ทักษะการเรียนรู้	1.1-1.5	ทักษะการเรียนรู้	ทร11001	5
		ความรู้พื้นฐาน	2.1 (ท)	ภาษาไทย	พท11001	3
		การประกอบอาชีพ	3.1	ช่องทางการเข้าสู่อาชีพ	อช11001	2
		ทักษะการดำเนินชีวิต	4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	ทช11001	1
		การพัฒนาสังคม	5.2-5.3	ศาสนา และหน้าที่พลเมือง	สค11002	2
2	ความพร้อมเข้าสู่อาชีพทำนา	ความรู้พื้นฐาน	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	พว11001	3
		การประกอบอาชีพ	3.2-3.3	ทักษะการประกอบอาชีพ	อช11002	4
		ทักษะการดำเนินชีวิต	4.2	สุขศึกษา พลศึกษา	ทช11002	2
		การพัฒนาสังคม	5.1	สังคมศึกษา	สค11001	3
3	การพัฒนาอาชีพทำนา	ความรู้พื้นฐาน	2.1 (ด)	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	พต11001	3
			2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	พค11001	3
		การประกอบอาชีพ	3.4	พัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน	อช11003	2
		ทักษะการดำเนินชีวิต	4.3	ศิลปศึกษา	ทช11003	2
		การพัฒนาสังคม	5.4	การพัฒนาตนเอง ชุมชนสังคม	สค11003	1

ตัวอย่าง ตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ “อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์” ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	หน่วยการเรียนรู้ย่อย	สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	รายวิชา	รหัสรายวิชา	จำนวนหน่วยกิต
1	ช่องทางการทำนา	ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต การพัฒนาสังคม	1.1-1.5	ทักษะการเรียนรู้	ทร21001	5
			2.1 (ท)	ภาษาไทย	พท21001	4
			3.1	ช่องทางการพัฒนาอาชีพ	อช21001	2
			4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	ทช21001	1
			5.2-5.3	ศาสนา และหน้าที่พลเมือง	สค21002	2
2	ความพร้อมเข้าสู่อาชีพทำนา	ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต การพัฒนาสังคม	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	พว21001	4
			3.2-3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	อช21002	4
			4.2	สุขศึกษา พลศึกษา	ทช21002	2
			5.1	สังคมศึกษา	สค21001	3
3	การพัฒนาอาชีพทำนา	ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต การพัฒนาสังคม	2.1 (ต)	ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	พต21001	4
			2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	พค21001	4
			3.4	พัฒนาอาชีพให้มี ความเข้มแข็ง	อช21003	2
			4.3	ศิลปศึกษา	ทช21003	2
			5.4	การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	สค21003	1

ตัวอย่าง ตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ “อาชีพทำนาเกษตรอินทรีย์” ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่	หน่วยการเรียนรู้ย่อย	สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	รายวิชา	รหัสรายวิชา	จำนวนหน่วยกิต
1	ช่องทางการทำนา	ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต การพัฒนาสังคม	1.1-1.5	ทักษะการเรียนรู้	ทร31001	5
			2.1 (ท)	ภาษาไทย	พท31001	5
			3.1	ช่องทางการขยายอาชีพ	อช31001	2
			4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	ทช31001	1
			5.2-5.3	ศาสนา และหน้าที่พลเมือง	สค31002	2
2	ความพร้อมเข้าสู่อาชีพทำนา	ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต การพัฒนาสังคม	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	พว31001	5
			3.2-3.3	ทักษะการขยายอาชีพ	อช31002	4
			4.2	สุขศึกษา พลศึกษา	ทช31002	2
			5.1	สังคมศึกษา	สค31001	3
3	การพัฒนาอาชีพทำนา	ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต การพัฒนาสังคม	2.1 (ต)	ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต และสังคม	พต31001	5
			2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	พค31001	5
			3.4	พัฒนาอาชีพให้มี ความมั่นคง	อช31003	2
			4.3	ศิลปศึกษา	ทช31003	2
			5.4	การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	สค31003	1

ตัวอย่าง แผนการลงทะเบียนเรียน ระดับประถมศึกษา

ที่	สาระการเรียนรู้	ภาคเรียนที่ 1 (14)			ภาคเรียนที่ 2 (14)			ภาคเรียนที่ 3 (13)			ภาคเรียนที่ 4 (7)		
		รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก
วิชาบังคับ													
1	ทักษะการเรียนรู้	ทร11001	ทักษะการเรียนรู้	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	ความรู้พื้นฐาน	พท11001	ภาษาไทย	3	พว11001	วิทยาศาสตร์	3	พต11001	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	3	-	-	-
		-	-	-	-	-	-	พค11001	คณิตศาสตร์	3	-	-	-
3	การประกอบอาชีพ	อช11001	ช่องทางการเข้าสู่อาชีพ	2	อช11002	ทักษะการประกอบอาชีพ	4	อช11003	พัฒนาอาชีพให้มียุติภูมิ	2	-	-	-
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	ทช11001	เศรษฐกิจพอเพียง	1	ทช11003	สุขศึกษา พลศึกษา	2	ทช11003	ศิลปศึกษา	2	-	-	-
5	การพัฒนาสังคม	สค11002	ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	1	สค11001	สังคมศึกษา	3	สค11004	การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	1	-	-	-
		สค11003	หน้าที่พลเมือง	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วิชาเลือก													
1	การประกอบอาชีพ	1	2	2	7

หมายเหตุ

1. ในแต่ละภาคเรียน จัดรายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ก่อน
2. จัดรายวิชาเพิ่มตามความต้องการของผู้เรียน แต่ต้องเป็นไปตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในแต่ละภาคเรียน
3. เป็นตัวอย่างที่ไม่มีการเทียบโอนผลการเรียน
4. เป็นแผนการลงทะเบียนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อประกอบอาชีพ

ตัวอย่าง แผนการลงทะเบียนเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	สาระการเรียนรู้	ภาคเรียนที่ 1 (16)			ภาคเรียนที่ 2 (16)			ภาคเรียนที่ 3 (16)			ภาคเรียนที่ 4 (8)		
		รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก
วิชาบังคับ													
1	ทักษะการเรียนรู้	ทร21001	ทักษะการเรียนรู้	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	ความรู้พื้นฐาน	ทพ21001	ภาษาไทย	4	ทพ21001	วิทยาศาสตร์	4	ทค21001	คณิตศาสตร์ 2	3	-	-	-
		-	-		-	-	-	ทค21002	ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	4	-	-	-
3	การประกอบอาชีพ	อช21001	ช่องทางการพัฒนาอาชีพ	2	อช21001	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4	อช21003	พัฒนาอาชีพให้มี ความเข้มแข็ง	2	-	-	-
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	ทช21001	เศรษฐกิจพอเพียง	1	ทช21002	สุขศึกษา พลศึกษา	2	ทช21003	ศิลปะศึกษา	2	-	-	-
5	การพัฒนาสังคม	สค21002	ศาสนาและหน้าที่ หน้าที่พลเมือง	2	สค21001	สังคมศึกษา	3	สค21004	การพัฒนาตนเอง	1	-	-	-
วิชาเลือก													
1	การประกอบอาชีพ	2	3	3	8

หมายเหตุ

1. ในแต่ละภาคเรียน จัดรายวิชาตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ก่อน
2. จัดรายวิชาเพิ่มตามความต้องการของผู้เรียน แต่ต้องเป็นไปตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในแต่ละภาคเรียน
3. เป็นตัวอย่างที่ไม่มีการเทียบโอนผลการเรียน
4. เป็นแผนการลงทะเบียนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อประกอบอาชีพ

ตัวอย่าง แผนการลงทะเบียนเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่	สาระการเรียนรู้	ภาคเรียนที่ 1 (20)			ภาคเรียนที่ 2 (20)			ภาคเรียนที่ 3 (20)			ภาคเรียนที่ 4 (16)		
		รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก
วิชาบังคับ													
1	ทักษะการเรียนรู้	ทร31001	ทักษะการเรียนรู้	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	ความรู้พื้นฐาน	ทท31001	ภาษาไทย	5	ทพ31001	วิทยาศาสตร์	5	พต31001	ภาษาอังกฤษ เพื่อชีวิตและสังคม 2	5	-	-	-
		-	-	-	-	-	-	พค31001	คณิตศาสตร์	5	-	-	-
3	การประกอบอาชีพ	อช31001	ช่องทางการขยายอาชีพ	2	อช31002	ทักษะการขยายอาชีพ	4	อช31003	พัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง	2	-	-	-
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	ทช31001	เศรษฐกิจพอเพียง	1	ทช31002	สุขศึกษา พลศึกษา	2	ทช31003	ศิลปศึกษา	2	-	-	-
5	การพัฒนาสังคม	สค31002	ศาสนา และ หน้าที่พลเมือง	2	สค31001	สังคมศึกษา	3	สค31003	การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	1	-	-	-
วิชาเลือก													
1	การประกอบอาชีพ	5	6	5	16

2.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากความต้องการของผู้เรียน และชุมชน สังคม (ท้องถิ่น)

มีกระบวนการจัดทำ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

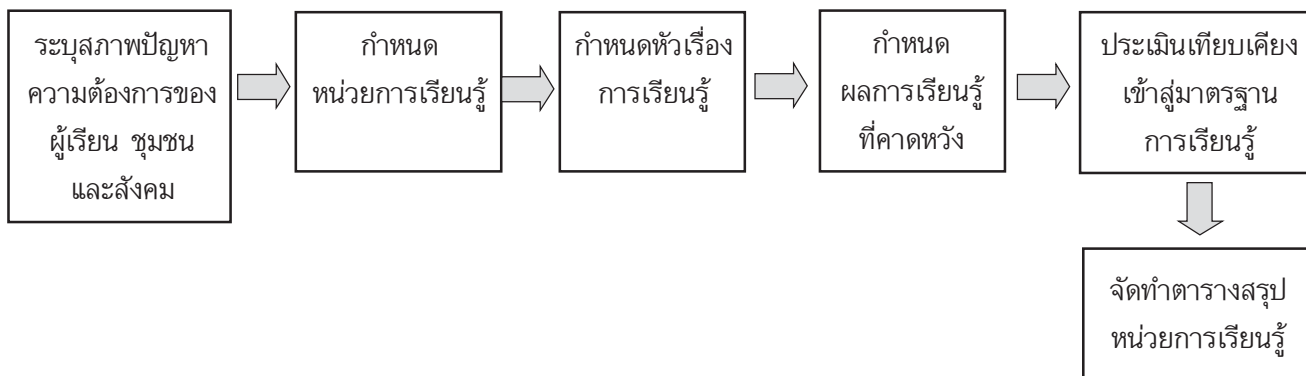
2.2.2 กำหนดหน่วยการเรียนรู้

2.2.3 กำหนดหัวเรื่องการเรียนรู้

2.2.4 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

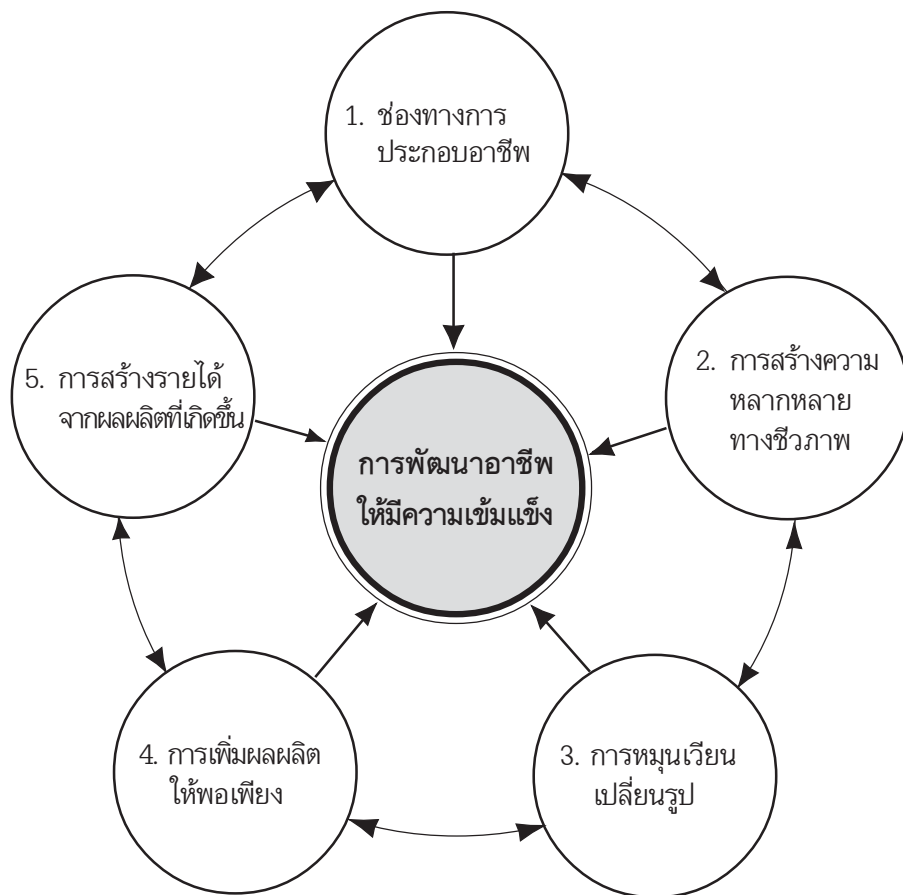
2.2.5 ประเมินเทียบเคียงเข้าสู่สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้/รายวิชา/จำนวนหน่วยกิต เพื่อการเทียบโอนผลการเรียน

2.2.6 จัดทำตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการลงทะเบียน และแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น

ตัวอย่างการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : การพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง

1. ศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ชุมชน และสังคม แล้วนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญตามความต้องการและจำเป็นเร่งด่วน เช่น 1) การพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง 2) ชุมชนสะอาด 3) ชุมชนสันติสุข
2. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ในที่นี้พิจารณาเลือกผลการประเมินความต้องการจากข้อ 1) คือ การพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง
3. กำหนดหัวเรื่องการเรียนรู้ จากหน่วยการเรียนรู้ คือ การพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 5 หัวเรื่อง คือ 1) ช่องทางการประกอบอาชีพ 2) การสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ 3) การหมุนเวียนเปลี่ยนรูป 4) การเพิ่มผลผลิตให้พอเพียง และ 5) การสร้างรายได้จากผลผลิตที่เกิดขึ้น

4. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ เช่น เมื่อเรียนเรื่องการใช้แหล่งการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาความรู้ และให้ค้นคว้าความรู้ในห้องสมุดได้

5. ประเมินเทียบเคียงเข้าสู่สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้/รายวิชา/จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตัวอย่าง การประเมินเทียบเคียง
หน่วยการเรียนรู้ “การพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง”
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 37 หน่วยกิต

ที่	หัวเรื่อง	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระที่	มาตรฐานการเรียนรู้	รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต
1	ช่องทางการประกอบอาชีพ	1.1 สสำรวจสภาพชุมชนที่เกี่ยวข้องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ในชุมชน	3	3.1	ช่องทางการพัฒนาอาชีพ	2
		1.2 มีช่องทางการประกอบอาชีพเพื่อให้ความเข้มแข็ง				
		1.3 ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพด้วยกระบวนการคิดเป็น	1	1.4	ทักษะการเรียนรู้	5
			3	3.4	ช่องทางการพัฒนาอาชีพ	2 (ซ้ำ)
		1.4 สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาความรู้ได้	1	1.2	ทักษะการเรียนรู้	5 (ซ้ำ)
		1.5 สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยที่เกี่ยวข้อง ได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	2	2.1 (ท)	ภาษาไทย	4
1.6 สามารถอธิบายคำศัพท์และแต่งประโยคภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	2	2.1 (ด)	ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	4		
2	การสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพ	2.1 ระบบนิเวศชุมชน	2	2.2 (จ)	วิทยาศาสตร์	4
		2.2 มีทักษะในการทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ปลูกไม้เชื้อเพลิง และปลูกไม้ใช้งาน	3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4

ที่	หัวข้อเรื่อง	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระที่	มาตรฐาน การเรียนรู้	รายวิชา	จำนวน หน่วยกิต
		2.3 ปลุกผักหมუნเวียน	2	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
		2.4 สามารถกำหนดผังการปลูกพืช ในพื้นที่ได้	2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4
			4	4.3	ศิลปศึกษา	2
		2.5 มีความสามารถในการประกอบ อาชีพให้หลากหลายทางชีวภาพได้	3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
		2.6 สามารถไปศึกษาหาความรู้จาก ผู้รู้แล้วจดบันทึกได้	1	1.1	ทักษะการเรียนรู้	5 (ชั่วโมง)
		2.7 สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยที่เกี่ยวข้อง ได้ถูกต้อง ตามหลักการใช้ภาษาไทย	2	2.1 (ท)	ภาษาไทย	4 (ชั่วโมง)
		2.8 สามารถอธิบายคำศัพท์และแต่ง ประโยคภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องได้ อย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	2	2.1 (ต)	ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวัน	4 (ชั่วโมง)
2.9 จัดทำโครงการประกอบอาชีพ	3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)		
3	การหมუნเวียนเปลี่ยนรูป	3.1 สามารถหมუნเวียนพืชผักสวนครัว กับการเลี้ยงสัตว์ได้	2	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
			4	4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	1
		3.2 แปรรูปไม้เชื้อเพลิงได้	2	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
			4	4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	1 (ชั่วโมง)

ที่	หัวข้อเรื่อง	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระที่	มาตรฐาน การเรียนรู้	รายวิชา	จำนวน หน่วยกิต
		3.3 ถนอมอาหารจากพืชได้	1	1.2	ทักษะการเรียนรู้	5 (ชั่วโมง)
		ถนอมอาหารจากสัตว์ได้	2	2.2 (ว)	วิทยาศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
		ใช้ประโยชน์จากไม้ได้	2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
		ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ	3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
		การหมუნเวียนเปลี่ยนรูปได้	4	4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	1 (ชั่วโมง)
		3.4 สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน	2	2.1 (ท)	ภาษาไทย	4 (ชั่วโมง)
		ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง ตามหลักการใช้ภาษาไทย				
3.5 สามารถอธิบายศัพท์และแต่งประโยค	2	2.1 (ด)	ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวัน	4 (ชั่วโมง)		
ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องได้อย่าง ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา						
4	การเพิ่มผลผลิต ให้พอเพียง	4.1 เศรษฐกิจพอเพียง	4	4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	1 (ชั่วโมง)
	4.2 เกษตรทฤษฎีใหม่					
	4.3 วางแผนใช้ที่ดินเพิ่มผลผลิต พืชผักสวนครัวได้	2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)	
	4.4 พัฒนาระบบเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มผลผลิต	3	3.4	พัฒนาอาชีพให้มีความ เข้มแข็ง	2	
	4.5 การจัดการระบบเพิ่มไม้เชื้อเพลิง และจากพืชอื่นๆ ได้					
	4.6 คิดค่าใช้จ่ายในการเพิ่มผลผลิต ให้พอเพียง	2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)	
	4.7 สามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินการได้	1	1.3	ทักษะการเรียนรู้	5 (ชั่วโมง)	

ที่	หัวข้อเรื่อง	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระที่	มาตรฐาน การเรียนรู้	รายวิชา	จำนวน หน่วยกิต
		4.8 สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย	2	2.1 (ท)	ภาษาไทย	4 (ชั่วโมง)
		4.9 สามารถอธิบายศัพท์และแต่งประโยคภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	2	2.1 (ต)	ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวัน	4 (ชั่วโมง)
5	การสร้างรายได้จากผลผลิตที่เกิดขึ้น	5.1 แลกเปลี่ยนผลผลิตกันภายในและภายนอกชุมชน	4	4.1	เศรษฐกิจพอเพียง	1 (ชั่วโมง)
			5	5.2 และ 5.3	ศาสนา และหน้าที่พลเมือง	2
		5.2 หาดตลาดขายผลผลิตได้	3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
			5	5.1	สังคมศึกษา	3
		5.3 วางแผนการขายและกำหนดราคาขายได้	2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			5	5.1	สังคมศึกษา	3 (ชั่วโมง)
		5.4 ทำบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้าได้	3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
			2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			4	4.3	ศิลปศึกษา	2 (ชั่วโมง)
		5.5 ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพได้	2	2.2 (ค)	คณิตศาสตร์	4 (ชั่วโมง)
			3	3.2 และ 3.3	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4 (ชั่วโมง)
		5.6 สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย	2	2.1 (ท)	ภาษาไทย	4 (ชั่วโมง)
5.7 สามารถอธิบายคำศัพท์และแต่งประโยคภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	2	2.1 (ต)	ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวัน	4 (ชั่วโมง)		

6. จัดทำตารางสรุปหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการลงทะเบียน และแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น

ตัวอย่าง สรุปผลการประเมินเทียบเคียงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	สาระการเรียนรู้	รายวิชา					
		ผ่านการประเมินเทียบเคียง			ลงทะเบียน		
		รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต
1	ทักษะการเรียนรู้	ทร21001	ทักษะการเรียนรู้	5	-	-	-
2	ความรู้พื้นฐาน	พท21001	ภาษาไทย	4	-	-	-
		พต21002	ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	4			
		พค21003	คณิตศาสตร์	4			
		พว21004	วิทยาศาสตร์	4			
3	การประกอบอาชีพ	อช21001	ช่องทางการพัฒนาอาชีพ	2	-	-	-
		อช21002	ทักษะการพัฒนาอาชีพ	4			
		อช21003	พัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง	2			
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	ทช21001	เศรษฐกิจพอเพียง	1	ทช21002	สุขศึกษา พลศึกษา	2
		ทช21003	ศิลปศึกษา	2			
5	การพัฒนาสังคม	สค21001	สังคมศึกษา	3	สค21003	การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	1
		สค21002	ศาสนา และหน้าที่พลเมือง	2			
						รายวิชาเลือก	16
			รวม	37		รวม	19

3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนด กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและครู ดังตัวอย่างในภาคผนวก ซึ่งครู กศน. ต้องดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาองค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หัวเรื่อง ตัวชี้วัด เนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

3.2 ศึกษาขั้นตอนการกำหนดองค์ประกอบแผนการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ที่ระบุในหน่วยการเรียนรู้
- 2) นำผลที่ได้จากการศึกษาข้อ 3.1 มากำหนดเป็นรายวิชา/หัวเรื่อง ตัวชี้วัด และเนื้อหา
- 3) กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการกำหนดสภาพ ปัญหา ความต้องการในการเรียนรู้ แสวงหาข้อมูลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 4) กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้
- 5) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล

3.3 นำผลการวิเคราะห์บรรจุลงแผนการจัดการเรียนรู้ ต่อไปนี้

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล

4. การจัดทำตารางการเรียนรู้ (แผนการลงทะเบียนเรียน)

4.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่วิธีการเรียนรู้ต่างๆ โดยการจัดทำเป็นตารางการเรียนรู้ หรือแผนการลงทะเบียนเรียน

4.2 ศึกษาองค์ประกอบของตารางการเรียนรู้ หรือแผนการลงทะเบียนเรียน

4.3 จัดทำตารางการเรียนรู้ หรือแผนการลงทะเบียนเรียน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แผนการลงทะเบียนเรียน (รายวิชาที่เหลือจากการเทียบเคียง)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	สาระการเรียนรู้	ภาคเรียนที่ 1 (13)			ภาคเรียนที่ 2 (12)			ภาคเรียนที่ 3			ภาคเรียนที่ 4		
		รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก	รหัส	รายวิชา	นก
วิชาบังคับ													
1	ทักษะการเรียนรู้												
2	ความรู้พื้นฐาน												
3	การประกอบอาชีพ												
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	ทช21002	สุขศึกษา พลศึกษา	2									
5	การพัฒนาสังคม	สค21003	การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	1									
รายวิชาเลือก		-	-	10	-	-	6						

จากตัวอย่าง ผู้เรียนเทียบเคียงได้ 37 หน่วยกิต จะต้องเรียนอีก 19 หน่วยกิต เป็นวิชาบังคับ 3 หน่วยกิต ได้แก่รายวิชา ทช21002 สุขศึกษา พลศึกษา 2 หน่วยกิต และ สค21003 การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม 1 หน่วยกิต วิชาเลือก 16 หน่วยกิต จำนวน 2 ภาคเรียน จึงจะจบหลักสูตร

ผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำมาเทียบโอนผลการเรียนได้ ภายใต้เงื่อนไข 40 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต ดังนั้น สถานศึกษาอาจจัดทำหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเทียบโอนเข้าสู่มาตรฐาน การเรียนรู้ในสาระการประกอบอาชีพ ตามหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องในภาคผนวก

บทสรุป

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นอย่างสูง ดังนั้น หลักสูตรต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นให้มากที่สุด รวมทั้งเป็นหลักสูตร ที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข และได้แสดงความคิดเห็นด้วย ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลกระทบโดยตรงต่อ ทรรศนะและการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท จึงต้องมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเตรียมผู้เรียนให้สามารถ รับกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภูมิลำเนาของตน อีกทั้งช่วยปลูกฝังให้เกิด ความรักและความผูกพันในท้องถิ่นอีกด้วย แสดงให้เห็นว่า ชุมชนจะต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนรู้ของแต่ละท้องถิ่น หลักสูตรเฉพาะแต่ละท้องถิ่นจะมีความสำคัญต่อการ จัด การศึกษามากขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการของแต่ละชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ

การนิเทศระบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร ตั้งแต่การกำหนดองค์ประกอบ โครงร่างหลักสูตรไปจนถึงการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากการประเมินหลักสูตรทำให้สถานศึกษาทราบถึงจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาของหลักสูตรว่าคืออะไร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีการวางแผน และการดำเนินงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ควรต้องปรับปรุงการบริหารในสถานศึกษาอย่างไร ครูควรปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างไร โดยใช้ผลการประเมินจากแหล่งต่างๆ เช่น เอกสารหลักสูตร ทรัพยากรที่ใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น นำมาพิจารณาร่วมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น สามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณลักษณะบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด เพื่อไปสู่การประกันหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาควรทำให้ครอบคลุมระบบของหลักสูตร และควรประเมินให้ต่อเนื่องกัน ดังนั้น การนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาจึงควรนิเทศเพื่อให้สถานศึกษาประเมินหลักสูตรสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง สถานศึกษาควรมองเห็นด้วยตนเองว่า สามารถบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้สำเร็จเพียงใด ซึ่งควรประเมินให้ครอบคลุมทั้งการประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตร ประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร และประเมินระบบหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

ในการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษานั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีนักวิชาการเสนอแนะรูปแบบการประเมินไว้หลากหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งสามารถนำมาศึกษาเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการ รูปแบบของการประเมินหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรที่จัดทำขึ้นใหม่ เป็นการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance analysis technique) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล การเรียนรู้

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรในระหว่างหรือหลังการใช้หลักสูตร ซึ่งในกลุ่มนี้สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal attainment model) เป็นรูปแบบการประเมินที่พิจารณาจุดมุ่งหมายเป็นหลัก จะประเมินว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาว่าผลที่ได้รับเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่น รูปแบบประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Robert L. Hammond)

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal free evaluation model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่นำความคิดเห็นของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนดความคิดในการประเมิน ผู้ประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง มีความเป็นอิสระในการประเมินและต้องไม่มีความลำเอียง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Michael Scriven)

2.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตค (Robert E. Stake)

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision making model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส (Malcom Provus) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Danine L. Stufflebeam)

ระดับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กศน. มี 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับชั้นเรียน หรือระดับห้องเรียน เป็นบทบาทหน้าที่หลักของครู กศน. ในการประเมิน โดยผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ โดยผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูควรประเมินการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินการจัดการเรียนรู้ ประเมินและวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าว มาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. ระดับรายวิชา เป็นกระบวนการร่วมมือกันของครูที่จัดการเรียนรู้ในรายวิชาเดียวกัน ประเมินเพื่อสรุปเป็นภาพรวมของหลักสูตรได้ชัดเจนมากกว่าการที่ครูบางคนหรือเพียงคนเดียวประเมิน ซึ่งจะทำได้ข้อมูลไม่เพียงพอในการสรุปผลการประเมินระดับรายวิชา ในการประเมินระดับรายวิชา ควรให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย จะทำได้ข้อมูลในมุมมองของผู้รับบริการ

3. ระดับสถานศึกษา เป็นกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานการจัดการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประเมินแต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา แต่ละระดับการศึกษา โดยความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

นิตยา สำเร็จผล (2544). ได้สรุปการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา 3 ระดับ ไว้ดังนี้

ประเด็น	ระดับชั้นเรียน	ระดับรายวิชา	ระดับสถานศึกษา
1. เป้าหมายของการประเมิน	เพื่อปรับปรุงเนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อและการวัดประเมินผล ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล	เพื่อปรับปรุงเนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อและการวัดประเมินผล ให้เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับของแต่ละรายวิชา	เพื่อพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของชุมชน โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลาง
2. สิ่งที่จะประเมิน	<p>การรับรู้ของครู กคน. และผู้เรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความเหมาะสมของเนื้อหา • ความเหมาะสมของสื่อ • ความเหมาะสมของการวัดผล เครื่องมือวัดผล • การมีส่วนร่วมของผู้เรียน • การสร้างบรรยากาศในการเรียน • การเตรียมความพร้อมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 	คุณค่าของรายวิชาในแต่ละระดับ การศึกษา ได้แก่ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ตลอดจน ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน	คุณค่าของหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกระดับการศึกษา ได้แก่ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน
3. รูปแบบ วิธีการ (Approach)	<ul style="list-style-type: none"> • การสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน • การสัมภาษณ์ • การอภิปราย 	<ul style="list-style-type: none"> • รูปแบบการประเมินของสแตค (Stake) เพื่อประเมินคุณค่าภายในของหลักสูตร • การทดสอบผลสัมฤทธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> • รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) หรือ CIPP Model เพื่อประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ทั้งระบบ

ประเด็น	ระดับชั้นเรียน	ระดับรายวิชา	ระดับสถานศึกษา
3. รูปแบบ วิธีการ (Approach) (ต่อ)			<ul style="list-style-type: none"> รูปแบบการประเมินของสคริปเวเน (Scriven) เพื่อประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตรทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ
4. ระยะเวลา	ประเมินเป็นภาคเรียน	ประเมินเป็นภาคเรียน	ประเมินทั้งภาคเรียน ปีการศึกษา และเมื่อจบหลักสูตรแต่ละระดับ การศึกษา
5. ผู้ประเมิน	ครู กศน. แต่ละคน โดยมีผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วม	<ul style="list-style-type: none"> ครู กศน. ทุกคนที่สอนรายวิชา เดียวกันในแต่ละภาคเรียน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการ ทั้งผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ครู กศน. ผู้เรียน และชุมชน
6. ผลการประเมิน และการนำไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> บันทึกหลังการจัดกระบวนการ เรียนรู้ (บันทึกหลังสอน) เสนอผู้บริหาร พัฒนา ปรับปรุงแผนการจัด การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานผลการประเมินเป็น รายวิชา พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร รายวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานการประเมินของ สถานศึกษา พัฒนา ปรับปรุงระบบ การบริหารจัดการ การนำ หลักสูตรไปใช้ ทั้งปัจจัย และ กระบวนการ

ระบะการนืเทศการประเมินหลัการสูตรสถานศึษา

การนืเทศการประเมินหลัการสูตรสถานศึษาเป็นกระบวนการที่มีขัันตอนและวิธีการที่มีความสำคัญที่ผู้ทำหน้าทึนืเทศต้องมีการวางแผนการนืเทศลวงหน้าอย่างเป็นระบบและชัดเจิน เพื่อช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึษาสามารถปฏิบัติการประเมินหลัการสูตรสถานศึษา ซึ่งจะทำให้ได้ผลการประเมินไปใช้ปรับรุง พัฒนาหลัการสูตรสถานศึษา อันเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ดัังนััน การนืเทศการประเมินหลัการสูตรสถานศึษาที่ดีจึงต้องมีการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมสถานศึษาเป็นระบะะ เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขััน โดยทั่วไปจะแบ่งการนืเทศการประเมินหลัการสูตรสถานศึษาเป็นระบะะ ดัังนััน

1. นืเทศการประเมินก่อนนำหลัการสูตรสถานศึษาไปใช้

การนืเทศการประเมินก่อนนำหลัการสูตรสถานศึษาไปใช้ เป็นการนืเทศกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของหลัการสูตรสถานศึษาในเรื่องความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ในการนำหลัการสูตรสถานศึษาไปใช้กับผู้เรียน ระหว่างการจัดทำหรือพัฒนาหลัการสูตรสถานศึษา ควรมีการตรวจสอบทุกขัันตอนตั้งแต่การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ของหลัการสูตรไปจนถึงการจัดทำแผนการเรียนรู้อของครู เมื่อจัดทำหลัการสูตรสถานศึษาฉบับร่างเสร็จแล้ว ก่อนจะนำหลัการสูตรสถานศึษาไปใช้จริง จึงควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลัการสูตรสถานศึษาฉบับร่างและองค์ประกอบของหลัการสูตรสถานศึษา โดยผู้ทำหน้าทึนืเทศควรพิจารณา ดัังต่อไปนี้

- ใครเป็นผู้ประเมิน
- มีขัันตอนการประเมินอย่างไร
- มีการกำหนดขอบข่าย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินหลัการสูตรสถานศึษาอย่างชัดเจินหรือไม่ เพื่อจะเป็นกรอบแนวทางการประเมิน
- เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคืออะไร ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมินหรือไม่ ถูกต้องตามหลัการศึษาหรือไม่ มีประเด็นที่ต้องประเมินเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลัการสูตรสถานศึษาว่ามีครบถ้วน ชัดเจินหรือไม่ มีคุณภาพเพียงใด มีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กันระหว่างแต่ละองค์ประกอบเพียงใด มีความเป็นเหตุเป็นผลกันเพียงใด สนนงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพียงใด ความเป็นไปได้ คุ่มทุน ทัันสมัยหรือไม่

- ผลการประเมินเป็นอย่างไร นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาก่อนนำไปใช้หรือไม่ อย่างไร

การนิเทศการประเมินก่อนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้อาจใช้การตรวจสอบรายการ (Checklist) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หรือการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา (Expert judgement) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิชาชีพครู ด้านการวัดผล ประเมินผล เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

2. นิเทศการประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละภาคเรียน และตลอดหลักสูตร คือ 4 ภาคเรียน หรือ 2 ปีการศึกษานั้น ควรมีการประเมินเป็นระยะ และต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการนิเทศกระบวนการตรวจสอบ ดังต่อไปนี้

- หลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ตรงกับสถานการณ์จริงเพียงใด
- การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นอย่างไร
- การนิเทศติดตามผลอย่างไร กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรทำอย่างไร
- การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นอย่างไร
- มีปัญหาอุปสรรคอะไรในการใช้หลักสูตร เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

การนิเทศการประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอาจใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ หรือ การสอบถามผู้ใช้ คือ ครู ผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น และ/หรือ ด้วยการให้ครูเป็นผู้ประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาด้วยตนเอง จากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ตามสถานการณ์จริงได้หรือไม่ อย่างไร โดยผู้ทำหน้าที่ นิเทศควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

- ผู้ประเมินเป็นใคร มีจำนวนกี่คน
- มีการประเมินในแต่ละภาคเรียนกี่ครั้ง ความถี่ของระยะเวลาประเมินเป็นอย่างไร
- ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนเป็นอย่างไร มีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอะไร
- การประเมินการจัดการเรียนรู้เป็นรายทักษะการเรียนรู้เป็นอย่างไร

- มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ ระยะเวลา และการวัดประเมินผลหรือไม่ อย่างไร

3. นิเทศการประเมินหลังใช้หลักสูตรสถานศึกษา

หลังจากสิ้นสุดการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแล้ว ควรมีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบในภาพรวมว่า ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างไร เป็นไปตามที่ต้องการให้เกิดหรือไม่ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ ก่อให้เกิดผลกระทบใดตามมาหรือไม่ อย่างไร ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด องค์ประกอบของหลักสูตรควรเพิ่มหรือลดหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด ซึ่งอาจใช้วิธีการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรสถานศึกษา หรือการประเมินผลกระทบ หรือการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ อาจประเมิน 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัย (Input) ได้แก่

1.1 ด้านผู้เรียน ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้เดิมหรือพื้นฐานของผู้เรียน เจตคติของผู้เรียน ความถนัดทางการเรียนของผู้เรียน ทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านครู ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานของครู วุฒิการศึกษา/สาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ แรงจูงใจ/ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สมรรถภาพการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้

1.3 ด้านผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านการบริหารจัดการหลักสูตร วุฒิการศึกษา/สาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร แรงจูงใจ/ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ

1.4 ด้านปัจจัยสนับสนุน ตัวบ่งชี้ ได้แก่ อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณที่ได้รับ ความร่วมมือจากชุมชน

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่

2.1 ด้านการบริหาร ตัวบ่งชี้ ได้แก่ เทคนิคและลักษณะการบริหาร การนิเทศภายในและภายนอกสถานศึกษา การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคณะครู ฯลฯ

2.2 ด้านครู ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติ การใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ มีกิจกรรมหลักใน

แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญ ๆ คือ การวัดและประเมินผล การสอนซ่อมเสริม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2.3 ด้านผู้เรียน ตัวบ่งชี้ ได้แก่ อัตราการมาเรียน อัตราการเข้าสอบ ความสนใจและตั้งใจ การมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การได้ฝึกปฏิบัติและประเมินตนเอง

2.4 ด้านปัจจัยสนับสนุน ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การใช้อาคารสถานที่และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ การใช้งบประมาณ กิจกรรมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

3. องค์ประกอบด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลที่เกิดกับผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านความรู้ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3.2 ด้านทักษะ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถทางการปฏิบัติของผู้เรียน

3.3 ด้านคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียน

3.4 ด้านผลที่เกิดขึ้นกับครู ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพ ทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครู เจตคติ

ของครู

3.5 ด้านผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเป็นสถานศึกษาตัวอย่าง โดยผู้ทำหน้าที่นี้สมควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

- ใช้การประเมินวิธีใด ถูกต้องตามหลักวิชาหรือไม่

- ใครเป็นผู้ประเมิน

- ใช้ระยะเวลานานเท่าไร

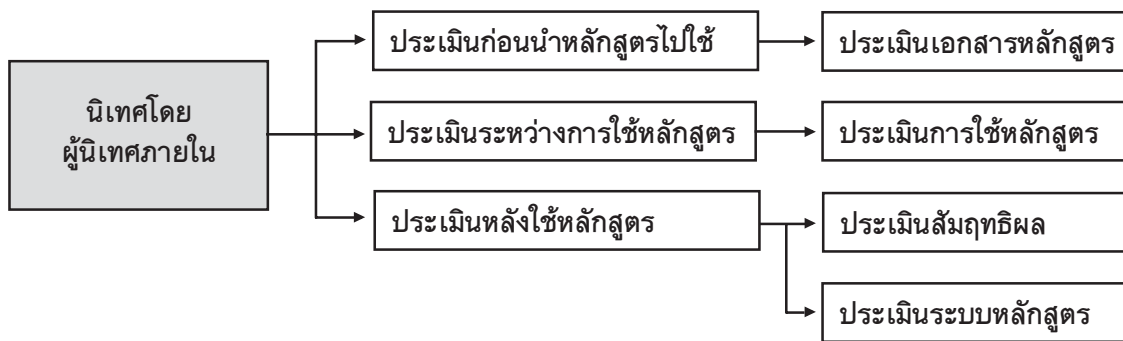
- ใช้เครื่องมืออะไร เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร เก็บรวบรวมข้อมูลกับใคร

- สรุปผลอย่างไร จะนำผลการประเมินมาใช้อย่างไร

- มีระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับอย่างไร

- มีการรายงานและเสนอผลการประเมินหลักสูตรอย่างไร มีส่วนใดบ้างที่เด่นและส่วนใดบ้างที่ควร

ปรับปรุง

แผนภูมิ 10 แสดงระยะเวลาการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

การนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำกระบวนการนิเทศการศึกษามาประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ ผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องศึกษาข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการในการออกแบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา อาจนิเทศจากการสัมภาษณ์ หรือศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาว่า มีองค์ประกอบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาอะไร มีการออกแบบการประเมินอย่างไร และควรมีแนวทางการตรวจสอบเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร แผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนมีหรือไม่ เป็นแผนบูรณาการ หรือแผนรายวิชา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ของครูว่า มีจุดเด่น และจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร ครูมีความต้องการพัฒนาในเรื่องใด เพื่อวางแผนแก้ปัญหาต่อไป

ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ผู้ทำหน้าที่นิเทศนำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาวางแผนปฏิบัติการนิเทศ โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา วางแผนพัฒนานวัตกรรมกการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น กิจกรรม/วิธีการนิเทศควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ให้ครูมีส่วนร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็น สร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยยึดจุดมุ่งหมายการนิเทศร่วมกัน

ขั้นที่ 3 สร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศ ขั้นตอนนี้เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากขั้นที่ 2 ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรจัดทำสื่อ และเครื่องมือการนิเทศ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ สื่อ/เครื่องมือสำหรับการนิเทศเพื่อการตรวจสอบ และสื่อ/เครื่องมือการนิเทศเพื่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่ครูต้องการ

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการนิเทศ กิจกรรม/วิธีการนิเทศที่กำหนดมาแล้วในขั้นที่ 2 นำมากำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติการนิเทศตลอดปีการศึกษา โดยอาจทำเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็ก หรือรายบุคคล มีกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องมอบหมายให้ผู้สรุปผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นในแต่ละกิจกรรม

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลการนิเทศ ขั้นนี้ควรจัดทำเมื่อจบภาคเรียนและปลายปีการศึกษา โดยให้ผู้สรุปผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นทุกกิจกรรมจากขั้นที่ 4 นำเสนอ ต่อจากนั้นผู้ทำหน้าที่นิเทศสรุปผลการนิเทศเป็นรายภาคเรียน และรายปีการศึกษา เพื่อแสดงผลว่าเป็นอย่างไร มีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร เพื่อจะได้นำไปวางแผนการนิเทศต่อไป

ข้อสังเกตในการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

ประเด็นหรือข้อสังเกตที่พบในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้ทำหน้าที่นิเทศควรทราบ และควรนำมากำหนดเป็นประเด็นในการนิเทศด้วย ดังนี้

1. สถานศึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องมักไม่มีการวางแผนการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า ทำให้ขาดความรอบคอบในการประเมินผล และไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน
2. กำหนดเวลาการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม จึงทำให้หลักสูตรสถานศึกษาแล้วเสร็จไม่ทันเวลาที่ต้องการใช้
3. ผู้ทำหน้าที่ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรที่จะประเมิน และ/หรือไม่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินผล ทำให้ผลการประเมินที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ ขาดความรอบคอบ ซึ่งมีผลทำให้การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาไม่ตรงประเด็น

4. ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินไม่เที่ยงตรง เนื่องจากผู้ประเมินมีความกลัวเกี่ยวกับผลการประเมิน จึงทำให้ไม่ได้เสนอข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และ / หรือผู้ถูกประเมินเกรงว่า ผลการประเมินออกมาไม่ดี จึงให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

5. ข้อมูลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาส่วนมากมาจากการประเมินในเชิงปริมาณ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ผิวเผิน จึงควรใช้วิธีการประเมินในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน เพื่อผลที่ได้จะเป็นผลการประเมินที่สมบูรณ์และเป็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาทั้งระบบมีการดำเนินงานน้อยมาก ส่วนมากจะประเมินเฉพาะด้าน เช่น ประเมินเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านวิชาการ (Academic achievement) เป็นหลัก ทำให้ไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด

7. สถานศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

8. เกณฑ์การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน ทำให้ผลการประเมินไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้ผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

บทสรุป

การนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาควรนำการประเมินหลักสูตรสถานศึกษามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ อันส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน จึงจำเป็นที่ผู้ทำหน้าที่นี้เทศจะต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในจุดมุ่งหมายการนิเทศ สิ่งที่จะนิเทศ และวิธีการนิเทศ ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง เพราะจุดมุ่งหมายของการนิเทศการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา คือ การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถประเมินหลักสูตรสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งผลจากการประเมินหลักสูตรสถานศึกษานั้น ย่อมมีคุณประโยชน์ ทั้งต่อผู้บริหาร ครู และผู้เรียนอย่างแน่นอน หากการประเมินดังกล่าวกระทำอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมาย และวิธีการที่ชัดเจนเป็นที่น่าเชื่อถือ ผลจากการประเมินเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเมื่อนำไปปรับปรุงแล้วย่อมให้หลักประกันว่า

หลักสูตรสถานศึกษาจะมีคุณภาพ ส่วนการประเมินระบบหลักสูตรจะเป็นการตรวจสอบว่า เมื่อนำหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงจะมีผลดีหรือไม่ และถ้าพบว่า ไม่เกิดผลดีตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ก็ต้องค้นหาว่าข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดปัญหานั้นอยู่ที่ใด เพื่อจะได้ขจัดให้หมดไป เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีดีลิก. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- ธำรง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทธนรัชการพิมพ์ จำกัด.
- นิตยา สำเร็จผล. (2544). **การประเมินหลักสูตร : บทบาทใหม่ของสถานศึกษา. การวัดผลการศึกษา**.
ปีที่ 23 ฉบับที่ 67 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2544). หน้า 32-41.
- นิพนธ์ ไทยพานิช. (2535). **เทคนิคการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี ศรีสังข์. (2552). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปีงบประมาณ 2552 ณ โรงแรมศรีอุทอง แกรนด์ จังหวัดสุพรรณบุรี วันที่ 2-4 มิถุนายน 2552. (สำเนา)
- _____. (2552). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปีงบประมาณ 2552 ณ โรงแรมศรีอุทอง แกรนด์ จังหวัดสุพรรณบุรี วันที่ 2-4 มิถุนายน 2552. (สำเนา)
- _____. (2552). **แนวทางการนิเทศการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปีงบประมาณ 2552 ณ โรงแรมศรีอุทอง แกรนด์ จังหวัดสุพรรณบุรี วันที่ 2-4 มิถุนายน 2552. (สำเนา)
- พัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, กลุ่ม. สำนักงาน กศน. (2552). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : บริษัท ไทย พับบลิก เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- _____. (2552). **หลักสูตรศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2552). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ร้านรังษีการพิมพ์.

ศึกษานิเทศก์, หน่วย. สำนักงาน กศน. (2542). **เอกสารประกอบการนิเทศการพัฒนาาระบบนิเทศการศึกษา
นอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2546). **การนิเทศการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

_____. (2552). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ร้านรังษีการพิมพ์.

สังัด อุทรานันท์. (2530). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.

_____. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.

สุชิน สนวนศรี. (2543). **คู่มือนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อารียา สุทธิวิสัย. **”ครูใหญ่ฝ่ายนิเทศภายในโรงเรียน”** ผู้เชี่ยวชาญ ปีที่ 21 ฉบับที่ 12 กันยายน 2552. หน้า 16.

Glickman, Carl D. (1990). **Developmental Supervision: Alternative Practices for Helping Teachers
Improve Instruction**. Washing D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development.
Sergiovanni .

Hilda, Taba. (1962). **Curriculum Development, Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace.

Rober, J. Mazano. (2001). **Designing A New Taxonomy of Education Objectives**. California.
Corwin Press, Inc.

[http://school . bee go th / mthai / nitedschool. htm](http://school.bee.go.th/mthai/nitedschool.htm)

[http://www.lib.buu.ac.th/acms/01965/chaper.2. pdf](http://www.lib.buu.ac.th/acms/01965/chaper.2.pdf)

ภาคผนวก

หลักสูตรสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553

ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครนายก

คำนำ

หลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 พัฒนาขึ้นตามหลักการและปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยได้นำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมายในอำเภอองครักษ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา และมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ ศึกษาต่อ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุข

ในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รศ.ดร.พัชรี ศรีสังข์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร ดร.จรรยา สิงห์ทองศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. นางสาวลัดดาวลัย เลิศเพ็ญเมธา ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดนครนายก ดร.เกษพร อินทขันธ์ หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศฯ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครนายก เจ้าหน้าที่ ครู ศิษย์เก่าการศึกษานอกโรงเรียน และภาคีเครือข่ายที่ได้เสนอแนะความคิดเห็น และร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อสถานศึกษานำมาใช้จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(นายสังวาลย์ รักษากลิ่น)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์

**ประกาศศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์
เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553**

สืบเนื่องจากสำนักงาน กศน. มีประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษาอนุกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 แก่ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ทุกคน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. สถานศึกษาในกำกับสำนักงาน กศน. และสถานศึกษาภาคีเครือข่าย ที่จัดการศึกษาอนุกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรแกนกลางที่สถานศึกษาจะต้องนำไปเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของจังหวัด อำเภอและชุมชน

ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ขึ้น โดยความร่วมมือของผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งได้นำกรอบแนวทางของหลักสูตรการศึกษาอนุกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งบริบทของพื้นที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มาเป็นข้อมูลในการพัฒนา และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว จึงประกาศให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป แก่ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน ของศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์

ประกาศ ณ วันที่ 15 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2553

(นายสังวาลย์ รักษากลิ่น)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์

ความเห็นชอบคณะกรรมการสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์

เพื่อให้การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนา แบบองค์รวม บูรณาการทุกด้านเข้าด้วยกันอย่างสมดุลและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน สามารถพึ่งพาตนเอง และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ให้เป็นไปตามกรอบของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2553

(นายไตรภพ นุ่มสารพัฒน์)

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์

สารบัญ

	หน้า
บริบทพื้นฐาน	101
ปรัชญา	102
วิสัยทัศน์	102
พันธกิจ	102
หลักการ จุดหมายของหลักสูตร	103
กลุ่มเป้าหมาย	104
กรอบโครงสร้าง	104
โครงสร้าง	106
1 กลุ่มเป้าหมายศึกษาต่อ	106
2 กลุ่มเป้าหมายผู้นำท้องถิ่น	106
3 กลุ่มเป้าหมายอาสาสมัคร	107
4 กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร	107
5 กลุ่มเป้าหมายทั่วไป	108
การจัดหลักสูตรสถานศึกษา	115
วิธีการจัดการเรียนรู้	116
การจัดกระบวนการเรียนรู้	117
สื่อการเรียนรู้	118
การเทียบโอนผลการเรียน	118
การวัดและประเมินผลการเรียน	120

การจบหลักสูตร	122
เอกสารหลักฐานการศึกษา	123
การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	124
เอกสารอ้างอิง	127
คณะผู้จัดทำ	129

หลักสูตรสถานศึกษาคู่มือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553

บริบทพื้นฐาน

อำเภอองครักษ์ ตั้งอยู่ในจังหวัดนครนายก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 75 กิโลเมตร เป็นทางผ่านไปแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 486,359 ตารางกิโลเมตร หรือ 303,974 ไร่ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินเป็นดินเหนียว กรดจัด เรียกว่า “ดินเปรี้ยว” มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านหลายสาย ที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำนครนายก แม่น้ำบางปลาคน นอกจากนี้ก็มีคลองชลประทานหลายสาย เช่น คลอง 14, 15, 16, 22, 23, 24, 25, 30, 31, และคลองรังสิตประยูรศักดิ์ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน เขตการปกครองแบ่งพื้นที่การปกครอง ออกเป็น 11 ตำบล 116 หมู่บ้าน มีเทศบาลตำบล 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลองครักษ์ มีประชากรทั้งสิ้น 54,100 คน แยกเป็นชาย 26,872 คน หญิง 27,288 คน ความหนาแน่นของประชากร 98 คน/ตารางกิโลเมตร ประชากรนับถือศาสนาคริสต์ พุทธ และอิสลาม ในด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ มีการประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และมีตลาดไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 บนถนนรังสิต - นครนายก

จากบริบทพื้นฐานดังกล่าว คู่มือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ขึ้น ให้เป็นไปตามหลักการและปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน โดยได้นำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทพื้นฐาน ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายในอำเภอองครักษ์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา และมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุข

ปรัชญา “คิดเป็น”

มีแนวคิดภายใต้ความเชื่อที่ว่า “คนเราสามารถพัฒนาการคิด การตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ ด้วยการฝึกทักษะการใช้ข้อมูลที่หลากหลายทั้งด้านตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการมาวิเคราะห์ เชื่อมโยง สัมพันธ์ สร้างสรรค์ เป็นแนวทาง วิธีการ สำหรับตนเอง แล้วประเมินตีค่า ตัดสินใจเพื่อตนเอง และชุมชนสังคม”

วิสัยทัศน์

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ จัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ สามารถคิด วิเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุมีผล มีทักษะการแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เรียนมีวิถีชีวิตตามหลักธรรม ควบคุมความรู้ในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม

พันธกิจ

เพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับปรัชญา “คิดเป็น” มีพันธกิจ ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการคิด มีความรู้ คู่คุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาตนเองบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น และสภาพปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
2. จัดการเรียนรู้พัฒนาประสิทธิภาพด้านทักษะการคิด ตัดสินใจของผู้เรียน ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน
3. สนับสนุน ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายร่วมมือจัดการศึกษานอกระบบเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายด้วยการใช้องค์ความรู้ และปัจจัยดำเนินการของตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
4. พัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา

หลักการ จุดหมายของหลักสูตร

1. หลักการ

หลักสูตรศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ กำหนดหลักการไว้ดังนี้

1.1 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล และชุมชน สังคม

1.2 ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.4 ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. จุดหมาย

หลักสูตรสถานศึกษา มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิต มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

2.1 มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2.2 มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.3 มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และตามทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

2.4 มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.5 มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนายึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.6 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.7 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายศึกษาต่อ
2. กลุ่มเป้าหมายผู้นำท้องถิ่น
3. กลุ่มเป้าหมายอาสาสมัคร
4. กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร
5. กลุ่มเป้าหมายทั่วไป

กรอบโครงสร้าง

1. **ระดับการศึกษา** แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

- 1.1 ระดับประถมศึกษา
- 1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. **สาระการเรียนรู้** ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้

2.1 สาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย

2.2 สาระความรู้พื้นฐาน เป็นสาระเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3 สาระการประกอบอาชีพ เป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทาง และการตัดสินใจประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง

2.4 สาระทักษะการดำเนินชีวิต เป็นสาระเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศิลปะและสุนทรียภาพ

2.5 สารการพัฒนาสังคม เป็นสาระเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

3. มาตรฐานการเรียนรู้ มีข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

3.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.2 มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละระดับ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. เวลาเรียน

ในแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

5. หน่วยกิต

ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

6. โครงสร้าง

6.1 กลุ่มเป้าหมายศึกษาต่อ

ที่	สาระการเรียนรู้	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5	-	5	-	5	-
2	ความรู้พื้นฐาน	12	12	16	16	20	32
3	การประกอบอาชีพ	8	-	8	-	8	-
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	-	5	-	5	-
5	การพัฒนาสังคม	6	-	6	-	6	-
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

6.2 กลุ่มเป้าหมายผู้นำท้องถิ่น

ที่	สาระการเรียนรู้	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5	2	5	2	5	4
2	ความรู้พื้นฐาน	12	2	16	2	20	4
3	การประกอบอาชีพ	8	-	8	2	8	4
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	2	5	2	5	4
5	การพัฒนาสังคม	6	6	6	8	6	16
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

6.3 กลุ่มเป้าหมายอาสาสมัคร

ที่	สาระการเรียนรู้	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5	2	5	2	5	4
2	ความรู้พื้นฐาน	12	2	16	2	20	4
3	การประกอบอาชีพ	8	2	8	2	8	6
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	3	5	5	5	9
5	การพัฒนาสังคม	6	3	6	5	6	9
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

6.4 กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร

ที่	สาระการเรียนรู้	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5	2	5	2	5	4
2	ความรู้พื้นฐาน	12	2	16	-	20	-
3	การประกอบอาชีพ	8	6	8	8	8	16
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	1	5	3	5	6
5	การพัฒนาสังคม	6	1	6	3	6	6
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

6.5 กลุ่มเป้าหมายทั่วไป

ที่	สาระการเรียนรู้	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5	2	5	2	5	4
2	ความรู้พื้นฐาน	12	2	16	2	20	4
3	การประกอบอาชีพ	8	3	8	5	8	9
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5	3	5	5	5	9
5	การพัฒนาสังคม	6	3	6	2	6	6
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

รายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกตามหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ จัดการเรียนรู้ในรายวิชาบังคับ ระดับการศึกษาละ 14 รายวิชาตามที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

สาระ การเรียนรู้	ระดับประถมศึกษา	หน่วย กิต	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	หน่วย กิต	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ หน่วยกิต	หน่วย กิต
1. ทักษะ การเรียนรู้	1. ทักษะการเรียนรู้ (ทร11001)	5	1. ทักษะการเรียนรู้ (ทร21001)	5	1. ทักษะการเรียนรู้ (ทร31001)	5
2. ความรู้ พื้นฐาน	1. ภาษาไทย (พท11001)	3	1. ภาษาไทย (พท21001)	4	1. ภาษาไทย (พท31001)	5
	2. ภาษาอังกฤษพื้นฐาน (พต 11001)	3	2. ภาษาอังกฤษในชีวิต ประจำวัน (พต21001)	4	2. ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตและ สังคม (พต31001)	5
	3. คณิตศาสตร์ (พค11001)	3	3. คณิตศาสตร์ (พค21001)	4	3. คณิตศาสตร์ (พค31001)	5
	4. วิทยาศาสตร์ (พว11001)	3	4. วิทยาศาสตร์ (พว21001)	4	4. วิทยาศาสตร์ (พว31001)	5
3. การ ประกอบ อาชีพ	1. ช่องทางการเข้าสู่อาชีพ (อช11001)	2	1. ช่องทางการพัฒนา อาชีพ (อช21001)	2	1. ช่องทางการขยายอาชีพ (อช31001)	2
	2. ทักษะการประกอบอาชีพ (อช11002)	4	2. ทักษะการพัฒนาอาชีพ (อช21002)	4	2. ทักษะการขยายอาชีพ (อช31002)	4
	3. พัฒนาอาชีพให้มียูมีกิน (อช11003)	2	3. พัฒนาอาชีพให้มีความ เข้มแข็ง (อช21003)	2	3. พัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง (อช31003)	2
4. ทักษะการ ดำรงชีวิต	1. เศรษฐกิจพอเพียง (ทช11001)	1	1. เศรษฐกิจพอเพียง (ทช21001)	1	1. เศรษฐกิจพอเพียง (ทช31001)	1
	2. สุขศึกษา พลศึกษา (ทช11002)	2	2. สุขศึกษา พลศึกษา (ทช21002)	2	2. สุขศึกษา พลศึกษา (ทช31002)	2
	3. ศิลปศึกษา (ทช11003)	2	3. ศิลปศึกษา (ทช21003)	2	3. ศิลปศึกษา (ทช31003)	2
5. พัฒนา สังคม	1. สังคมศึกษา (สค11001)	3	1. สังคมศึกษา (สค21001)	3	1. สังคมศึกษา (สค31001)	3
	2. ศาสนาและหน้าที่พลเมือง (สค11002)	2	2. ศาสนาและหน้าที่ พลเมือง (สค21002)	2	2. ศาสนาและหน้าที่พลเมือง (สค31002)	2
	3. การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม (สค11003)	1	3. การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม (สค21003)	1	3. การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม (สค31003)	1
รวม	14 รายวิชา	36	14 รายวิชา	40	14 รายวิชา	44

สำหรับรายวิชาเลือกศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ได้คัดเลือก รายวิชาที่สำนักงาน กศน. พัฒนาขึ้นและที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ พัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความเหมาะสม

คำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก ปรากฏตามเอกสาร ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ ได้แก่

1. สาระทักษะการเรียนรู้
2. สาระความรู้พื้นฐาน
3. สาระการประกอบอาชีพ
4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต
5. สาระการพัฒนาสังคม

7. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

7.1 หลักการ

7.1.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ จัดให้มีการลงทะเบียน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในภาคเรียนแรก เพื่อทำความเข้าใจ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ พื้นฐานของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถเขียนโครงการ และดำเนินการตามโครงการได้

7.1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ให้ผู้เรียนเสนอ โครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับครู และทำกิจกรรมไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง โดยให้ผู้เรียนเสนอโครงการได้ตลอดเวลาในทุกภาคเรียน เมื่อมีการวางแผน ประสานงาน และมีความพร้อมจะจัดทำโครงการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามแนวทาง ขั้นตอนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ กำหนด

7.1.3 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นกิจกรรมที่มีเจตนาารมณ์ให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอยู่ตลอดเวลาอย่างหลากหลาย ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองตลอดเวลา จึงต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงไม่อนุญาตให้มีการเทียบโอน

7.1.4 ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความพร้อม ความถนัด หรือตามความสนใจ

7.1.5 การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จะปฏิบัติเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคลก็ได้

7.1.6 การประเมินค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ประเมินจากการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนเสนอโครงการไว้ในแต่ละภาคเรียน โดยเน้นการประเมินแบบมีส่วนร่วม

7.1.7 กิจกรรมที่ได้รับการประเมินค่าแล้ว หากผู้เรียนประสงค์จะทำกิจกรรมในลักษณะเดิมอีก ต้องเสนอโครงการใหม่ที่ชี้ให้เห็นพัฒนาการของกิจกรรม

7.2 วัตถุประสงค์

7.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ โดยฝึกทักษะการคิด แก้ปัญหา และความมีเหตุผล

7.2.2 เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7.2.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว ชุมชนและสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกรักผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม

7.3 แนวการจัดกิจกรรม

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเป็นเงื่อนไขสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 3551 เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และการพัฒนาชุมชน สังคม โดยทุกระดับการศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวนไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

7.3.1 จัดให้มีการลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในภาคเรียนแรก เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตจนเกิดความตระหนักและ

เห็นความสำคัญ สามารถเขียนโครงการและดำเนินการตามโครงการได้ โดยกำหนดเป็นชั่วโมงกิจกรรมแก่ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

7.3.2 ขอบข่ายเนื้อหาของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จัดเป็นการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

7.3.3 ให้ผู้เรียนลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับครูและทำ กิจกรรมจนครบจำนวน 100 ชั่วโมง ในแต่ละระดับการศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนได้ตลอดเวลาในทุกภาคเรียน เมื่อมีการวางแผน ประสานงาน และมีความพร้อมที่จะจัดทำโครงการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามแนวทางขั้นตอนที่สถานศึกษากำหนด

7.4 ขอบข่ายการจัดกิจกรรม

7.4.1 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการพัฒนาตนเองและครอบครัว

7.4.2 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม

7.5 โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

7.5.1 กลุ่มเป้าหมายศึกษาต่อ

ที่	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง		
		ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย
1	พัฒนาตนเองและครอบครัว	50	60	60
2	พัฒนาชุมชนและสังคม	50	40	40

7.5.2 กลุ่มเป้าหมายผู้นำท้องถิ่น

ที่	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง		
		ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย
1	พัฒนาตนเองและครอบครัว	50	40	40
2	พัฒนาชุมชนและสังคม	50	60	60

7.5.3 กลุ่มเป้าหมายอาสาสมัคร

ที่	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง		
		ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย
1	พัฒนาตนเองและครอบครัว	50	40	40
2	พัฒนาชุมชนและสังคม	50	60	60

7.5.4 กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร

ที่	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง		
		ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย
1	พัฒนาตนเองและครอบครัว	50	40	40
2	พัฒนาชุมชนและสังคม	50	60	60

7.5.5 กลุ่มเป้าหมายทั่วไป

ที่	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง		
		ระดับ ประถมศึกษา	ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย
1	พัฒนาตนเองและครอบครัว	50	50	50
2	พัฒนาชุมชนและสังคม	50	50	50

7.6 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

7.6.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองและครอบครัว โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน ได้แก่

- ด้านสุขภาพกาย/จิต เช่น โครงการ กคน.ไร้พุง
- ด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น โครงการสามัคคีสร้างสุข โครงการคุณธรรมนำชีวิต
- ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการรู้รับรู้ว่าจ่าย-รู้ได้รู้เก็บ
- ด้านการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาบุคลิกภาพ
- ด้านยาเสพติด เช่น โครงการครอบครัวอบอุ่น
- ด้านเพศศึกษา เช่น โครงการพ่อแม่รู้ใจวัยรุ่นรู้ทัน
- ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น โครงการเตรียมตัวเตรียมใจรับภัยธรรมชาติ ฯลฯ

7.6.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนและสังคม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่

- ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น โครงการอาสาสมัคร ลูกเสือ ยุวกาชาด

- ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการลดโลกร้อนด้วยสองมือเรา โครงการหน้าบ้านน่ามอง โครงการอนุรักษ์ป่าไม้ แม่น้ำลำคลอง
- ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี เช่น โครงการอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรม
- ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ เช่น โครงการคลังสมองร่วมพัฒนาชุมชน
- ด้านประชาธิปไตย เช่น โครงการเรียนรู้ประชาธิปไตยใส่ใจรักษาสีทธิ
- ด้านการสนับสนุนงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น โครงการส่งเสริมการอ่าน บรรณารักษ์อาสา

การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ทั้ง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และปรัชญา วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรจะมีความหลากหลาย สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

วิชาเลือก ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ อาจเป็นสาระเดียวหรือหลากหลายสาระก็ได้ ให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตวิชาเลือกที่กำหนดในแต่ละระดับ และสอดคล้องกับโครงสร้างกลุ่มเป้าหมายจากตารางรายวิชาเลือก ส่วนวิชาบังคับ ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนให้ครบถ้วนตามโครงสร้างของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับต้องมีการจัดทำโครงการ จากรายวิชาเลือกอย่างน้อย 3 หน่วยกิต และในการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดได้ทั้งรายบุคคลและ/หรือกลุ่ม ทั้งนี้ การวางแผนจัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคเรียน รวมจำนวนหน่วยกิตทุกรายวิชาในแต่ละระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต
แบ่งเป็นวิชาบังคับ 36 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต
แบ่งเป็นวิชาบังคับ 40 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิต

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต
แบ่งเป็นวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต

วิธีการจัดการเรียนรู้

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่

1. **การเรียนรู้ด้วยตนเอง** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเอง ตามรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำ ในการศึกษาหาความรู้ ด้วยตนเองจากภูมิปัญญาผู้รู้ และสื่อต่าง ๆ
2. **การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกัน โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาข้อสรุปร่วมกัน ทำเวทีประชาคมร่วมกับชุมชน
3. **การเรียนรู้แบบทางไกล** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ จากสื่อต่างๆ โดยที่ผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ หรือถ้ามีความจำเป็นอาจพบกันเป็นครั้งคราว
4. **การเรียนรู้แบบชั้นเรียน** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลาเรียน และสถานที่ ที่ชัดเจน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้นี้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีเวลามาเข้าชั้นเรียน
5. **การเรียนรู้จากการทำโครงการ** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเรื่องโดยสมัครใจ ตามความสนใจ ความต้องการ หรือสภาพปัญหา ที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า ทดลอง ลงมือปฏิบัติจริง และมีการสรุปผลการดำเนินงาน ตามโครงการ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และกระตุ้นเสริมแรง ให้เกิดการเรียนรู้

นอกจากนี้อาจออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความต้องการของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวิธีเรียน โดยเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ได้

ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหา และสอดคล้องกับวิถีชีวิต การทำงานของผู้เรียน โดยขณะเดียวกันสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการสอนเสริมได้ทุกวิธีเรียน เพื่อเติมเต็มความรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ ตามปรัชญา “คิดเป็น” โดยเน้นพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ และสร้างองค์ความรู้สำหรับตนเอง ชุมชน และสังคม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามสภาพบริบทชุมชน โดยกำหนดรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. กำหนดสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยผู้เรียนทำความเข้าใจกับสภาพปัญหาความต้องการนั้นๆ แล้วกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

2. แสวงหาข้อมูล และจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม โดยศึกษาค้นคว้าหาความรู้ รวบรวมข้อมูลของตนเอง ชุมชน สังคม และวิชาการจากสื่อ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการสะท้อนความคิด ระดมความคิดเห็น อภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นองค์ความรู้

3. ปฏิบัติโดยนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสังคม และวัฒนธรรม

4. ประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้มีการประเมิน ทบทวนแก้ไขข้อบกพร่อง และตรวจสอบผลการเรียนรู้ ให้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่วางไว้

นอกจากนี้ครูสามารถนำวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ก็ได้

สื่อการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องจัดสื่อการเรียนรู้ให้หลากหลาย เพียงพอ ได้แก่

1. สื่อสิ่งพิมพ์
2. สื่อบุคคล
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์
4. แหล่งเรียนรู้
5. สื่อประเภทเทคนิควิธีการ

โดยครูต้องยึดตามมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัดในหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา ตลอดจนการวิเคราะห์ผู้เรียน ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ และจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียน

การเทียบโอนผลการเรียน

1. หลักการเทียบโอนผลการเรียน

1.1 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

1.2 การเทียบโอนผลการเรียนต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือประสบการณ์การทำงาน

1.3 เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต

1.4 เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในการเทียบโอนผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียน

1.5 วิธีการและหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนต้องได้มาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ โปร่งใสและยุติธรรม

2. ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียน

2.1 การเทียบโอนผลการเรียน จากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรการศึกษา ที่ออกให้โดยสถานศึกษา ของรัฐและเอกชน ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ หรือให้การรับรอง และจัดระดับการศึกษา เป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าตามหลักสูตร ทั้งที่จัดใน รูปแบบการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

2.2 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียน ในหลักสูตรระยะสั้น หรือหลักสูตรฝึกอบรมที่จัดขึ้นตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

2.3 การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์จากการเป็นทหารกองประจำการ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำท้องถิ่น และแรงงานไทยที่ผ่าน การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ และกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน

2.4 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้นๆ ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือผลการเรียนจากหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยที่กระทรวง ศึกษาธิการประกาศเทียบความรู้

2.5 การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์ เป็นการเทียบโอนผล การเรียน ซึ่งมีการเรียนรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัย การประกอบอาชีพ การทำงาน โดยอาจมีหลักฐานเชิงประจักษ์ จากการดำเนินงาน หลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือไม่มีหลักฐานก็ได้

3. แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

เป็นไปตามระเบียบศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ว่าด้วยการ เทียบโอนผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ได้จัดทำระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยมีแนวคิด หลักการ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด

การวัดผลและประเมินผลผู้เรียน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ต้องจัดให้มีการวัดผลขณะจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการวัดผลต้องหลากหลายวิธี เน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ธรรมชาติรายวิชา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในแต่ละสาระการเรียนรู้ และวัดผลรวม/ความสำเร็จเมื่อเสร็จสิ้น ในแต่ละภาคเรียน โดยยึดแนวทางตารางการวิเคราะห์หลักสูตรของสำนักงาน กศน. ตลอดจนสอดคล้องกับระดับ การศึกษาของแต่ละสาระการเรียนรู้

2. หลักการ

- 2.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์เป็นผู้รับผิดชอบในการวัด และประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
- 2.2 เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียน
- 2.3 ให้มีการประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตร
- 2.4 ให้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยต้องดำเนินการด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับระดับการศึกษาและธรรมชาติรายวิชา รวมทั้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2.5 ต้องเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่างๆ
- 2.6 การวัดและประเมินผลจะต้องได้มาตรฐานและมีคุณภาพตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

3. กรอบการวัดและประเมินผล

3.1 การวัดและประเมินผลรายวิชา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ต้องดำเนินการวัดและประเมินผล เพื่อดูความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชา โดยสถานศึกษาหรือครูเป็นผู้ดำเนินการวัดผล

นอกจากนี้ ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ต้องประเมินผลปลายภาคหรือประเมินผลรวมเป็นไปตามตารางการวิเคราะห์หลักสูตรที่สำนักงาน กศน. กำหนด

เกณฑ์การวัดและประเมินผลรายวิชา กำหนดเป็น 8 ระดับ ดังนี้

ให้คะแนนร้อยละ	80 - 100	ให้ระดับ	4	หมายถึง	ดีเยี่ยม
ให้คะแนนร้อยละ	75 - 79	ให้ระดับ	3.5	หมายถึง	ดีมาก
ให้คะแนนร้อยละ	70 - 74	ให้ระดับ	3	หมายถึง	ดี
ให้คะแนนร้อยละ	65 - 69	ให้ระดับ	2.5	หมายถึง	ค่อนข้างดี
ให้คะแนนร้อยละ	60 - 64	ให้ระดับ	2	หมายถึง	ปานกลาง
ให้คะแนนร้อยละ	55 - 59	ให้ระดับ	1.5	หมายถึง	พอใช้
ให้คะแนนร้อยละ	50 - 54	ให้ระดับ	1	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
ให้คะแนนร้อยละ	0 - 49	ให้ระดับ	0	หมายถึง	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

3.2 การประเมินคุณธรรม ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณธรรมเบื้องต้น โดยยึดหลักการกระตุ้นจิตสำนึกและให้มีการปฏิบัติอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการสอนในระดับรายวิชาและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณธรรมเพื่อการพัฒนาคนที่สำคัญ ได้แก่ ความสะอาด ความสุภาพ และความกตัญญูทศเวที คุณธรรมเพื่อการพัฒนาการทำงาน ได้แก่ ความขยัน ประหยัด ความซื่อสัตย์ และคุณธรรมร่วมเพื่อการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้แก่ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ และ ความมีวินัย

เกณฑ์การประเมินคุณธรรม กำหนดเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ดีมาก หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 90 ขึ้นไป ของ
พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

ดี หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 70-89 ขึ้นไป ของ
พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

พอใช้ หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 50-69 ขึ้นไป ของ
พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

ปรับปรุง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 0-49 ขึ้นไป ของ
พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

3.3 การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอองครักษ์ต้องประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นในผู้เรียนด้านการพัฒนาตนเองและครอบครัว และ
การพัฒนาชุมชนและสังคม จำนวนไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง ในแต่ละระดับการศึกษา โดยผ่านการประเมินแบบ
มีส่วนร่วมจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรม/
โครงการ

3.4 การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคน เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ
ในภาคเรียนสุดท้ายของการศึกษาทุกระดับ โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์
ต้องนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติมาปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน และปรับปรุงการจัด
การเรียนรู้ของครู

การจบหลักสูตร

1. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ต้องผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์กำหนดให้เรียนรู้ ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และได้จำนวนหน่วยกิตครบถ้วนตามที่
กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร คือ

1.1 ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 36 หน่วยกิต และวิชาเลือก
ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 40 หน่วยกิต และ
วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิต

1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต

2. ผู้เรียนทุกคน ต้องผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ในแต่ละระดับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

3. ผู้เรียนทุกคน ต้องผ่านการประเมินคุณธรรมตามที่คณะกรรมการสถานศึกษากำหนด ในด้านคุณธรรมเพื่อการพัฒนาตน คุณธรรมเพื่อการพัฒนาการทำงาน และคุณธรรมเพื่อการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยได้ผลการประเมินระดับ “พอใช้” ขึ้นไป

4. ผู้เรียนทุกคน ต้องเข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ ในภาคเรียนสุดท้ายของการศึกษาทุกระดับ โดยการประเมินดังกล่าว ไม่มีผลต่อการได้หรือตกของผู้เรียน

เอกสารหลักฐานการศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ใช้เอกสารหลักฐานการศึกษา ได้แก่ (1) ระเบียบแสดงผลการเรียน (2) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา (ประกาศนียบัตร) และ (3) แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้เอกสารหลักฐานการศึกษาอื่นๆ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ต้องจัดทำให้สอดคล้องกับกิจกรรม หรือโครงการ ตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ เช่น

1. แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (กศน.4)
2. แบบรายงานสรุปผลการเรียน (กศน. 5)
3. แบบอนุมัติผลการจบหลักสูตร
4. แบบรายงานแสดงผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
5. แบบรับรองผลการเรียน (กศน. 6)
6. อื่น ๆ

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ต้องมีแผนการบริหารขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองครักษ์ ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตร ได้แก่ สื่อ สถานที่ แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาครู ด้านกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตร เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การนิเทศติดตาม การประเมินผล การใช้หลักสูตร การวิจัยติดตามผลการใช้หลักสูตร เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควบคู่กับการบริหารอย่างเป็นระบบ (PDCA) ดังนี้

1. ชั้นวางแผน (Plan) มีกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนดังนี้

1.1 ระบบร่างหลักสูตร

1.1.1 รวบรวมข้อมูลที่เป็นสิ่งกำหนดหลักสูตร

1.1.2 จัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาภาพรวม

1.1.3 จัดทำประชาพิจารณ์ และปรับปรุงหลักสูตร

1.1.4 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.1.5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นเรียน

1) หน่วยการเรียนรู้

2) แผนการจัดการเรียนรู้

1.1.6 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นเรียน โดยคณะกรรมการตรวจสอบ

คุณภาพสถานศึกษาพร้อมปรับปรุง

1.2 ระบบใช้หลักสูตร

1.2.1 ขออนุมัติใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นเรียน

1) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2) ได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา/ประกาศให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 ประชาสัมพันธ์พันธหลักสูตร

1.2.3 พัฒนาบุคลากร

1.2.4 จัดสรรงบประมาณสนับสนุน

1) กิจกรรมในระบบร่างหลักสูตร

2) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมในระบบใช้หลักสูตร

3) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมในระบบประเมินผลหลักสูตร

1.2.5 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่

1.2.6 จัดตารางการพบกลุ่ม/จัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.7 ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแผน

1.2.8 นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ระบบประเมินผลหลักสูตร

กิจกรรมในระบบประเมินผลหลักสูตร

1.3.1 ประเมินเอกสารหลักสูตร

1) ประเมินเอกสารหลักสูตรระดับสถานศึกษา (ปีที่ 3 ของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
ได้แก่ ปีการศึกษา 2555)

2) ประเมินเอกสารหลักสูตรระดับชั้นเรียน ทุกภาคการศึกษา

1.3.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกภาคเรียน

1.3.3 ประเมินผลผู้สอนทุกภาคการศึกษา

1.3.4 ประเมินการบริหารหลักสูตร (ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ)

1.3.5 ประเมินติดตามผลสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนที่จบไปแล้ว

1.3.6 เก็บรวบรวมข้อมูลของข้อ 1.3.1 - 1.3.5

1.3.7 วิเคราะห์ข้อมูล

1.3.8 รายงานผลการประเมินหลักสูตร

- (1) ประเมินเอกสารหลักสูตร
- (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- (3) ประเมินครู
- (4) ประเมินการบริหารหลักสูตร
- (5) ประเมินติดตามผลสำเร็จของผู้เรียนที่จบไปแล้ว

2. ขั้นปฏิบัติ (Do) ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และครู นำแผนและกิจกรรมที่กำหนดในระบบ
ร่างหลักสูตรปฏิบัติตามปฏิทินที่กำหนดไว้

3. ขั้นตรวจสอบคุณภาพ (Check) ผู้บริหารหลักสูตรติดตามนิเทศกิจกรรมที่ระบุไว้

4. ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) นำข้อมูลจากการตรวจสอบติดตามมาตรวจสอบปรับปรุง
มาตรฐานการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** (เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 14/2552)
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ฉบับทดลอง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทาง การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ฉบับทดลอง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทาง การวัดผลและประเมินผล ฉบับทดลอง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารและ มาตรฐานการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ ฉบับทดลอง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารและ มาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ฉบับทดลอง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **หลักสูตร**

การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 **สาระและมาตรฐาน**

การเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ฉบับทดลอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** **สาระและ**

มาตรฐานการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ฉบับทดลอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** **สาระและ**

มาตรฐานการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิต ฉบับทดลอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. 2552. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** **สาระและ**

มาตรฐานการเรียนรู้การพัฒนาสังคม ฉบับทดลอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยองค์กรักษ์		
นางสาวลัดดาวัลย์	เลิศเพ็ญเมธา	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดนครนายก
รศ.ดร. พัชรี	ศรีสังข์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร
ดร.จรรยา	สิงห์ทอง	ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน.
ดร.เกษพร	อินทขันธ์	หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศฯ สำนักงาน กศน.จังหวัดนครนายก

คณะทำงาน

นายสังวาลย์	รักษากลิ่น	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภองครักษ์
นายศักดิ์ดีดา	จิรพรชัย	ครู คศ. 2 กศน.อำเภองครักษ์
นางยุพา	ทองชั้น	ครู คศ. 1 กศน.อำเภองครักษ์
นางอินทิรา	ชั้นอาษา	บรรณารักษ์ 7 ว กศน.อำเภองครักษ์
นางสาวลัดดา	มะลิขาว	ครูอาสาสมัคร กศน.อำเภองครักษ์
นางวราภรณ์	โพธิ์สามต้น	ครูอาสาสมัคร กศน.อำเภองครักษ์
นางสาวทศิการ	กลิ่นบุบผา	ครูอาสาสมัคร กศน.อำเภองครักษ์
นางกฤษณา	ทองใบ	ครูอาสาสมัคร กศน.อำเภองครักษ์
นางเบญจมาศ	สิริรัตนพันธ์	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.อำเภองครักษ์
นายเสกสรรค์	ทองหล	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.อำเภองครักษ์
นายภาคภูมิ	โคตรโนนกกอก	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.อำเภองครักษ์
นางสาวปรีษา	คงเจริญ	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.อำเภองครักษ์

ตัวอย่าง หลักสูตรระดับชั้นเรียน

หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ “ตามรอยพ่ออยู่อย่างพอเพียง”

นางสาวปาริษา คงเจริญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 กศน.อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
แผนการเรียนรู้ หัวเรื่อง “รักอาชีพ รักชุมชน เรียนรู้สู่ความสุขอย่างพอเพียง” (2 ครั้ง)

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

1. สามารถประมวลความรู้ ทำงานบนฐานข้อมูล และมีความชำนาญในการอ่าน ฟัง จดบันทึก เป็นสารสนเทศอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว
2. สามารถวางแผนและใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่วจนเป็นลักษณะนิสัย
3. ความสามารถในการฝึกทักษะการคิดเป็นที่ซับซ้อนเชื่อมโยงกับคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาคิดเป็น และสามารถระบุถึงปัญหาอุปสรรคการพัฒนากระบวนการคิดเป็นและการแก้ไข
4. สามารถเลือกสื่อในการฟังและดูอย่างสร้างสรรค์
5. สามารถฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ
6. เป็นผู้มีการยาทในการฟังและดู
7. สามารถพูด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม
8. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์และประเมินค่าการใช้ภาษาพูดจากสื่อต่างๆ
9. มีการยาทในการพูด
10. รู้และเข้าใจหลักการเขียนประเภทต่าง ๆ โดยใช้คำในการเขียนได้ตรงความหมายและถูกต้องตามอักขรวิธีและระดับภาษา
11. สามารถวิพากษ์วิจารณ์และประเมินงานเขียนของผู้อื่น เพื่อนำมาพัฒนางานเขียน
12. สามารถแต่งคำ
13. สามารถใช้ภาษาสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นและใช้คำราชาศัพท์ คำสุภาพได้ถูกต้องตามฐานะของบุคคล
14. มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประเทศ และโลก สาร แรง พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก และดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
15. มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ วิเคราะห์ลักษณะงาน ขอบข่ายงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับชุมชนเพื่อการขยายอาชีพ
16. รู้ เข้าใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยอมรับ ประยุกต์ใช้ในชุมชน และมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกัน ในครอบครัว ชุมชน และสังคม อย่างสันติสุข สร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
ทักษะการเรียนรู้ (ทร31001) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (40 ช.ม.)	1. อธิบายความหมาย ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. ปฏิบัติการฝึกทักษะพื้นฐานทางการศึกษาหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหาและเทคนิคในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และการวางแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. ฝึกปฏิบัติทักษะการพูดและการทำแผนผังความคิด 4. อธิบายปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ	1. ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. ทักษะพื้นฐานทางการศึกษาหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหาและเทคนิคในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการวางแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. ทักษะการพูดและการทำแผนผังความคิด 4. ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ	แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 “พื้นฐานแนวคิดเพื่อความอยู่อย่างพอเพียง”		
			1. ขั้นเตรียมการ 1.1 เตรียมครู 1.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ 1.1.2 นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำประมวลหน่วยการเรียนรู้ 1.2 เตรียมผู้เรียน 1.2.1 ประมุขนิเทศ รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ 1.2.2 เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย 1.2.3 แนะนำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล 1.2.4 แนะนำการจัดทำภาระงาน/ชิ้นงาน ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การร่วมกิจกรรมกลุ่ม แบบสำรวจข้อมูลอาชีพ แผนผังความคิด รายงานปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แผนปฏิบัติการการรณรงค์รักอาชีพ รักชุมชน รักสิ่งแวดล้อม ฯลฯ 1.3 เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ 1.3.1 ใบงาน	- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ - แผนการเรียนรู้ - หน่วยการเรียนรู้ - ใบความรู้ - ใบงาน	1. ประเมินความก้าวหน้า 1.1 แบบสังเกต 1.2 แบบสัมภาษณ์ 2. ประเมินผลรวม 2.1 ชิ้นงาน 2.1.1 การเขียนและนำเสนอแผนผังความคิด 2.1.2 รายงานอาชีพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2.1.3 แผนปฏิบัติการจัดกิจกรรมรักอาชีพ รักชุมชน รักสิ่งแวดล้อม 2.1.4 การจัดกิจกรรมรักอาชีพ รักชุมชน รักสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2.1.5 สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมรักอาชีพ รักชุมชน รักสิ่งแวดล้อม 2.1.6 สรุบบันทึกองค์ความรู้
ทักษะการเรียนรู้ (ทร31001) 1.2 การใช้แหล่งเรียนรู้ (40 ช.ม.)	5. อธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภทแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่สำคัญ รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ของตนเอง 6. บ่งชี้ข้อดีข้อเสียของแหล่งเรียนรู้ 7. ปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้เหมาะสม	5. ความหมาย ความสำคัญ ประเภทแหล่งเรียนรู้ เข้าถึงสารสนเทศแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่สำคัญ รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ของตนเอง 6. ข้อควรคำนึงในการศึกษาเรียนรู้กับแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งนวัตกรรมและเทคโนโลยี			

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
ทักษะการเรียนรู้ (ทร31001) การคิดเป็น (40 ช.ม.)	8. อธิบายความหมาย ความสำคัญของการคิดเป็น 9. รวบรวมและวิเคราะห์ สภาพปัญหาของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และคิดวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูล ด้านตนเอง ด้านวิชาการ และด้านสังคมสิ่งแวดล้อม 10. กำหนดแนวทาง ทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสุข การประยุกต์ใช้อย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม	7. ความเชื่อพื้นฐานทางการศึกษาผู้ใหญ่/การศึกษานอกระบบที่เชื่อมโยงมาสู่ปรัชญาคิดเป็น 8. ความหมาย ความสำคัญของการคิดเป็น 9. การรวบรวมและวิเคราะห์สภาพปัญหาของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และคิดวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลด้านตนเอง ด้านวิชาการ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม 10. กระบวนการและเทคนิคการแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลด้านตนเอง วิชาการ และสังคม สิ่งแวดล้อม	1.3.2 กระดาษปรู๊ฟ/ปากกาไวท์บอร์ด/ปากกาเคมี สื่อการเรียนรู้ ฯลฯ 1.4 เตรียมสถานที่ 1.4.1 พบกลุ่ม กศน. ตำบล 1.4.2 ประสานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน 2. ชั้นสอน 2.1 ชี้นำ (10 นาที) 2.1.1 ฟังเพลง “เศรษฐกิจพอเพียง” แล้วช่วยกันวิเคราะห์ความสุขในการทำมาหากินในชุมชนอย่างพอเพียงจากเนื้อเพลง 2.2 ชั้นสอน (2 ชั่วโมง ไม่รวมการศึกษาด้วยตนเอง) 2.2.1 ครู 1) ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วย “แผนภาพเศรษฐกิจพอเพียง” และปรัชญา “คิดเป็น”/การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2) จัดพบกลุ่มให้นำเสนอ และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) บรรยายสรุป	- สื่อเพลง - แบบเรียน - เอกสารจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง - Internet - ห้องสมุด - กระดาษปรู๊ฟ - ปากกา - ไวท์บอร์ด - ปากกาเคมี	2.2 แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ
ความรู้พื้นฐาน (พท31001) การฟัง การดู (20 ช.ม.)	11. เห็นคุณค่าของสื่อในการฟังและดู 12. วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลการลำดับความสำคัญและการเป็นไปได้ของเรื่องที่ฟังและดู 13. นำเสนอความรู้ ความคิดเห็นที่ได้จากการฟังและดู 14. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการฟังและดู	11. หลักการฟังและดู 12. สรุปความ จับประเด็นใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู 13. การวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และสรุปความ 14. มารยาทในการฟังและดู			

หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
ความรู้พื้นฐาน (พท31001) การพูด (20 ช.ม.)	15. ใช้ศิลปะการพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้อย่างเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล 16. วิเคราะห์ ประเมินค่าการใช้ภาษาพูดจากสื่อต่างๆ 17. ปฏิบัติตัวเป็นผู้มีมารยาทในการพูด	15. หลักการแสดงความคิดเห็น 16. การพูดเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 17. ศิลปะการพูดต่างๆ เช่น - พูดแนะนำตนเอง - พูดกล่าวต้อนรับ - พูดกล่าวขอบคุณ - พูดโน้มน้าวใจ/ ปฏิเสธ - พูดเจรจาต่อรอง - พูดแสดงความคิดเห็น - พูดอธิบาย - พูดสุนทรพจน์ได้วาทิ	4) ให้ผู้เรียนเขียนรายงานผลการศึกษาค้นคว้าเป็นแผนผังความคิดการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหา ด้านต่างๆ ของชุมชน 5) ให้ผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ 2.2.2 ผู้เรียน 1) ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2) พบกลุ่มวิเคราะห์สังเคราะห์อภิปราย 3) เขียนรายงานผลการศึกษาค้นคว้าเป็นแผนผังความคิด 4) สรุปการเรียนรู้ 2.3 ชั้นสรุป (50 นาที)		
2. ความรู้พื้นฐาน (พท31001) การเขียน (40 ช.ม.)	18. เขียนแผนผังความคิด เขียนย่อความ เรียงความ จดหมาย เขียนอธิบายชี้แจง โน้มน้าวใจ แสดงทัศนะ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการเขียน และโวหารต่างๆ ได้ถูกต้องตามอักขรวิธี และระดับภาษา 19. แต่งคำประพันธ์ประเภท ร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ และใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ	18. มารยาทในการพูด 19. การเขียนแผนผังความคิด 20. การเขียนย่อความ 21. การเขียนเรียงความ 22. การเขียนจดหมาย 23. การเขียนอธิบาย 24. การเขียนชี้แจง โน้มน้าวใจ 25. การเขียนแสดงทัศนะ 26. การเขียนคำขวัญ	2.3.1. ความหมายความสำคัญ และกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2.3.2 ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ 2.3.3 ความเป็นมา ความหมาย หลักการ แนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง 2.3.4 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการความรู้ 2.3.5 กระบวนการและเทคนิค การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และ		

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
	<p>20. กรอกแบบพิมพ์ประเภทต่างๆ ได้ถูกต้อง</p> <p>21. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการเขียน และการจัดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>27. การเขียนคำโฆษณา</p> <p>28. หลักการเขียนโวหารแบบต่างๆ</p> <p>29. การเขียนพรรณนา และการเขียนบรรยายเหตุการณ์</p> <p>30. หลักการเขียนรายงานทางวิชาการ</p> <p>31. หลักการเขียนอ้างอิง</p> <p>32. การกรอกแบบพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น ใบสมัครงาน ใบสมัครเรียน ใบคำร้องต่างๆ</p> <p>33. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการเขียนและมีนิสัยรักการอ่าน</p>	<p>สังเคราะห์ ข้อมูล ทั้ง 3 ประการ ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ประกอบการคิดการตัดสินใจ</p> <p>2.3.6 การเขียนแผนผังความคิด</p> <p>2.3.7 การใช้ทรัพยากรธรรมชาติระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก</p> <p>2.3.8 ปัญหาและผลกระทบของระบบนิเวศและสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และโลก</p> <p>2.3.9 แนวทางการแก้ไขปัญหาระบบนิเวศและสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน</p> <p>2.3.10 สภาวะโลกร้อน สาเหตุ และผลกระทบ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาโลกร้อน</p> <p>3. ชั้นประเมินผล</p> <p>3.1 ประเมินความก้าวหน้า</p> <p>3.1.1 สังเกต</p> <p>3.1.2 สัมภาษณ์</p> <p>3.2 ประเมินผลรวม</p> <p>3.2.1 ตรวจสอบการเขียน และนำเสนอแผนผังความคิด</p> <p>3.2.3 ประเมินโดยใช้ test blue print แบบทดสอบ แบบปรนัย</p> <p>4 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ</p> <p>3.2.4 แบบสะท้อนผล จำนวน 1 ข้อ</p>	<p>- แผนผังความคิด</p> <p>- แบบสังเกต</p> <p>- แบบสัมภาษณ์</p> <p>- แบบทดสอบ</p> <p>- แบบสะท้อนผล</p>	

หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
ความรู้พื้นฐาน (พว31001) สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีชีวภาพ (20 ช.ม.)	22. อธิบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีชีวภาพ และประโยชน์	34. ความหมายและลักษณะของเทคโนโลยีชีวภาพ	แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 “อาชีพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน”		
	23. อธิบายผลของเทคโนโลยีชีวภาพต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม	35. ปัจจัยที่มีผลต่อเทคโนโลยีชีวภาพ	1. ขั้นเตรียมการ 1.1 เตรียมครู ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน 1.2 เตรียมผู้เรียน 1.2.1 แนะนำการศึกษา ค้นคว้าอาชีพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน 1.2.2 แนะนำการวิเคราะห์อาชีพและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 1.2.3 แนะนำการเขียนรายงานอาชีพและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 1.3 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ 1.4 เตรียมสถานที่	- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยการเรียนรู้ - แผนการเรียนรู้ - หน่วยการเรียนรู้ - ใบความรู้ - ใบงาน - แบบเรียน - เอกสารจากหน่วยงาน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง - Internet - ชุมชนที่สำรวจ - ห้องสมุด - กระดาษรูป - ปากกาไวท์บอร์ด - ปากกาเคมี	
ความรู้พื้นฐาน (พว31001) สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม - ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (20 ช.ม.)	25. อธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงแทนที่ของสิ่งมีชีวิต	39. กระบวนการเปลี่ยนแปลงแทนที่ของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	2. ขั้นสอน 2.1 ขั้นนำ (10 นาที) 2.1.1 ยกตัวอย่างบุคคลและอาชีพที่ประสบความสำเร็จโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ 2.1.2 พูดคุยเกี่ยวกับการสำรวจอาชีพในชุมชนและผลกระทบของอาชีพต่อสิ่งแวดล้อม		
	26. อธิบายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก	40. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก			
	27. อธิบายสาเหตุของปัญหาวางแผน และลงมือปฏิบัติ	41. ปรากฏการณ์ทางธรณีวิทยาที่มีผลกระทบต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม			
	28. อธิบายการป้องกัน แก้ไข เฝ้าระวัง อนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	42. ปัญหาและผลกระทบของระบบนิเวศและสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน			
	29. อธิบายปรากฏการณ์ของธรณีวิทยาที่มีผลกระทบต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม	43. แนวทางการแก้ไขปัญหาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมในชุมชน			

หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
	30. อธิบายสภาวะโลกร้อน สาเหตุ และผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์	44. การวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 45. การปฏิบัติตน หรือการร่วมมือกับชุมชน ป้องกัน พัฒนา แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ 46. สภาวะโลกร้อน สาเหตุ และผลกระทบ การป้องกันและแก้ไขปัญหาโลกร้อน	2.2 ชั้นสอน (2 ชั่วโมง) 2.2.1 ครู 1) ให้ผู้เรียนสำรวจอาชีพ ในชุมชน และผลกระทบของอาชีพนั้น ๆ ต่อสิ่งแวดล้อม (กรต.) 2) จัดพบกลุ่มอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้งานที่ไป กรต. 3) ครูบรรยายสรุป 4) ให้ผู้เรียนเขียน รายงานผลการศึกษาค้นคว้า 5) ให้ผู้เรียนสรุปการเรียนรู้		
อาชีพ (อช 31001) ช่องทางการขยายอาชีพ - การงานอาชีพ (50 ช.ม.)	31. อธิบายความสำคัญและความจำเป็นในการขยายอาชีพ 32. อธิบายลักษณะขอบข่ายกระบวนการผลิตงานอาชีพ ในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อนำมาวิเคราะห์ ในการขยายอาชีพ 33. อธิบายการจัดการ ในงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการขยายอาชีพ 34. อธิบายคุณธรรม จริยธรรมในการขยายอาชีพ 35. อธิบายการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม ในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ โลก	47. ความสำคัญและความจำเป็นในการขยายอาชีพ 48. การขยายอาชีพในชุมชน ประเทศ และโลก - งานบ้าน - งานเกษตร - งานช่าง - งานประดิษฐ์ - งานธุรกิจ ฯลฯ 49. การขยายกระบวนการจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก 49.1 การจัดการการผลิต - การวางแผน - การจัดทำโครงการ - การใช้วัสดุ อุปกรณ์	2.2.2 ผู้เรียน 1) ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง 2) พบกลุ่มวิเคราะห์ สังเคราะห์อภิปราย 3) เขียนรายงานผล การศึกษาค้นคว้า 4) สรุปการเรียนรู้ 2.3 ชั้นสรุป 2.3.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลง แทนที่ของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ในชุมชน 2.3.2 การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก 2.3.3 ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติวิทยาที่มีผลกระทบต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม		

หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
		<ul style="list-style-type: none"> - การใช้แรงงาน - การใช้สถานที่ - การใช้ทุน ฯลฯ <p>49.2 การจัดการการตลาด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดทิศทางการตลาด - การหาความต้องการของตลาด - การขนส่ง - การขาย - การกำหนดราคาขาย - การทำบัญชีประเภทต่างๆ <p>50. คุณธรรม จริยธรรม-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบ - การประหยัด- - การอดออม- - ความสะอาด - ความประหยัด - ความขยัน - ความซื่อสัตย์ ฯลฯ <p>51. การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก</p>	<p>2.3.4 ปัญหาและผลกระทบของระบบนิเวศและสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน</p> <p>2.3.5 แนวทางแก้ไขปัญหารักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน</p> <p>2.3.6 การวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.3.7 การปฏิบัติตนหรือการร่วมมือกับชุมชนป้องกัน พัฒนา แก้ไขปัญหารักษาทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>2.3.8 ความสำคัญและความจำเป็นในการขยายอาชีพ</p> <p>2.3.9 การขยายอาชีพในชุมชน ประเทศ และโลก</p> <ul style="list-style-type: none"> - งานบ้าน - งานเกษตร - งานช่าง - งานประดิษฐ์ - งานธุรกิจ ฯลฯ <p>2.3.10 การขยายกระบวนการจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการการผลิต - การวางแผน - การจัดทำโครงการ - การใช้วัสดุอุปกรณ์ - การใช้แรงงาน - การใช้สถานที่ - การใช้ทุน และอื่นๆ - การจัดการการตลาด 		

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
เศรษฐกิจพอเพียง (ทช 31001) การแก้ปัญหาชุมชน (10 ช.ม.)	36. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 37. อธิบายแนวทางพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมตามหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 38. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 39. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมเผยแพร่ ขยายผลงาน การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ	52. ปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 53. การพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมตามหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 54. การมีส่วนร่วมแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 55. การส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของบุคคล ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดทิศทางการตลาด - การหาความต้องการของตลาด - การขนส่ง - การขาย - การกำหนดราคาขาย - การทำบัญชีประเภทต่างๆ ฯลฯ <p>2.3.11 คุณธรรมจริยธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบ - การประหยัด - การอดออม - ความสะอาด - ความประหยัด - ความขยัน - ความซื่อสัตย์ ฯลฯ <p>2.3.12 การอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก</p> <p>2.3.13 ปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2.3.14 การพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>		

แผนผังความคิดรายวิชาเลือก “การปลูกข้าวโพด”

กศน. อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ตัวอย่างรายวิชาเลือก
คำอธิบายรายวิชา อช230.. การปลูกข้าวโพด
สาระการประกอบอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวน 1 หน่วยกิต (40 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 3.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

ความสำคัญ ประโยชน์ และชนิดของข้าวโพด ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นข้าวโพดที่จะนำมาปลูก ปฏิบัติการเตรียมพื้นที่ วัสดุอุปกรณ์ การปฏิบัติการก่อนปลูก การให้ปุ๋ย การกำจัดศัตรูพืช การเก็บผลผลิต การคำนวณค่าใช้จ่าย กำหนดราคา การตลาด และการจัดจำหน่าย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการปลูกข้าวโพดและมีการพัฒนาให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืนได้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนนำทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามความต้องการของผู้เรียน ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจน ให้เห็นคุณค่าและมีคุณธรรม จริยธรรม ต่อการประกอบอาชีพ

การวัดและประเมินผล

ใช้การประเมินจากสภาพจริงของผู้เรียนที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมการ การปลูก และการจำหน่าย รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหา จากสิ่งปฏิบัติได้อย่างมีคุณธรรม

รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา อช230.. การปลูกข้าวโพด
สาระการประกอบอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวน 1 หน่วยกิต (40 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 3.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก

ที่	หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง
1.	ปลูกข้าวโพดทำเงิน	1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการปลูกข้าวโพดได้ 2. จำแนกชนิดของข้าวโพดได้	1. ความสำคัญของการปลูกข้าวโพด 2. ประโยชน์ของการปลูกข้าวโพด 3. ชนิดของข้าวโพด	3
2.	การปลูกข้าวโพด	1. อธิบายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นข้าวโพดได้ 2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปลูกข้าวโพดได้ 3. จัดเตรียมพื้นที่ได้ 4. ปฏิบัติการปลูกข้าวโพดได้ 5. ดูแลรักษาข้าวโพดได้	1. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นข้าวโพด 2. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกข้าวโพด 3. ลักษณะพื้นที่สำหรับปลูกข้าวโพด 4. วิธีการปลูกข้าวโพด 5. การดูแลรักษาข้าวโพด	27
3.	การเก็บเกี่ยวและการตลาด	1. เตรียมตัวเก็บเกี่ยวได้ 2. ปฏิบัติการเก็บเกี่ยวได้ 3. เก็บรักษาผลผลิตได้ 4. คิดคำนวณต้นทุน กำไร ราคาขายได้	1. การเตรียมตัวเก็บเกี่ยวข้าวโพด 2. วิธีการเก็บเกี่ยวข้าวโพด 3. การเก็บรักษาผลผลิต/การไล่ความชื้น 4. การคิดต้นทุน กำไร และราคาขาย	10

ตัวอย่าง

แผนขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กศน. อำเภอ/เขต.....

หลักการ/เหตุผล

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นการนำหลักการ จุดหมาย สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับชาติ ไปดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา โดยครู กศน.ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทั้งระดับสถานศึกษาและระดับชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้ว จะต้องมีการขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานด้วย

กศน.อำเภอ/เขต.....ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการนำสาระมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับชาติไปสู่สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไปกำหนดในระดับสถานศึกษา และระดับชาติ จึงได้จัดทำแผนขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กศน.อำเภอ/เขต.....ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดตั้งสนับสนุนการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้สามารถจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อกำกับดูแลคุณภาพการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้บรรลุมาตรฐานการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ

เป้าหมาย

1. ด้านสิ่งสนับสนุนการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ครู กศน. ร้อยละ 100 ได้รับการพัฒนาความรู้ในการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาในระดับดี

1.2 จัดสรรงบประมาณร้อยละ 25 ของงบประมาณสถานศึกษาในการจัดสิ่งสนับสนุน จัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับดี

1.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และครู กศน. ร้อยละ 100 นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับดี

1.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการในการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างน้อย 5 กิจกรรม ในระดับดี

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสามารถขับเคลื่อนการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในระดับดี

2.2 จัดประชาพิจารณ์หลักสูตรสถานศึกษาและปรับปรุงให้สมบูรณ์อย่างน้อยจำนวน 2 ครั้ง และสามารถจัดประชาพิจารณ์ได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในระดับดี

2.3 ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ อย่างน้อย จำนวน 1 ครั้ง และมีผลการตรวจสอบคุณภาพผ่านเกณฑ์ในระดับดี

2.4 นำเสนอหลักสูตรสถานศึกษาที่ผ่านการปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้ความเห็นชอบ และมีแนวทางการนำเสนอในระดับดี

2.5 ครู กศน. ร้อยละ 100 นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ปฏิบัติจริงในระดับดี

2.6 ครู กศน. ร้อยละ 100 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นเรียน โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับดี

2.7 ตรวจสอบคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และปรับปรุงให้สมบูรณ์ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีผลการตรวจสอบคุณภาพผ่านเกณฑ์ในระดับดี

2.8 ครู กศน. ร้อยละ 100 นำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติใช้จัดการเรียนรู้

2.9 มีการวิจัยองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และวิจัยประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างน้อย จำนวน 1 เรื่อง ในระดับดี

3. ด้านกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3.1 นิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ในระดับดี

3.2 จัดระบบประกันคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา มีคุณภาพระดับดี

งบประมาณดำเนินการ

กศน.อำเภอ/เขต.....จัดสรรงบประมาณดำเนินการรวมทั้งหมดบาท (.....)
เพื่อขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กศน.อำเภอ/เขต.....ให้บรรลุผล โดยมีรายละเอียดการใช้
งบประมาณของแต่ละกิจกรรม อยู่ในกิจกรรมการดำเนินการ

กิจกรรมการดำเนินการ

1. ด้านสิ่งสนับสนุนการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. 1.1	การพัฒนาบุคลากร ประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของบุคลากร ในสถานศึกษา	เป้าหมายตัวชี้วัด <ul style="list-style-type: none"> ● ความต้องการการเรียนรู้ของบุคลากร เกณฑ์ความสำเร็จ <ul style="list-style-type: none"> ● บุคลากรร้อยละ 100 ได้รับการพัฒนาตามความต้องการการเรียนรู้ระดับดี วิธีการและเครื่องมือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้การสำรวจความต้องการจำเป็น 2. ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
1.2	นิเทศผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษา ชั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	เป้าหมายตัวชี้วัด <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนบุคลากรที่ได้รับการนิเทศ เกณฑ์ความสำเร็จ <ul style="list-style-type: none"> ● บุคลากรที่ได้รับการนิเทศร้อยละ 100 มีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับดี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.3	ฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบการเข้ารับการนิเทศของบุคลากร 2. ใช้แบบสอบถามความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศ เป้าหมายตัวชี้วัด ● จำนวนบุคลากร เกณฑ์ความสำเร็จ ● บุคลากรร้อยละ 100 มีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับดี วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบการเข้ารับการอบรมของบุคลากร 2. ใช้แบบสอบถามความรู้ที่ได้รับจากการอบรม เป้าหมายตัวชี้วัด ● จำนวนครู กศน. เกณฑ์ความสำเร็จ ● ครู กศน. ร้อยละ 100 มีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบการเข้ารับการนิเทศของครู กศน. 2. สอบถามความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศ	● ผู้บริหารสถานศึกษา ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
1.4	นิเทศ ครู กศน. ในการจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน	วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบการเข้ารับการนิเทศของครู กศน. 2. สอบถามความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศ	● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ● รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ● หัวหน้างานการศึกษา ชั้นพื้นฐาน นอกกระบบ

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
2.	การสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากร				
2.1	จัดสรรงบประมาณการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	เป้าหมายตัวชี้วัด <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนเงินงบประมาณ ● ตัวหลักสูตรสถานศึกษา เกณฑ์ความสำเร็จ <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้งบประมาณพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ร้อยละ 100 ● หลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพระดับดี วิธีการและเครื่องมือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปี 2. ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● งานแผนงาน ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2.2	จัดสรรงบประมาณซื้อวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้	เป้าหมายตัวชี้วัด <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนเงินงบประมาณ ● จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ ● จำนวนสื่อการเรียนรู้ เกณฑ์ความสำเร็จ <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้งบประมาณซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ได้ร้อยละ 100 ● วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้มีจำนวนเพียงพอต่อการใช้และมีคุณภาพระดับดี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● กลุ่มอำนวยการงานงบประมาณ ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ● กลุ่มงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
2.3	จัดสรรงบประมาณซื้อวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้	วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปี 2. ตรวจสอบคุณภาพวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถาม เป้าหมายตัวชี้วัด ● จำนวนเงินงบประมาณ ● จำนวนแหล่งเรียนรู้ เกณฑ์ความสำเร็จ ● ใช้งบประมาณพัฒนาได้ร้อยละ 100 ● ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้เพียงพอและมีคุณภาพระดับดี วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปี 2. ตรวจสอบคุณภาพห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถาม	● ผู้บริหารสถานศึกษา ● กลุ่มอำนวยการงานงบประมาณ ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ● กลุ่มงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ
2.4	จัดสรรงบประมาณพัฒนาครูให้สามารถใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ	เป้าหมายตัวชี้วัด ● จำนวนเงินงบประมาณ ● จำนวนครูใช้หลักสูตรสถานศึกษา เกณฑ์ความสำเร็จ ● ใช้งบประมาณพัฒนาได้ร้อยละ 100 ● จำนวนครูสามารถใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับดี	● ผู้บริหารสถานศึกษา ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ● กลุ่มบริหารงานงบประมาณ

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
3. 3.1	การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม จัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วางแผนจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบแผนปฏิบัติการประจำปี 2. ตรวจสอบความสามารถของครู ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม เป้าหมายตัวชี้วัด ● มีการประชุม ● จำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกณฑ์ความสำเร็จ 1. มีการประชุมอย่างน้อย จำนวน 2 ครั้ง 2. มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประชุม ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 100 วิธีการและเครื่องมือ 1. ตรวจสอบรายงานการประชุม 2. ตรวจสอบผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วม ประชุม 3. ใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารเชิงประจักษ์	● ผู้บริหาร สถานศึกษา ● คณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา
3.2	จัดสรรเวลาที่แน่นอนในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากรทั้งระดับ สถานศึกษาและระดับชั้นเรียน	เป้าหมายตัวชี้วัด ● ปฏิทินการดำเนินการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	● ผู้บริหาร สถานศึกษา ● คณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
3.3	<p>จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนครู กศน. ผู้แทนศิษย์เก่า กศน. ผู้แทนผู้เรียน ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน และ คณะกรรมการสถานศึกษา</p>	<p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบปฏิทินการดำเนินการจัดทำหลักสูตร 2. ใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารเชิงประจักษ์ และวิธีการสัมภาษณ์บุคลากร <p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตัวแทนทุกภาคส่วน • คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา • มีตัวแทนทุกภาคส่วนครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. ใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารเชิงประจักษ์และสัมภาษณ์คณะกรรมการพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้บริหารสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
3.4	ประสานเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอำเภอ/เขตในการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทรัพยากรในท้องถิ่น ● จำนวนครั้งการประสานเครือข่าย <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการประสานเครือข่ายในท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้ง ● นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนรู้ได้ระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบหนังสือราชการถึงเครือข่าย 2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์เครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4.	การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ				
4.1	จัดระบบการบริหารทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● โครงสร้างการดำเนินงานบริหารวิชาการ ● บทบาทหน้าที่ ● ขั้นตอนการดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
4.2	สร้างบรรยากาศสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	<p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีโครงสร้างการดำเนินงานบริหารวิชาการ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรและขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ● มีระบบบริหารทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบเอกสารโครงสร้างการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของบุคลากร และขั้นตอนการดำเนินงาน 2. ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น <p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบฐานข้อมูลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ● มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ● บอร์ดประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารการเรียนรู้ และผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ● กลุ่มงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
			<p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บุคลากรสามารถสืบค้นข้อมูล การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้โดยผ่านระบบเครือข่ายของ สถานศึกษาระดับดี ● จัดเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง ระดับดี ● มีบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ หลักสูตรสถานศึกษา และมี ข้อมูล นวัตกรรมการเรียนรู้ และ บทความวิจัย เผยแพร่อย่าง ต่อเนื่อง ทันสมัย ระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบระบบฐานข้อมูลด้วย การสืบค้นผ่านระบบเครือข่าย ของสถานศึกษาและใช้ แบบสอบถาม 2. ใช้การสังเกตและสัมภาษณ์ บุคลากรที่เข้าร่วมเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. ตรวจสอบบอร์ดประชาสัมพันธ์ และใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 		

2. ด้านการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.	คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	เป้าหมายตัวชี้วัด <ul style="list-style-type: none"> ● ตัวหลักสูตรสถานศึกษา เกณฑ์ความสำเร็จ <ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ มีคุณภาพระดับดี ● เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา วิธีการและเครื่องมือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา 2. ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดความสำเร็จหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2.	จัดประชาพิจารณ์หลักสูตรโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและปรับปรุงให้สมบูรณ์	เป้าหมายตัวชี้วัด <ul style="list-style-type: none"> ● การประชุมประชาพิจารณ์หลักสูตร ● จำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ● หลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
			<p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการจัดประชาพิจารณ์ หลักสูตรสถานศึกษาอย่างน้อย ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ● ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย เข้าร่วม ประชาพิจารณ์ร้อยละ 100 ● หลักสูตรสถานศึกษาได้รับ การปรับปรุงข้อมูลภายหลัง เสร็จสิ้นการประชาพิจารณ์ <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบรายงานการประชุม ประชาพิจารณ์หลักสูตร สถานศึกษา 2. ตรวจสอบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เข้าร่วมประชาพิจารณ์ หลักสูตรสถานศึกษา 3. ตรวจสอบเอกสารหลักสูตร สถานศึกษาที่ได้รับการปรับปรุง ข้อมูลภายหลังเสร็จสิ้น การประชาพิจารณ์ 		

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
3.	นำเสนอหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้เห็นชอบ	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> นำหลักสูตรสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง ระดับดี <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> มีการนำเสนอหลักสูตรสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ตรวจสอบเอกสารหลักสูตรที่ลงนามเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4.	การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้จริง	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องรับทราบ บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
5.	ครู กคน. จัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน	<p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 100 รับรู้ และนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ตามแผนการใช้หลักสูตร <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <p>ตรวจสอบการรับรู้และการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์</p> <p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยการเรียนรู้ ● แผนการจัดการเรียนรู้ <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ● แผนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมทุกหน่วยการเรียนรู้ และมีคุณภาพระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการวิชาการ สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ครู กคน. ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
6.	การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	<p>2. ตรวจสอบหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุง ด้วยวิธีการตรวจเอกสารเชิงประจักษ์</p> <p>3. ครู กศน. นำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติใช้จัดการเรียนรู้ โดยตรวจสอบการอนุมัติใช้เอกสารหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ข้อมูลผลการวิจัยประเมินตัวหลักสูตรสถานศึกษา ○ ข้อมูลผลการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ○ ข้อมูลผลการวิจัยความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ มีโครงการวิจัยประเมินหลักสูตรสถานศึกษา 1 เรื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
7.	การวิจัยประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● มีโครงการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ● มีโครงการวิจัยประเมินความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 เรื่อง ● นำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบรายงานผลการวิจัย ทั้ง 3 เรื่อง 2. ตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาใหม่ โดยใช้ข้อมูลงานวิจัยที่ได้เป็นฐานในการพัฒนาและใช้แบบสอบถามความคิดเห็น <p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ข้อมูลปัจจัยการใช้หลักสูตร ● ข้อมูลกระบวนการใช้หลักสูตร ● ข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
			<p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีโครงการวิจัยปัจจัยและกระบวนการใช้หลักสูตรและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน เรื่อง ● นำผลการวิจัยที่ได้ข้างต้นไปปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้ระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบรายงานผลการวิจัย 2. ตรวจสอบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ได้ปรับปรุงใหม่และใช้แบบสอบถามความคิดเห็น 		

3. ด้านกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. 1.1	การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ประเมินความต้องการจำเป็นในการรับการนิเทศ การจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ข้อมูลความต้องการรับการนิเทศ การจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ○ ข้อตกลงการนิเทศและการรับการนิเทศ <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ มีการประเมินความต้องการจำเป็นในการรับการนิเทศก่อนจริงทุกครั้ง ○ มีข้อตกลงการนิเทศและการรับการนิเทศร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นและข้อตกลงการนิเทศ 2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● หัวหน้างานนิเทศ ● หัวหน้างานการศึกษาชั้นพื้นฐานนอกระบบ ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.2	จัดทำแผนการนิเทศติดตาม การจัดทำและการใช้หลักสูตร สถานศึกษา	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ แผนการนิเทศติดตามการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ มีแผนการนิเทศติดตามการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นรูปธรรม จำนวน 1 แผน และมีคุณภาพระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบแผนการนิเทศ ติดตามการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2. ใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● หัวหน้างานนิเทศ ● หัวหน้างานการศึกษาชั้นพื้นฐานนอกระบบ ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
1.3	ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ตามแผนการนิเทศติดตาม การจัดทำและการใช้หลักสูตร สถานศึกษา	<p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ การปฏิบัติการนิเทศ ติดตามในวัน เดือน ปี ที่ระบุไว้ในแผน ○ จำนวนผู้นิเทศติดตามและผู้รับการนิเทศ <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้นิเทศติดตามร้อยละ 100 ปฏิบัติการนิเทศติดตามในวัน เดือน ปี ที่ระบุไว้ในแผนระดับดี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● หัวหน้างานนิเทศ ● หัวหน้างานการศึกษาชั้นพื้นฐานนอกระบบ

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
2.	การประกันคุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้รับการนิเทศติดตาม ร้อยละ 100 ได้รับการนิเทศติดตามในวัน เดือน ปีที่ระบุไว้ในแผนระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบการนิเทศของผู้นิเทศติดตามและผู้รับการนิเทศติดตามกับแผนที่กำหนดไว้ 2. ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น <p>เป้าหมายตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบบและกลไกควบคุมหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งระดับสถานศึกษา และระดับชั้นเรียน ● ระบบและกลไกควบคุมคุณภาพผู้เรียน ● แผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน <p>เกณฑ์ความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบและกลไกควบคุมหลักสูตรสถานศึกษาทั้งระดับสถานศึกษา และระดับชั้นเรียนที่เป็นรูปธรรม มีสายลักษณะอักษรระดับดี 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ● ผู้บริหารสถานศึกษา ● หัวหน้างานนิเทศ ● หัวหน้างานการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ● คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ที่	กิจกรรม	งบประมาณ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
			<ul style="list-style-type: none"> ○ มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม มีลายลักษณ์อักษรระดับดี ○ มีแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจำนวน 1 แผน ระดับดี <p>วิธีการและเครื่องมือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบระบบและกลไกควบคุมหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 2 ระดับ และควบคุมคุณภาพผู้เรียนจริง และใช้แบบสอบถามความคิดเห็น 2. ตรวจสอบแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจริงและประเมินผลที่เกิดขึ้นในผู้เรียนกับวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจริง 		

ตัวอย่าง กรอบแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา

รายการประเมิน	วัตถุประสงค์การประเมิน	เครื่องมือ	กลุ่มตัวอย่าง	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป็นต้น	- วิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็น ไปได้ขององค์ประกอบสภาพ สังคม ชุมชน และความต้องการ ของท้องถิ่น	- แบบตรวจสอบ รายการ - แบบสอบถาม	- ผู้เชี่ยวชาญ - คณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	- หาค่าความถี่ ร้อยละ - หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2. ปัจจัย				
2.1 ผู้เรียน	- วิเคราะห์ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน	- แบบทดสอบ	- ผู้เรียน	- หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2.2 ครู	- วิเคราะห์คุณลักษณะของครู - ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร	- แบบสำรวจ - แบบสอบถาม	- ครู - ครู	- หาค่าความถี่ ร้อยละ - หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2.3 ผู้บริหาร	- ศึกษาความพร้อมในการบริหาร จัดการหลักสูตรของผู้บริหาร	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร	- หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2.4 ปัจจัยสนับสนุน	- ศึกษาความพร้อมของปัจจัย สนับสนุน	- แบบสำรวจรายการ	- ผู้บริหาร - ครู	- หาค่าความถี่ ร้อยละ
3. กระบวนการ				
3.1 การบริหาร	- ศึกษากระบวนการบริหาร การศึกษาของสถานศึกษา	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร - ครู	- หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3.2 ครู	- ศึกษากระบวนการจัด การเรียนรู้ของครูตาม แผนการจัดการเรียนรู้	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - แบบบันทึกการสังเกต - แบบบันทึกหลัง จัดกิจกรรมการเรียนรู้	- ครู - ครู - ผู้สังเกต	- หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - สรุปผลการบันทึก - หาค่าความถี่ ร้อยละ

รายการประเมิน	วัตถุประสงค์การประเมิน	เครื่องมือ	กลุ่มตัวอย่าง	การวิเคราะห์ข้อมูล
3.3 ผู้เรียน	- ศึกษาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน	- แบบบันทึกการสังเกต	- ครู	- หาค่าเฉลี่ยและ
3.4 ปัจจัยสนับสนุน	- ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	- แบบสอบถาม - แบบสำรวจ - แบบบันทึกหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้	- ผู้เรียน - ผู้เรียน - ครู	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - สรุปผลการบันทึก
4. ผลผลิต				
4.1 ความรู้ของผู้เรียน	- ศึกษาพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	- แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน	- ผู้เรียน	- หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4.2 ทักษะของผู้เรียน	- ศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เรียนตามผลการเรียนที่คาดหวัง	- แบบทดสอบภาคปฏิบัติก่อน-หลังเรียน	- ผู้เรียน	- หาคะแนนพัฒนาการ - หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	- ศึกษาพัฒนาการด้านเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมของผู้เรียน	- แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	- ผู้เรียน - ครู	- หาคะแนนพัฒนาการ - หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - สรุปผลการบันทึก
4.4 ครู	- ศึกษาผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรด้านประสิทธิภาพ ทักษะ เจตคติของครู	- แบบสอบถาม	- ครู	- หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4.5 สถานศึกษา	- ศึกษาผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร	- แบบสัมภาษณ์	- ประชาชน - ผู้บริหาร - ครู - ผู้เรียน	- สรุปผลการสัมภาษณ์

ตัวอย่าง

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา กศน. อำเภอ/เขต.....

คำชี้แจง :

1. โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างหลังข้อความของแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับดังนี้
 - 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง มีความเหมาะสมพอใช้
 - 2 หมายถึง ต้องปรับปรุง
 - 1 หมายถึง ใช้ไม่ได้
2. ถ้าท่านมีความคิดเห็นในช่อง 1, 2 และ 3 โปรดให้ข้อสังเกตหรือคำแนะนำในช่องหมายเหตุที่ตรงกับข้อความในองค์ประกอบของข้อนั้น ๆ เพื่อการปรับปรุงให้สมบูรณ์ต่อไป
3. ในกรณีที่ท่านต้องการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อความที่ได้สอบถามความคิดเห็นของท่าน โปรดเขียนข้อคิดเห็นลงในข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่แนบท้ายต่อจากการประเมินระดับความเหมาะสมเสร็จสิ้น

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา						
1.1 มีความเชื่อซึ่งนำการจัดการเรียนรู้ได้
1.2 เหมาะสมกับผู้เรียน
1.3 มีประโยชน์ช่วยพัฒนาบุคลากรให้กับ ชุมชนและสังคมได้
2. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา						
2.1 มีเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติได้
2.2 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศได้
2.3 แสดงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาได้

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
3. พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา						
3.1 ความเป็นไปได้
3.2 มีกระบวนการทำงานที่ต้องปฏิบัติ
3.3 มีภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. หลักการจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา						
4.1 หลักการ						
4.1.1 มีความชัดเจน
4.1.2 มีประโยชน์
4.1.3 ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียน
4.2 จุดหมาย						
4.2.1 มีค่านิยมในการพัฒนาผู้เรียนได้
4.2.2 ช่วยชี้แนะในการพัฒนาผู้เรียนได้
4.2.3 มีความชัดเจน
4.2.4 ความเป็นไปได้
5. กลุ่มเป้าหมาย						
5.1 มีความชัดเจน
5.2 มีความถูกต้อง
5.3 ครอบคลุมลักษณะของประชากรในเขตพื้นที่ตั้งสถานศึกษา
6. ระดับการศึกษา						
6.1 มีความชัดเจน
6.2 มีความถูกต้อง

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
7. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา						
7.1 กำหนดสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนไว้ตลอดในแต่ละระดับการศึกษาได้
7.2 กำหนดวิชาบังคับที่ผู้เรียนต้องเรียนไว้ในแต่ละระดับการศึกษาได้
7.3 กำหนดวิชาเลือกที่ผู้เรียนต้องเรียนไว้ในแต่ละระดับการศึกษาได้
7.4 กำหนดชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
7.5 กำหนดหน่วยกิตได้ถูกต้อง
7.6 กำหนดเวลาเรียนได้ถูกต้อง
7.7 กำหนดหน่วยกิตวิชาเลือกได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน
8. คำอธิบายรายวิชา						
8.1 ระบุสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ศึกษาได้
8.2 ระบุทักษะที่ผู้เรียนต้องฝึกปฏิบัติได้
8.3 ระบุการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้
8.4 ระบุการวัดและการประเมินผลได้
9. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต						
9.1 หลักการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม
9.2 เป้าหมายของกิจกรรมมีความชัดเจน
9.3 เป้าหมายของกิจกรรมมีความเป็นไปได้
9.4 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาตนเองได้
9.5 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาครอบครัวได้

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
9.6 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนสังคมได้
9.7 ระบุการวัดและประเมินผลได้
10. การจัดการเรียนรู้และการจัดหลักสูตร						
สถานศึกษา						
10.1 การจัดการเรียนรู้
10.1.1 มีความเป็นไปได้
10.1.2 มีความหลากหลาย
10.1.3 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
10.2 การจัดหลักสูตรสถานศึกษา
10.2.1 สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน
10.2.2 สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
10.2.3 สามารถจัดการศึกษาได้ตามปรัชญาของ หลักสูตรสถานศึกษา
10.2.4 สามารถจัดการศึกษาได้ตามวิสัยทัศน์ของ หลักสูตรสถานศึกษา
11. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล						
11.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชามีความเหมาะสม
11.2 การประเมินผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความเหมาะสม
11.3 การประเมินผลคุณธรรมมีความเหมาะสม
11.4 การประเมินผลคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับ มีความเหมาะสม
12. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา						
12.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
12.2 การส่งเสริมสนับสนุน
12.3 การกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ และความจำเป็นของบุคคล ต่อเนื่องไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อการอ่านออกเขียนได้ขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็น การศึกษาที่ให้โอกาสทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับบุคคล มีหลายรูปแบบ เช่น การจัด การศึกษาหลังการรู้หนังสือ การศึกษาเพื่อการเทียบโอน การศึกษาเพื่อการมีรายได้ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิต การศึกษาเพื่อส่งเสริมความสนใจส่วนบุคคล การศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับอนาคต

สถานศึกษา กศน. มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม แต่ละท้องถิ่น รูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันของบุคคลและชุมชน อันจะนำไปสู่คนที่มีความสุข มีการ ปรับตัวที่ดี เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รู้จักเลือกรับข่าวสารข้อมูลที่มีอยู่ หลากหลาย นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการเตรียมคนเข้าสู่สังคมโลกาภิวัตน์ เป็นภารกิจ ที่จำเป็นยิ่งของกระบวนการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีวินัย และตอบสนองความต้องการที่ แท้จริงของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการและวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาวะที่มี การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งจุดหมายปลายทางของคนในยุคโลกาภิวัตน์ คือ การอยู่ในสังคมอย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ท่ามกลางการแข่งขัน ภายใต้ความร่วมมือกัน และรู้จักใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการ ในชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ลักษณะของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ทั้งด้านอาชีพหรือสามัญ มีความใหม่ ทันสมัย และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งครูและผู้เรียนจะเป็นผู้ร่วมกันพัฒนา หรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาตามสภาพเหตุการณ์หรือปัญหาในขณะนั้น ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องจึงมีลักษณะ ที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การเตรียมอนาคต รวมทั้งมีความเข้าใจในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์

2. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาจากความต้องการหรือสิ่งที่เป็นปัญหา มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับเพศวัย มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะ เน้นกระบวนการสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง จนเกิดทักษะ และสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม

3. เป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นปัจจุบันและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4. เป็นหลักสูตรที่บูรณาการกับวิชาต่างๆ และบูรณาการกับชีวิตจริงได้

5. เป็นหลักสูตรที่ได้มาจากสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

6. เป็นหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถและตรงกับสภาพปัญหาของตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้ร่วมวางแผนให้คำแนะนำชี้แนะ และอำนวยความสะดวกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างสูงสุด

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. **จัดตั้งคณะทำงาน** ประมาณ 5-8 คน และคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาวิชา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสภาพของท้องถิ่น และด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ครู กศน. ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่น เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี การประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความคาดหวังของชุมชน เป็นต้น

2.2 สสำรวจสภาพและความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดคุยกับผู้เรียนและการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

2.3 วิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษา เป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของสถานศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร การบริหาร วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ความร่วมมือระหว่าง

สถานศึกษากับชุมชนหรือท้องถิ่น ฯลฯ ผลจากการวิเคราะห์จะทำให้ทราบว่า สถานศึกษามีความพร้อมในเรื่องใดมากที่สุด และขาดแคลนในเรื่องใดบ้าง จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง เพราะหากสถานศึกษามีความพร้อมมากเพียงใด ก็ส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินการนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้เพียงนั้น ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากการสำรวจภายในสถานศึกษา ศึกษาจากครู ผู้บริหาร และสถิติของสถานศึกษา

3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 (2.1-2.2) และวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษา (ข้อ 2.3) จากนั้นจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการเร่งด่วน เพื่อสรุปเป็นความต้องการจำเป็นที่เป็นไปได้และสนองต่อความต้องการของชุมชน แล้วจึงกำหนดเรื่องที่จะจัดทำเป็นหลักสูตรต่อไป

4. กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่ง “จุดประสงค์” หมายถึง สิ่งที่มุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้บรรลุผลหลังจากที่เรียนรายวิชานั้นแล้ว โดยครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ

5. กำหนดเนื้อหา และเวลา เป็นการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น เหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน มีความถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ และเหมาะสมกับระยะเวลา

6. กำหนดการจัดการเรียนรู้ เมื่อได้เนื้อหาวิชาแล้ว ต้องกำหนดการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้ออย่างละเอียด การจัดการเรียนรู้ที่กำหนด ควรเน้นทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมโดยครู กศน.เป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

7. กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล โดยกำหนดว่าจะมีการวัดและประเมินผลประเภทใด ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร วิธีการวัดผลหรือเครื่องมือที่ใช้วัดผลในแต่ละประเภทยังไงบ้าง เช่น การสังเกต การสอบถาม หรือการทดสอบ เป็นต้น และมีเกณฑ์ในการประเมินอย่างไร รวมทั้งมีการตัดสินผลว่าผู้เรียนผ่านหรือไม่ผ่าน หรืออยู่ในระดับคุณภาพ/เกรดใด

8. จัดทำเอกสารหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรหรือครู กศน. สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละเรื่องควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้ 1) ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ และระยะเวลาเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) เนื้อหาสาระที่สำคัญ 4) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ 6) การวัดและประเมินผล

9. ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร เพื่อนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียน วิธีการวัดและประเมินผล ตลอดจนตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ กับหลักสูตร ภาษาที่ใช้มีความแจ่มชัดเพียงใด ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยคัดเลือกกลุ่มทดลองและกำหนดวิธีการประเมินผล เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ วัสดุ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

10. เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร ต้องนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่มาจัดทำเป็นเอกสาร แล้วเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับชั้นเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร โดยผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

11. นำหลักสูตรไปใช้ ต้องวางแผนการใช้หลักสูตรไว้ล่วงหน้า และดำเนินการใช้หลักสูตรตามที่วางแผนไว้ โดยต้องเตรียมจัดการอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกัน ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูด้วย เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

12. ประเมินผลหลักสูตร ต้องมีการวางแผนว่าจะประเมินอะไรของหลักสูตร เช่น ประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือประเมินหลักสูตรทั้งระบบ โดยต้องมีการวางแผนเลือกรูปแบบการประเมิน กำหนดระยะเวลาดำเนินการ กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อจากนั้น จัดทำรายงานผลเพื่อพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนใด เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอภิชาติ	จิระวุฒิ	เลขาธิการ กคณ.
นายชลทิตย์	เอี่ยมสำอางค์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
นางสาวศรีสว่าง	เลี้ยงวาริณ	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านประสานงานต่างประเทศและ ด้านการนิเทศ

ผู้ปรับปรุงเอกสาร

นางสาวจรรยา	สิงห์ทอง	ศึกษานิเทศก์
-------------	----------	--------------

บรรณาธิการ

นางสาวจตุพร	สุทธิวิวัฒน์	ศึกษานิเทศก์
นางสาวจรรยา	สิงห์ทอง	ศึกษานิเทศก์

ผู้พิมพ์

นายชัยวิฑิต	สารัญญ์	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
นายอัครา	คำนวนศิริ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

“ถ้าครูไม่ห่วงประโยชน์ที่ควรจะห่วง หันไปห่วงอำนาจ
ห่วงตำแหน่ง ห่วงสิทธิ และห่วงรายได้กันมากเข้าแล้ว
จะเอาจิตใจที่โชนมาห่วงความรู้ ความดี ความเจริญ
ของเด็ก ความห่วงในสิ่งเหล่านั้นก็จะค่อยๆ บั่นทอน
ทำลายความเป็นครูไปจนหมดสิ้นจะไม่มีอะไรดีเหลือไว้
พอที่ตัวเองจะภาคภูมิใจหรือผูกใจใครไว้ได้ ความเป็นครู
ก็จะมีค่าเหลืออยู่ให้เป็นที่เคารพบูชาอีกต่อไป”

พระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูอาวุโส

ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันเสาร์ที่ 21 ตุลาคม 2521

